

L'EDUCADORA I L'EDUCADOR SOCIAL A CATALUNYA

Estudi descriptiu de la seva situació l'any 1996

XAVIER CACHO LABRADOR

Les primeres paraules d'aquest llibre han de ser d'agraïment a totes les educadores i educadors socials que d'una manera o altra han col·laborat per fer possible aquesta investigació, bé participant directament en el desenvolupament de la recerca, contribuint amb el seu saber, opinió i ajuda, o bé contestant els qüestionaris.

També s'han de donar les gràcies a aquelles persones que, si bé no són professionals de l'educació social, han aportat a aquest estudi els seus coneixements i el seu temps de forma desinteressada.

En aquests agraïments no podem oblidar el patronatge donat a aquesta recerca per part de la Fundació Jaume Bofill.

Per finalitzar, cal aclarir que en el llibre s'utilitzarà el terme *educador social* en sentit general, fent referència conjunta tant a les professionals com als professionals, i també per referir-se a tots aquells perfils professionals que, encara que de forma individual no es considerin educadors socials, estiguin sota el paraigua de l'educació social. La utilització d'aquest únic terme en cap moment ha estat amb la intenció de discriminar alguna persona en qualsevol dels dos sentits apuntats (pel gènere o per la consideració professional), sinó per una qüestió d'economia lingüística.

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ.....	1
A- PREMISSES TEÒRIQUES I CONCEPTUALS.....	4
1- L'EDUCADOR SOCIAL, UN PROFESSIONAL.....	5
2- ELS ANTECEDENTS DE L'EDUCADOR SOCIAL.....	9
2.1- L'ANIMADOR SOCIOCULTURAL.....	10
2.2- L'EDUCADOR ESPECIALITZAT.....	12
2.3- L'EDUCADOR D'ADULTS.....	14
B- DISSENY DE LA RECERCA.....	17
3- OBJECTIUS DE L'ESTUDI.....	18
4- METODOLOGIA.....	20
4.1- LA INVESTIGACIÓ DESCRIPTIVA.....	20
4.2- EL QÜESTIONARI.....	21
4.3- RECERCA DE LA POBLACIÓ.....	22
4.4- SELECCIÓ DE LA MOSTRA.....	23
4.5- ADMINISTRACIÓ DEL QÜESTIONARI.....	23
5- ANÀLISI DE LES DADES.....	24
C- RESULTATS.....	25
6- RESULTATS DE LA RECERCA DE POBLACIÓ.....	26
7- RESULTATS DE L'ANÀLISI DE DADES.....	30
7.1- REPRESENTATIVITAT DE LA MOSTRA.....	30
7.2- ESTUDI DESCRIPTIU.....	30
7.2.1- VARIABLES INICIALS.....	30
7.2.2- ASPECTES FORMATIUS.....	31
7.2.3- ASPECTES LABORALS.....	33
7.2.4- ASPECTES PROFESSIONALS.....	35
7.2.5- EXPECTATIVES PROFESSIONALS I DE FUTUR.....	37
7.2.6- ASPECTES ASSOCIATIUS.....	38
7.3- EL GÈNERE DE L'EDUCADOR SOCIAL.....	39
7.4- LA CONSIDERACIÓ D'EDUCADOR SOCIAL.....	44
7.5- L'EDUCADOR SOCIAL A L'EMPRESA PÚBLICA I PRIVADA.....	49
7.6- ELS ÀMBITS TERRITORIALS DE L'EDUCADOR SOCIAL.....	54
7.7- ELS ÀMBITS PROFESSIONALS DE L'EDUCADOR SOCIAL.....	56
7.8- LES INSTITUCIONS ON TREBALLA L'EDUCADOR SOCIAL.....	67
D- CONCLUSIONS I PROPOSTES DE FUTUR.....	71
8- CONCLUSIONS.....	72
8.1- INSTITUCIONS I SERVEIS SOCIOEDUCATIUS.....	72
8.2- EDAT, GÈNERE I CONSIDERACIÓ DELS EDUCADORS SOCIALS.....	79
8.3- FORMACIÓ I ESTUDIS.....	83
8.4- ASPECTES LABORALS.....	87
8.5- ASPECTES PROFESSIONALS.....	90
8.6- EXPECTATIVES PROFESSIONALS I DE FUTUR.....	96
8.7- ASPECTES ASSOCIATIUS.....	98
9- PROPOSTES DE FUTUR I LÍNIES D'ACTUACIÓ.....	100

E- FONTS I BIBLIOGRAFIA.....	106
E.1- BIBLIOGRAFIA.....	107
E.2- ACTES, RESUMS I PONÈNCIES DE CONGRESSOS, JORNADES, TAULES RODONES	110
E.3- LEGISLACIÓ.....	110
E.4- GUIES I DIRECTORIS.....	111
E.5- ALTRES	112
F- ANNEX.....	114
ANNEX 1: QÜESTIONARI.....	115
ANNEX 2: NOMBRE D'INSTITUCIONS I SERVEIS, EDUCADORS I MOSTRA	124
ANNEX 3: ÍNDEX DE FIGURES.....	125
ANNEX 4: ÍNDEX DE GRÀFICS	126

INTRODUCCIÓ

Començarem aquesta introducció fent una mica de memòria. L'estiu de 1994 l'Associació Professional d'Educadors Socials de Catalunya (APESC) es va proposar la realització d'un estudi reduït entre els seus socis sobre els seus interessos i necessitats professionals. Aquesta primera idea es va anar desenvolupant i va evolucionar fins a estendre aquest breu estudi inicial a tots els educadors socials professionals de Catalunya i cobrir més aspectes dels plantejats inicialment, englobant aspectes formatius, professionals, laborals, associatius i d'expectatives de futur.

El fet determinant que ens va portar a realitzar aquesta ampliació va ser la implantació dels estudis universitaris oficials d'educació social a les universitats catalanes. La creació de la diplomatura¹ va suposar l'adopció del "nou" terme *educador social* com a denominació integradora de tot un seguit de col·lectius professionals que, amb anterioritat a la creació d'aquests estudis, es designaven amb diferents noms. Antoni Julià ho reflecteix de la forma següent:

*"Hace unos años cada uno de ellos [en referència als diferents col·lectius professionals], o bien no estaba movilizado, o bien lo estaba centrado sobre su campo de intervención y sin tener en cuenta la función genérica del Educador Social, por no existir ni siquiera dicha denominación."*²

Un segon fet que va promoure l'ampliació de l'estudi va ser la introducció generalitzada d'aquesta nova terminologia, la qual es trobava amb una manca d'estudis globals amb referència a l'educador social tal com és definit a partir del Reial decret 1420/1991. En l'àmbit català, es poden trobar estudis realitzats amb anterioritat, encara que aquests són parcials: només fan referència a alguns dels col·lectius professionals que s'integrarien en aquesta definició o bé sols abasten determinats àmbits geogràfics de Catalunya.³

Pel que fa als estudis realitzats posteriorment a la promulgació d'aquest Decret, es poden trobar alguns treballs que ja utilitzen el terme educador social,⁴ encara que no donarien una resposta concreta als aspectes que es plantegen estudiar en aquesta recerca i aborden aquest professional des d'altres perspectives.

¹ Reial decret 1420/1991, de 30 d'agost, pel qual s'estableix el títol universitari oficial de diplomad en educació social i les directrius generals pròpies dels plans d'estudis per a l'obtenció d'aquell. Publicat al BOE el dijous 10 d'octubre de 1991.

² JULIÀ, Antoni (1995): "El educador social: una figura profesional surgida de diversas prácticas e identidades profesionales". Ponència del I Congrés Estatal de l'Educador Social. Múrcia, 1995.

³ Entre altres: BONAL, Raimon (1972): *L'Educació Especial a Barcelona i la seva província*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill. COORDINADORA D'EDUCADORS ESPECIALITZATS DEL VALLÈS ORIENTAL (1990): *Aproximació a la figura de l'educador especialitzat al Vallès Oriental*. Document fotocopiad. MENA, Jordi i RECASENS, Joan (1991): *Estudi sobre els educadors en medi obert d'atenció primària a Catalunya*. Barcelona: INTRESS. A més d'altres estudis realitzats per professionals, els quals no han estat difosos ni publicats.

⁴ CASAS, Pilar (1991): *L'educador social: problemàtica i formació*. Tesi doctoral. RIERA, Jordi (1996): *Concepte, formació i professionalització de l'educador social, el treballador social i el pedagog social*. Tesi doctoral.

En l'àmbit estatal, la situació és bastant similar a Catalunya. A Espanya tampoc hi ha gaires estudis recents que incloguin la totalitat del concepte d'educador social i els aspectes citats, cal destacar, però, la recerca realitzada al País Basc, que tracta de forma global aquesta figura professional en tota una autonomia.⁵ També, un altre estudi a l'illa de Mallorca, que únicament inclou l'educador especialitzat.⁶

Del que hem dit anteriorment, es desprèn que hi ha una gran mancança, i fins i tot inexistència, de dades globals (referents a tot el col·lectiu), concretes (en els aspectes apuntats) i actualitzades sobre l'educador social en exercici a Catalunya en aspectes com el nombre d'educadors, les institucions o serveis on treballen, els estudis que han cursat, els tipus de contractació, els sous, les funcions que desenvolupen, les seves expectatives de futur... Per aquesta raó, la fita que ha guiat aquesta recerca ha estat aportar informació sobre aquests aspectes de l'educador social dins el territori català.

Des d'un inici, vam ser conscients que el propòsit que ens plantejàvem, arribar a tots els educadors socials de Catalunya, era molt ambiciós, encara que la utilització de la infraestructura de l'APESC com a plataforma de treball obria la possibilitat de poder assolir-lo. D'altra banda, abastar tots els perfils professionals de l'àmbit territorial català i en tots els aspectes apuntats implicava augmentar el grau de dificultat en la realització de l'estudi; dificultat que s'ha fet palesa al llarg del desenvolupament del procés de recerca i que queda clarament reflectida en la seva durada: quasi tres anys.

Ara, un cop finalitzada aquesta investigació, la intenció d'aquest document no és altra que la de comunicar els resultats, les conclusions i les propostes i línies d'actuació per tal d'aportar més informació i coneixements sobre la situació actual d'aquests professionals de l'educació social a Catalunya. Precisament per aquest objectiu de difusió, el primer bloc que segueixen aquesta introducció no té la intenció de ser part d'un manual teòric, sinó un suport al lector per ubicar-se millor davant l'objecte d'estudi. El seu contingut és tot just un lleuger apunt de les diferents informacions que s'han anat recollint durant l'estudi previ de la recerca i que han semblat adients d'incloure en aquest document.

Voldria insistir en el fet que tan sols es volen donar a conèixer els resultats d'una recerca i que en cap moment es pretén sostenir un posicionament teoricofilosòfic. És cert, però, que tota investigació ha de tenir un emmarcament conceptual de partida, encara que aquesta demanda d'operativitat metodològica no s'ha de considerar, en el nostre cas, com el suport o la defensa d'una postura epistemològica envers l'educador social o l'educació social.⁷

Parlant del que trobareu més endavant i per facilitar-vos la lectura, en el llibre es poden distingir tres grans blocs: un primer on s'exposen les premisses teòriques i conceptuals que enquadren la investigació, un segon referent al disseny metodològic

5 LÓPEZ-AROSTEGUI, Rafael (1995): *El perfil profesional del educador y la educadora social en Euskadi*. Vitòria: Gobierno Vasco.

6 ANGLADA, A. ; JAUME, A. i BENITO, J.M. (1994): *L'educador social a les illes Balears. La figura de l'educador especialitzat*. Palma de Mallorca: APESIB.

7 ECHEVERRIA, Javier (1995): *Filosofia de la Ciencia*. Madrid: Akal.

de la recerca i un tercer que recull els resultats i les conclusions a les quals s'ha arribat.

Respecte al primer bloc, punts 1 i 2, es partirà de la definició d'educador social realitzada en el Reial decret que regula els estudis universitaris de la diplomatura per, seguidament, fer una succinta reflexió sobre aquesta i sobre la conceptualització de l'educador social com un professional; i després, fruit de l'estudi previ, realitzar una breu ressenya conceptual i històrica sobre els antecedents professionals de l'educador social.

El segon bloc diferenciat (punts 3, 4 i 5), fa referència concreta al disseny de la recerca i a la metodologia d'investigació. Dins d'aquest apartat es concretaran els objectius de l'estudi, es farà referència als aspectes que s'inclouen en el procés metodològic (investigació descriptiva, confecció del qüestionari, recerca de població, selecció de la mostra, distribució del qüestionari...) i, en l'últim apartat del bloc, es presentaran les proves estadístiques amb les quals s'analitzaran les dades obtingudes.

Finalment, s'inclou el bloc de resultats i conclusions, apartats C i D, en els quals es recolliran les dades obtingudes, els resultats que es desprenen de la seva anàlisi, les reflexions i conclusions finals sobre la situació actual de l'educador social a Catalunya i, per acabar, algunes propostes i línies d'actuació futures.

Si s'hem permet, aconsellaria al lector que no es quedi únicament amb la informació continguda en aquest tercer bloc, ja que aquest apartat final té un punt de partida teóricoconceptual i prové de tot un treball realitzat prèviament. És a dir, els resultats i les conclusions han estat fruit d'un procés de recerca i, per poder copsar-los plenament, és necessari que es consideri el punt de sortida i el camí seguit per arribar-hi.

Per finalitzar aquesta introducció, un altre aspecte important que s'ha de comentar, com un previ a qualsevol estudi o investigació, és el posicionament teóricoepistemològic del qual es parteix. Si es fa referència a la metodologia utilitzada (investigació descriptiva, utilització del qüestionari per recollir les dades i explotació estadística d'aquestes), ens hauríem de situar en una perspectiva racional-tecnològica. Però la intenció no ha estat simplement arribar a una explicació de la situació de l'educador social mitjançant el tractament estadístic i quantitatiu de les dades, sinó que s'utilitzarà l'estadística com una eina de recerca per poder comprendre i interpretar millor el nostre objecte d'estudi (fet que ens atansaria a una perspectiva hermenèutica). A més a més, a partir d'aquesta explicació, comprensió i interpretació de la situació de l'educador social, també s'han volgut introduir algunes valoracions i s'han apuntat línies d'actuació i propostes de canvi (paradigma sociocrític).

Un cop feta aquesta introducció, s'exposaran els dos apartats que fan referència a la definició d'educador social i als seus antecedents professionals. Aquest bloc de premisses teòriques i conceptuals ha estat elaborat a partir d'un estudi previ realitzat abans i durant la posada en marxa del disseny metodològic (vegi's figura 1, pàg. 20).

A- PREMISSES TEÒRIQUES I
CONCEPTUALS

1-L'EDUCADOR SOCIAL, UN PROFESSIONAL

Tal com s'apuntava en la introducció, la finalitat de l'estudi és aportar informació sobre l'educador social a Catalunya. Per això, el primer pas a fer en aquest apartat és definir l'objecte d'estudi: l'educador social professional.

Per definir-lo, es va fer un estudi previ, el qual va aportar un seguit de definicions realitzades des de diferents vessants, tant professionals com acadèmiques. En general, la majoria de les definicions fan referència a agents de l'educació social amb unes funcions i uns perfils professionals específics i amb uns àmbits d'actuació concrets, però mai amb el sentit genèric del terme educador social.

A més a més, la terminologia utilitzada és molt diversa i diferenciada segons al perfil professional al qual es faci referència. Aquesta recerca inicial va confirmar el que ja s'ha comentat en la introducció en dir que la denominació d'educador social no es va fer servir de manera freqüent i generalitzada amb anterioritat a la promulgació del Reial decret 1420/1991, de regulació de la formació de l'educador social. El terme *educador social*, encara que puntualment es poden trobar algunes referències prèvies,⁸ no es va començar a utilitzar de forma més usual fins a la creació de la Comissió XV del Consell d'Universitats, la qual tenia l'objectiu d'elaborar els plans d'estudis de noves titulacions universitàries, entre aquestes la d'educació social. Per tant, a partir d'aquest estudi previ, es pot concloure que no hi ha una definició genèrica de l'educador social acceptada i utilitzada àmpliament abans de la promulgació de l'esmentat Reial decret.

Així doncs, la implantació de la diplomatura d'educació social ha servit per regularitzar la formació i, també, ha afavorit la unificació sota un mateix terme als diferents agents o perfils professionals de l'educació social.⁹ Situant-nos en el punt de vista de la professionalització, la diplomatura ha suposat el reconeixement d'un cos de coneixements específics, una disciplina de l'educació social, i una formació inicial.

També respecte a la professionalització, la recent creació del Col·legi d'Educatrices i Educadors Socials de Catalunya¹⁰ ha suposat l'existència d'una organització associativa del cos professional la qual ha de comportar una regulació de l'accés a la professió i el control de l'exercici professional.

⁸ En 1981 ja hi ha contractes laborals on figura la categoria professional d'educador social. En 1985 l'Associació Internacional d'Educatres de Joves Inadaptats (AIEJI) presenta una definició d'educador social davant el Consell d'Europa i posteriorment en un seminari realitzat a Roma (1988). En el Primer Congrés Estatal d'Educatres Especialitzats (Pamplona, 1987), es planteja el terme educador social com a concepte que respondria de forma més adient a les perspectives de desenvolupament de l'educador especialitzat i altres perfils professionals del camp socioeducatiu. QUINTANA CABANAS, J.M^a (1988): *Pedagogia Social*. Madrid: Dykinson, utilitza aquest terme, dins el qual ubica: "...los animadores socio-culturales, los educadores de calle, los educadores especializados, las ludotecarias (sic), etc." Pàg. 360.

⁹ CASAS, Pilar (1991): *op. cit.*, pàg. 72, afirma que el terme educador social és: "...una convenció acadèmica, a la qual es reconeixen, actualment, com a mínim, els següents àmbits d'intervenció educativa: 1- Educador d'adults 2- Animació sociocultural i pedagogia del lleure 3- Educació especialitzada 4- Formació ocupacional... Per tant es tracta d'un concepte de síntesi..."

¹⁰ El Col·legi d'Educatres i Educadors Socials de Catalunya es va crear durant la realització d'aquest estudi, amb la Llei 15/1996, de 15 de novembre, publicada al DOGC del divendres 22 de novembre de 1996.

D'altra banda, sembla manifesta l'existència d'un espai professional propi de l'educador social: realitza unes funcions específiques (sorgides a partir de necessitats i demandes socials) i rep una retribució econòmica pel seu treball.

Per tant, en l'actualitat, l'educador social disposa d'un cos de coneixements, d'una formació inicial, d'un cos professional i d'un espai professional propi. Aquests quatre aspectes conformen les coordenades necessàries per poder identificar l'existència d'una professió.¹¹ En altres paraules, podem dir que l'educador social compliria les condicions fonamentals que ha de tenir tota professió:¹² unes funcions públiques socialment reconegudes, una formació específica, una dedicació preferent o exclusiva, una organització associativa i, a més a més, la percepció d'una retribució econòmica pel seu treball (com a diferenciació dels voluntaris).

Ara bé, si totes aquestes reflexions precedents ens fan considerar l'educador social com un professional que camina amb pas ferm cap a la seva normalització i cada cop més es va consolidant i es va projectant en la nostra societat, ens queda per resoldre encara la qüestió amb la qual hem iniciat aquest apartat: definir l'educador social.

Abans, però, caldria fer una última puntualització des d'una perspectiva projectiva i de futur. Com a agents de l'educació social sorgits per tal de cobrir necessitats i problemàtiques socials, noves necessitats poden suposar una ampliació dels camps d'actuació educativa i l'aparició de nous perfils professionals d'intervenció social amb funcions educatives diferents a les actuals. Per aquest motiu, s'ha de plantejar una definició de l'educador social que no sigui tancada i exclusiva, sinó oberta i flexible per permetre que aquests futurs perfils puguin encabir-s'hi.

Tenint en compte aquestes reflexions i raonaments, així com la manca de definicions genèriques, acceptades i utilitzades àmpliament, la definició que s'ha pres com a punt de partida operatiu de la investigació ha estat la que s'inclou en l'annex del Reial decret 1420/1991, en el qual es defineix l'educador social com:

*"...un educador en los campos de la educación no formal, educación de adultos (incluidos los de la tercera edad), inserción social de personas desadaptadas y minusválidos, así como la acción socio-educativa."*¹³

Aquesta definició, encara que en un començament no va complaure ni convèncer tots els professionals, ni tampoc algunes persones del món acadèmic, ha servit, si més no, per introduir una certa ordenació dins d'aquest polifacètic, heterogeni i, per altra banda, ric camp d'actuació socioeducativa, tant a nivell terminològic com professional.

Fent una succinta reflexió sobre aquesta definició, des d'un punt de vista conceptual la definició escollida pot semblar confusa en la seva formulació ja que

¹¹ RIERA, Jordi (1996): *op. cit.* pàg. 33.

¹² FERMOSO, Paciano (1994): *Pedagogía social. Fundamentación científica*. Barcelona: Herder. Pàg. 330-331.

¹³ Reial decret 1420/1991, de 30 d'agost. Primera directriu general pròpia dels plans d'estudis per a l'obtenció del títol oficial de Diplomant en educació social.

obeeix a diferents criteris,¹⁴ però, també s'ha de considerar que l'educador social és un concepte sorgit de la síntesis integradora de diversos professionals de la intervenció socioeducativa.¹⁵ D'altra banda, en aquesta definició no es fa referència explícita a els perfils professional que inclouria i únicament s'intueixin els àmbits on pot treballar l'educador social. A partir d'una anàlisi de l'enunciat, es poden inferir aquests perfils professionals; d'aquesta forma, l'educador social és un professional de l'educació que treballa en:

- Els *camp de l'educació no formal*. Aquest contingut ens adreça a un educador que treballa fora de l'àmbit educatiu formal (criteri metodològic) i fora del sistema educatiu reglat (criteri estructural). El concepte aquí apuntat ens remet a la complexa qüestió de la separació d'aquests dos tipus d'educació: formal i no formal.¹⁶
- En *l'educació d'adults*. Dins aquest ampli camp d'actuació es poden incloure des d'una educació inicial bàsica¹⁷ a formacions de nivells superiors o a l'educació en altres àrees relacionades amb aspectes laborals, ocupacionals, professionals, culturals, lúdics...
- Amb *la tercera edat*. Des de la perspectiva de l'educació permanent es pot considerar com una etapa vital més en el desenvolupament de la persona i, per tant, el treball social amb el col·lectiu de gent gran hauria d'incloure també aspectes de caire educatiu.
- En la *inserció social de persones desadaptades i minusvàlides*. Aquest camp professional inclouria tot un seguit de col·lectius amb dificultats físiques, psíquiques i/o socials. Faria referència a disminuïts físics i/o psíquics, persones amb problemes de salut mental, minories ètniques, persones delinqüents, drogodependents, menors i adults amb problemàtiques d'integració social...
- Finalment inclou *l'acció socioeducativa*. Si bé totes les accions anteriors podrien considerar-se socioeducatives, aquest enunciat acabaria d'incloure aquelles pràctiques educatives que poden no haver quedat suficientment reflectides: accions dinamitzadores, orientadores, d'animació, lúdiques, d'oci, culturals...

Tenint present aquest extens camp d'actuació, es pot considerar que són susceptibles d'incloure's dins d'aquesta definició tot un seguit de col·lectius professionals de la intervenció socioeducativa, existents anteriorment a l'esmentat Reial decret, molts dels quals posseeixen un nom propi, una definició, unes funcions i un perfil professional específic i diferenciador. Entre altres, es pot fer referència a:

14 ÚCAR, Xavier (1996): "Los estudios de educación social y la animación sociocultural". En *Claves de educación social*, núm. 2, desembre de 1996. Barcelona.

15 CASAS, Pilar (1991): *op. cit.*

16 Vegis: TRILLA, Jaume (1992): "La educación no formal. Definición, conceptos básicos y ámbitos de aplicación". En SARRAMONA, Jaume (ed.): *La educación no formal*. Barcelona: Ceac. Pàg. 9-50. I FERMOSO, Paciano (1994): *op. cit.*, pàg. 113-124.

17 Respecte a aquesta educació d'adults encaminada a obtenir un títol oficial alguns autors la inclouen en l'educació formal i, per tant, quedaria fora del camp de treball de l'educador social (FERMOSO, Paciano (1994): *op. cit.*, pàg. 375-379). Encara que, en la seva posada en marxa es poden implementar processos i metodologies que s'inclourien totalment dins el camp de l'educació no formal (ÚCAR, Xavier (1992): *La animación sociocultural*. Barcelona: Ceac. Pàg. 42-43).

educador o formador d'adults, educador especialitzat, animador sociocultural, educador familiar, formador ocupacional, formador laboral, informador juvenil, animador socioeconòmic, educador de carrer, delegat d'assistència al menor (DAM), monitor d'integració laboral, ludotecari, animador del lleure, educador de disminuïts, animador de gent gran, educador en salut mental, animador comunitari, cuidador de pisos assistits, monitor de menjador...

2- ELS ANTECEDENTS DE L'EDUCADOR SOCIAL

Un cop s'ha precisat teòricament l'objecte d'aquest estudi mitjançant la conceptualització de l'educador social com a professional i la definició que es fa d'aquest en el Reial decret 1420/1991 (amb un efecte unificador d'aquest terme sobre els diferents col·lectius professionals existents prèviament), aquest apartat pretén realitzar una breu retrospectiva d'alguns d'aquests diferents col·lectius professionals de l'educació social preexistents, amb la intenció de revisar els antecedents de l'educador social.

Dels professionals que s'han diferenciat en l'apartat anterior, ens centrarem concretament en tres: l'animador sociocultural, l'educador especialitzat i l'educador d'adults.¹⁸ Es farà per dues raons: en primer lloc, per delimitar el nombre de col·lectius professionals, i en segon lloc perquè tant professionals com teòrics diferencien aquestes tres figures professionals com les més representatives i els principals antecedents de l'educador social.¹⁹ A més, s'ha de tenir molt en compte que aquest col·lectius professionals representen "*...tres realidades complementarias pero distintas, con historias propias y con ámbitos profesionales específicos ...históricamente han nacido como respuesta a necesidades distintas y han experimentado evoluciones también distintas.*"²⁰

És per aquestes consideracions que, en parlar de l'educador social a Catalunya l'any 1996, no es poden deixar de banda aspectes relatius a la conceptualització i a la història dels tres col·lectius professionals abans diferenciats. Aquests aspectes, d'una forma més o menys directa, han tingut una clara influència sobre la situació actual de la professió; per tant, es fa necessari realitzar unes petites pinzellades sobre alguns punts molt concrets i bàsics d'aquests tres col·lectius: les seves definicions i perfils professionals, les seves evolucions històriques i les diferents formacions específiques que han tingut prèviament als estudis de la diplomatura.

En cap moment la pretensió d'aquest apartat ha estat oferir una explicació exhaustiva sobre els antecedents de l'educador social, sinó més aviat fer una petita ressenya que clarifiqui i situï el lector. Com s'ha comentat en la introducció, aquest text no pretén ser un assaig teòric sobre la conceptualització de l'educador social ni sobre els seus precedents professionals; per aquesta raó, les dades que es presenten seguidament no són totes les existents, encara que són les que poden ser útils per tenir una visió general d'aquestes tres figures professionals amb definicions, perfils, evolucions i formacions diferenciades. Tot seguit es presentarà, per a cada col·lectiu professional, un resum de les principals dades trobades en els aspectes ressenyats anteriorment.

¹⁸ PETRUS, Antoni (1993): "Educación social y perfil del educador/a social". En SÁEZ, Juan (coord.): *El educador social*. Múrcia: Universidad de Murcia. Pàg. 165-214.

¹⁹ L'àmbit de la formació ocupacional, proposat per Pilar CASAS (vegi's cita 9), no s'ha pogut tractar en l'estudi degut a motius d'operativitat; aquesta qüestió es concretarà i raonarà més endavant.

²⁰ SOLER, Pere (1995): "La animación sociocultural como metodología y sector profesional del educador social". En *Claves de Educación Social*, núm. 1, novembre de 1995. Universidad del País Vasco y Federación Estatal de Asociaciones de Educadores Sociales.

2.1- L'ANIMADOR SOCIOCULTURAL

Fixar una definició i precisar el perfil professional de l'animador resulten tasques bastant complexes, fonamentalment per l'ús generalitzat que s'ha fet d'aquest terme, el qual pot definir professionals amb diferents funcions i perfils. Aquest fet ha implicat l'existència de multitud de definicions.²¹ Tenint en compte les coincidències de les diferents definicions i perfils, l'animador sociocultural es pot definir com aquell professional que intervé en un territori i que la seva intervenció va adreçada a la població d'aquest territori, podent ser aquesta de qualsevol edat i context cultural.

L'objectiu final i concret de l'animació és el progrés i el desenvolupament global de la comunitat, per la qual cosa inclouria els àmbits econòmic, social i cultural.²² En definitiva, la intervenció de l'animador pretén l'autonomia personal i grupal del col·lectiu i, amb aquesta finalitat, promou un tipus d'intervenció educativa basada en la voluntat d'aconseguir que cada persona prengui part activa en els processos de creació i innovació cultural i social amb la finalitat d'incidir en el desenvolupament comunitari d'un territori. També, vol facilitar processos de comunicació i participació entre grups de ciutadans que s'autoorganitzen per donar resposta als seus interessos i necessitats personals i socials.

Alguns autors proposen que l'animació sociocultural parteix, en la seva intervenció, d'una perspectiva cultural per aconseguir el desenvolupament social.²³ Altres defensarien el seu caràcter educatiu i, amb matisacions, la definarien com una acció educativa²⁴. El cert és que l'animació és un fenomen situat en l'àmbit educatiu²⁵ i en el qual es poden trobar dues tendències bastant definides segons l'activitat que es desenvolupi estigui adreçada cap a una vessant més social o cap a una vessant més cultural.²⁶

Amb referència a l'evolució històrica, l'animació sociocultural apareix en Espanya en la dècada dels seixanta,²⁷ encara que no es formalitza fins al sorgiment dels animadors socioculturals, els quals apareixen a Espanya, i concretament a Catalunya, amb els primers ajuntaments democràtics, l'any 1979, sobre el substrat del moviment associatiu.²⁸ Aquestes dades emplacen aquest col·lectiu professional com el més "jove" dels tres considerats en aquest apartat.

21 DE MIGUEL, Sara (1995): *Perfil del Animador Sociocultural* Madrid: Narcea. Pàg. 41-51.

22 ASSOCIACIÓ PROFESSIONAL D'ANIMADORS SOCIOCULTURALS DE CATALUNYA (1992): Dossier de la jornada *Educació social i formació d'animadors*. Barcelona.

23 CEMBRANOS, F. ; MONTESINOS, D. i BUSTELO, M. (1988): *La animación sociocultural: una propuesta metodológica*. Madrid: Editorial Popular.

24 ESCARBAJAL DE HARO, Andrés (1993): "Animación sociocultural y servicios sociales, dos trabajos 'diferentes' para un mismo objetivo". En *Pedagogía Social*, núm. 8, març 1993. Pàg. 61-77.

25 ÚCAR, Xavier (1992): *op. cit.*, pàg. 39.

26 JULIÀ, Antoni (1995): *op. cit.*

27 Hi ha, però, experiències prèvies molt properes a l'actual conceptualització de l'animació. Entre moltes altres: ateneus populars, cases de cultura, universitats populars, missions pedagògiques...

28 ASSOCIACIÓ PROFESSIONAL D'ANIMADORS SOCIOCULTURALS DE CATALUNYA: *Formación de animadores socioculturales en Catalunya*. Barcelona. Informe fotocopiado.

Des d'aleshores i fins ara, en els aspectes formatiu, laboral, professional i conceptual d'aquest col·lectiu s'han anat succeint tot un seguit de fites que han significat la progressiva estructuració de la seva professió, entre altres: la regulació dels plans formatius específics, la creació d'escoles de formació d'animadors socioculturals o la constitució de l'Associació Professional d'Animadors Socioculturals de Catalunya. Un altre signe de la seva evolució ha estat la diversificació dels seus camps d'actuació.²⁹

En l'àmbit estatal, algunes de les dates anteriors a la promulgació de la diplomatura d'educació social són:

- 1979- Creació de l'Institut Municipal d'Animació i de l'Esplai (IMAE), dedicat a la formació d'animadors.
- 1981- Primeres Jornades d'Animació Cultural, Barcelona.
- 1982- Primer Congreso de Animación Sociocultural y Municipio, Madrid.
- 1984- Interacción 84. Escola d'Estiu de la animación sociocultural.
- 1985- Jornades Catalanes d'Educació en el Temps Lliure.
- 1986- Encuentro sobre Animación Sociocultural, Bilbao. Promoción sociocultural y desarrollo comunitario en zonas rurales, Valladolid.
- 1988- Jornades sobre la Formació d'Educadors i Agents Socioculturals, Barcelona.
- 1989- I Congreso de Animación Sociocultural, UNED, Madrid.

Pel que fa a la formació dels animadors socioculturals a Catalunya, es va regular amb el Decret 213/1987, del 9 de juny, pel qual es reconeixen les escoles per a educadors en el temps lliure infantil i juvenil. En aquest Decret es diferencien tres nivells formatius: el curs de monitors, el de directors i el de pedagogia del lleure i animació sociocultural. Posteriorment, la Resolució de la Direcció General de Joventut de 17 de juliol de 1987 va fixar les etapes i condicions bàsiques per a la realització del curs de pedagogia del lleure i animació sociocultural. Aquesta formació és no reglada i està reconeguda oficialment per la Direcció General de Joventut de Catalunya i per l'Institut Català de Noves Professions (INCANOP). Entre les institucions catalanes on es van formar animadors socioculturals, podem destacar:³⁰ IMAE (1979), TRAÇ (1980), Escola de l'Esplai de Barcelona (1960), ABAST (1979), NEXES, Escola FORCA, l'Escola del Baix... Hem de dir també que els seus plantejaments i plans d'estudis van ser molts cops força diferents.

²⁹ Més informació sobre la història de l'animació sociocultural es pot trobar en: PUIG, Toni (1989): "Històries de l'animació sociocultural a Catalunya" en *EDUCAR*, núm. 13, pàg. 105-116. Bellaterra: Departament de Pedagogia i Didàctica de la Universitat Autònoma de Barcelona. ÚCAR, Xavier (1992): *op. cit.*, pàg. 9-24. HERNÁNDEZ DÍAZ, José María (1997): "Antecedentes y desarrollo histórico de la animación sociocultural en España". En TRILLA, Jaume (coord.): *Animación sociocultural*. Pàg. 61-80. Barcelona: Ariel.

³⁰ Entre parèntesis figura l'any de la seva posada en marxa com a centres de formació, encara que sigui anterior a la legislació de 1987, en la qual es reconeixen com a escoles d'educadors en el temps lliure.

2.2- L'EDUCADOR ESPECIALITZAT

Respecte a la definició i el perfil professional de l'educador especialitzat, en primer lloc cal dir que treballa en l'àmbit social i que és un professional de l'educació. L'any 1988, la Federació Estatal d'Associacions Professionals d'Educadors Especialitzats (FEAPEE) el va definir com:

"... el profesional de la educación, de atención directa que trabaja en el marco de la vida cotidiana, con sujetos, grupos y comunidad, que por diversas causas: físicas, psíquicas y sociales, se encuentran en situaciones de riesgo y dificultad consigo mismo y con el entorno inmediato (marginación o inadaptación). El trabajo del Educador Especializado es el de potenciar el desarrollo de los recursos del sujeto que faciliten su inserción social activa y facilitar su circulación en un entorno comunitario cada vez más amplio."

D'aquesta definició podem extreure la finalitat de la tasca educativa de l'educador especialitzat: la inserció social de persones marginades o amb handicaps físics, psíquics i/o socials.

Amb referència a l'evolució històrica, abans de la Guerra Civil espanyola es poden trobar a Catalunya alguns indicis de la figura de l'educador com a professió reconeguda,³¹ indicis que queden diluïts durant el període de postguerra.

A finals dels anys seixanta³², a Catalunya, com a la resta de l'Estat, es produeixen tot un seguit de canvis i necessitats socials, dels quals l'Administració i la societat civil prenen consciència i intenten cobrir-los. Aquest fet va afavorir el desenvolupament de la figura professional de l'educador especialitzat. És en aquest moment quan reprèn una importància que fins aleshores no havia tingut en la societat catalana i que, amb l'arribada de la democràcia a Espanya, augmentarà considerablement.

Des de finals dels seixanta i fins a l'actualitat, hi ha hagut tot un seguit d'avenços i noves fites en aquest camp professional i educatiu: definició de la professió d'educador especialitzat, fundació de centres específics de formació, creació d'associacions de professionals, aportació de nous coneixements científics i integració en un marc disciplinar, reconeixement per part de l'Estat i socialment, regularització de la formació, etc.

Si comparem el cas de l'Estat espanyol amb la resta de països democràtics europeus, aquest ressorgiment de la figura professional de l'educador especialitzat es va produir més tard. En aquests països aquest professional reprèn

³¹ SÁNCHEZ-VALVERDE, Carlos (1995): *Reflexiones en torno a la historia del educador social*. Comunicació del I Congrés Estatal de l'Educador Social. Múrcia.

³² Respecte a aquest punt es pot consultar MARTINELL, Alfons: *Configuración de los antecedentes profesionales del educador especializado-social en Catalunya (1960-90) desde una perspectiva histórica*. Tesis doctoral.

la seva importància després de la Segona Guerra Mundial,³³ per les necessitats socials que es van produir a l'acabament de la guerra. La raó principal del retard espanyol respecte a la resta d'Europa va ser perquè Espanya es trobava sota un règim dictatorial.³⁴

En l'àmbit estatal, les dates i els fets més importants que podem destacar, des de finals dels anys 60, són:

- 1969- Creació del Centre de Formació d'Educadors Especialitzats (CFEE) a Barcelona, adscrit a l'ICE de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- 1972- Es promou una Associació d'Educadors Especialitzats de Barcelona.
- 1977- Constitució de la Fundació Bartolomé de Carranza a Pamplona, amb finalitats formatives, seguint el model del CFEE.
- 1981- Creació de l'Escola d'Educadors Especialitzats del Patronat Flor de Maig de la Diputació de Barcelona, com una continuació del CFEE (desaparegut en 1980). Creació de l'Associació d'Educadors Especialitzats de Catalunya (AEEC).³⁵ Celebració de les Primeras Jornadas Estatales del Educador Especializado (Pamplona: Fundació Bartolomé de Carranza).
- 1986- Creació de l'Escola d'Educadors Especialitzats de Girona. Primeres Jornades d'Educadors Especialitzats a Girona.
- 1987- Primera Trobada Estatal d'Educadors Especialitzats Faustino Guerau de Arellano a Barcelona. Creació de la Federació Estatal d'Associacions Professionals d'Educadors Especialitzats (FEAPEE). I Congreso Estatal de Educadores Especializados a Pamplona.
- 1988- IX Col·loqui Internacional sobre els educadors especialitzats davant l'acta única europea. Barcelona. Institut Internacional d'Educació Especialitzada.
- 1989- Congreso sobre la Educación Social en España. Madrid. ³⁶
- 1990- Jornadas sobre l'Educador Social: present i futur. Vitòria.
- 1992- Seminario sobre la diplomatura en educación social: encuentro universidad / mundo profesional. Pamplona.
- 1993- Congreso Regional sobre Educación Social. Burgos.
- 1995- Primer Congreso Estatal del Educador Social. Múrcia.

³³ Aquestes noves necessitats socials van afavorir la creació d'altres figures que també treballen en el camp social, com és el cas de l'assistent social (per designar aquest col·lectiu s'utilitzarà aquest terme més específicador i no el de treballador social, perquè aquest últim té un sentit globalitzador i hi ha altres professionals que també són treballadors socials i no únicament els assistents socials).

³⁴ MARTÍNEZ MARTÍN, M^a.A. i GANDÍA BÀRCENA, M^a.J. (1993): "El educador social: funciones, perfil y formación". En *Revista PANEL*, núm. 13. Burgos: Escuela Universitaria de Burgos. Pàg. 15-29.

³⁵ Posteriorment passarà a anomenar-se Associació Professional d'Educadors Especialitzats de Catalunya (APEEC) i en 1994 Associació Professional d'Educadors Socials de Catalunya (APESC).

³⁶ Aquestes quatre últimes dates s'han inclòs dins l'educador especialitzat, encara que també fan referència directa als altres dos antecedents considerats en aquest apartat: l'animador sociocultural i l'educador d'adults.

Respecte a la formació prèvia a la diplomatura, a Barcelona es van oferir els estudis específics d'educador especialitzat en el Centre de Formació d'Educadors Especialitzats i l'Escola d'Educadors Especialitzats Flor de Maig, aquesta última reconeguda com a centre de formació professional en l'especialitat de tècnic especialista en adaptació social.³⁷ A la resta de Catalunya, s'ha de destacar la Fundació SERGI de Pedagogia Social, la qual va patrocinar l'Escola d'Educadors Especialitzats de Girona.

2.3- L'EDUCADOR D'ADULTS

El tercer col·lectiu professional és aquell que realitza la seva actuació en el camp de l'educació d'adults. El seu perfil és el d'un professional que actua educativament sobre diferents problemàtiques, referides principalment a unes carències instrumentals i/o formatives, que poden presentar les persones adultes:

- No haver completat l'escolaritat bàsica obligatòria a l'edat preadulta.
- Tenir un nivell formatiu per sota del considerat formalment com a bàsic i obligatori.
- Experimentar modificacions significatives en el seu entorn vital i ocupacional que els exigeix un nou esforç formatiu.
- Incorporació a una activitat de formació que no poden seguir degudament sense un bagatge previ o un complement específic d'educació bàsica.

La finalitat educativa és que aquests adults adquireixin i actualitzin la seva formació bàsica per facilitar-los l'accés a diferents nivells del sistema educatiu, que millorin la seva qualificació professional o es preparin per a altres professions i que desenvolupin la seva capacitat de participació en la vida social, cultural, política i econòmica. Com es pot desprendre d'aquests objectius de l'educació d'adults recollits en l'article 51 de la LOGSE, no es pretén tan sols una formació de caràcter compensatori o d'integració sociocultural.

Amb referència a l'evolució històrica d'aquest agent educatiu, hem de fer menció al concepte d'educació permanent, el qual fa irrupció en la segona meitat del nostre segle, encara que, sense utilitzar aquest terme, la idea és molt més antiga. Jaume Trilla ho reflecteix de la manera següent: "*...los adultos, de una forma u otra, siempre se han educado, aunque sea tardía la toma de conciencia generalizada de la posibilidad, conveniencia y necesidad de proveer medios organizados para ello.*"³⁸ Podem dir, per tant, que l'educació de les persones adultes pot remuntar-se ja als primers temps de les civilitzacions.

Centrant-nos en l'àmbit estatal, és al llarg dels dos últims segles quan l'educació d'adults pren un caire més institucionalitzat i amb uns objectius

³⁷ Ordre ministerial del 14 d'agost de 1980 (BOE del 30-VIII), en la qual s'aprova l'especialitat de formació professional de segon grau de tècnic especialista en adaptació social, dins la branca de llar.

³⁸ TRILLA, Jaume (1993): *La educación fuera de la escuela*. Barcelona: Ariel. Pàg.: 53.

concrets. En aquest sentit, es pot destacar: l'informe Quintana (de 1813; es pot considerar una de les primeres bases per a una educació d'adults); el Reglament general d'instrucció (aprovat el 1821, el qual fa referència explícita a l'educació d'adults); les Escoles Nocturnes (fundades en 1873, a les quals durant el dia assistien els nens i a les nits els adults); les missions pedagògiques de la ILE (1876); la Escuela Nueva de Núñez de Arenas (1928; aquest model d'escola es va posar en pràctica durant la Segona República); obligatorietat de l'ensenyament per als adults que no tenen el certificat d'estudis primaris (1945).³⁹

A partir dels anys seixanta, entre altres fets, es poden esmentar:

- 1964- Programa de promoció obrera, per tal de preparar mà d'obra qualificada.
- 1970- Llei general d'educació: inclou articles sobre educació permanent d'adults.
- 1974- Programa de l'Escola Permanent d'Adults (EPA), realitzada pels mateixos mestres que ensenyen als nens i amb el mateix material.
- 1976- Desapareixen les EPA i canvia l'enfocament: mestres exclusius per ensenyar als adults.
- 1982- Programa d'educació compensatòria per reduir les bosses d'analfabetisme.
- 1986- Apareix el Llibre blanc de l'educació d'adults.
- 1989- Primeres Jornades d'Educació Permanent d'Adults.
- 1990- LOGSE: en l'article 51 recull els objectius de l'educació d'adults.
- 1991- Segon Congrés Internacional de Formació d'Adults. Barcelona.
- 1994- Tercer Congrés Internacional de Formació d'Adults. Barcelona.

Respecte a la seva formació, cal remarcar que una part dels educadors d'adults (els mestres d'adults) depenen administrativament del Departament de Benestar Social⁴⁰ i tenen una formació universitària de diplomats en professors d'EGB. La seva tasca pedagògica, en alguns casos, és majoritàriament d'alfabetització, encara que no exclusivament.

Un altre col·lectiu professional treballa amb persones adultes que necessiten una formació específica, ja sigui ocupacional, laboral, educativa o cultural. La majoria d'aquests educadors d'adults tenen una preparació i una experiència específica en un camp professional, laboral o cultural concret, donat que la funció que se'ls atorga és, principalment, una transmissió dels coneixements i habilitats específics d'aquest camp.

Per finalitzar aquest primer bloc, en el qual s'ha optat per una definició que permetés un emmarcament conceptual de l'educador social i s'ha realitzat una breu descripció dels antecedents d'aquest professional de l'educació, es vol plantejar un seguit de qüestions que es poden desprendre de la informació exposada:

³⁹ Vegis FLECHA, R. et al. (1988): *Dos siglos de educación de adultos*. Barcelona: El Roure.

⁴⁰ Fins a 1988 els mestres d'adults van dependre del Departament d'Ensenyament i durant 1996 es va tornar a plantejar el seu retorn al Departament d'Ensenyament, fet que finalment no es va produir.

- Es pot parlar de l'educador social com un professional unívoc o bé hi ha diferents professionals que intervenen en l'àmbit de l'educació social?
- D'altra banda, és necessària una unificació dels diferents perfils o col·lectius en un sol professional? O bé és més adient mantenir una diferenciació?
- Hi ha alguna convergència entre aquests tres antecedents esmentats? Antoni Julià proposa un nexa d'unió entre els tres professionals anteriors, el seu objectiu essencial: *"Conseguir en el grado máximo posible la socialización de los sujetos de su intervención."*⁴¹ Però, és possible descobrir altres lligams que no siguin tan genèrics?

Amb aquesta recerca es pretén aportar més informació sobre aquest professional de l'educació i, en la mesura que es pugui, ajudar al procés de clarificació d'aquestes i altres qüestions plantejades.

⁴¹ JULIÀ, Antoni (1995): *op. cit.*

B- DISSENY DE LA RECERCA

3-OBJECTIUS DE L'ESTUDI

Els apartats anteriors han servit per enquadrar conceptualment l'educador social, tant la seva figura professional com la dels seus antecedents. Ara, a partir d'aquest marc teòric previ, es pretén precisar els objectius de l'estudi. En la introducció s'evidenciava una gran mancança d'informació i d'estudis globals sobre l'educador social, tal com és definit en la legislació referent a la diplomatura en educació social. Així mateix, s'exposava la finalitat d'aquest estudi: aportar informació sobre l'educador social. Aquesta fita, tal com està explicitada, és molt general i poc precisa. Per aquest motiu, cal que es clarifiqui i concreti amb l'objecte de reduir l'amplitud del camp d'estudi i especificar aquells aspectes de l'educador social que es pretenen estudiar.

En primer lloc, ja s'ha apuntat una delimitació geogràfica. Aquest estudi se centrarà únicament en l'àmbit territorial de Catalunya. En segon lloc, la pretensió és ajustar temporalment l'estudi a aquells educadors socials que estan exercint aquesta professió en l'actualitat. Per acabar, donat que la interpretació que es realitza de la definició d'educador social és molt general i àmplia, no s'aplicarà cap restricció, d'entrada, respecte als àmbits professionals on pot desenvolupar la seva tasca socioeducativa i s'inclouran en l'estudi.⁴² Considerant aquestes precisions, l'estudi es realitzarà sobre els educadors socials de Catalunya que exerceixin professionalment durant l'any 1996.

D'altra banda, la informació de què es disposa sobre diferents aspectes d'aquests professionals és molt minsa, per no dir inexistent. Així, per exemple, no es coneixen dades sobre: el nombre que hi ha, les proporcions entre homes i dones, les seves edats, quines són les titulacions que tenen, si estan realitzant o no algun tipus d'estudi, el temps que fa que treballen com a educadors, les empreses que els contracten, els tipus de contractacions, les funcions que realitzen en la seva tasca, amb quins usuaris intervenen, les millores que necessiten per realitzar la seva tasca, les seves expectatives de futur, si es creu que és necessària una associació o col·legi professional... Aquest seguit de punts sobre els quals es tenen molt poques o cap referència es poden agrupar en diferents categories, segons facin referència a: aspectes de formació i estudis, aspectes professionals, aspectes laborals, aspectes associatius i a expectatives professionals i de futur; els quals conformaran els aspectes sobre els que s'incidirà en l'estudi.

Un cop precisat el camp d'estudi i especificats els aspectes sobre els quals es vol obtenir informació, es pot definir el primer objectiu general d'aquesta recerca:

Realitzar un estudi descriptiu dels educadors socials en exercici l'any 1996 a Catalunya, per tal de poder conèixer quina és la seva situació amb referència a aspectes formatius, laborals, professionals i associatius, així com les seves necessitats i expectatives de futur.

⁴² Posteriorment es comentaran les raons per les quals alguns perfils professionals no s'han pogut incloure, degut als condicionaments operatius de la pròpia recerca.

A més a més, donada l'amplitud i complexitat dels camps o àmbits professionals d'actuació de l'educador social, cal establir un segon objectiu general:

Cercar els punts d'unió i les diferències existents entre els diferents àmbits professionals on pot treballar l'educador social, en funció dels aspectes i variables considerats.

Un cop definits els dos objectius principals, com a hipòtesi es pot sostenir que, si aquests objectius principals suposen aportar dades sobre l'educador social i donat que hi ha una mancança de dades generalitzades sobre aquest camp professional, aquesta nova informació ens plantejarà nous interrogants i nous camps d'investigació. En aquest sentit, es podria considerar que aquesta recerca és descriptiva i, com tot estudi descriptiu, és una investigació primària, d'apropament a la realitat de l'educador social a Catalunya, es pot derivar un objectiu secundari (molts cops inserit dins de la mateixa conceptualització d'investigació):⁴³

Establir nous camps de recerca sobre la figura professional de l'educador social i/o sobre altres aspectes de l'educació social.

D'altra banda, en la introducció, s'ha comentat que encara que el punt de partida sigui realitzar un estudi descriptiu de l'educador social, a partir de les dades recollides es vol realitzar una interpretació d'aquestes, i en la mesura que es pugui, introduir propostes d'actuació. Per aquesta raó, el tercer objectiu general de la recerca és:

Realitzar una interpretació dels resultats de l'estudi descriptiu i apuntar línies d'actuació i propostes de canvi per la millora de la professió i de la qualitat de l'actuació de l'educador social.

⁴³ PÉREZ JUSTE, R. i altres (1987): *Pedagogía experimental II*. Madrid: UNED.

4-METODOLOGIA

En l'apartat anterior s'han determinat els objectius de l'estudi, allò que es vol aconseguir. Ara, en aquest apartat, es farà referència a tots aquells aspectes necessaris per poder respondre la pregunta: com aconseguir els objectius fixats? Els passos que s'han seguit en el procés metodològic es poden representar d'aquesta forma:

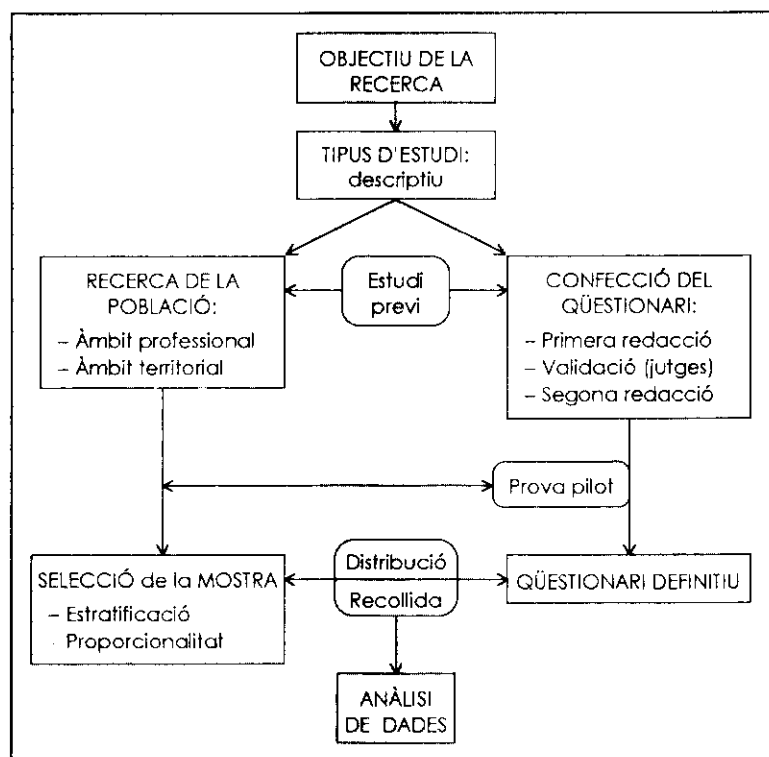

FIGURA 1: PASSOS DEL PROCÉS METODOLÒGIC

Així, en primer lloc s'al·ludirà al tipus d'investigació escollida, per exposar seguidament els diferents passos metodològics que s'han seguit en el desenvolupament de l'estudi. Cal assenyalar que la confecció del qüestionari i la recerca de la població s'han portat a terme de forma paral·lela al llarg de l'estudi.

4.1- LA INVESTIGACIÓ DESCRIPTIVA

Els objectius plantejats condueixen a un tipus d'investigació que ha d'estar focalitzada temporalment en el moment actual. Prenent com a punt de referència les classificacions que realitzen alguns autors, i atenent aquesta dimensió temporal, l'estudi s'encabeix dins la investigació descriptiva.⁴⁴ A més, si el que es pretén amb aquesta recerca és descobrir i interpretar aquests objectius estan directament associats amb els propòsits de tot estudi descriptiu.⁴⁵

⁴⁴ Vegi's: BISQUERRA (1989), BERNAL i VELÁZQUEZ (1989), PÉREZ JUSTE (1987), COHEN i MANION (1990) i ARNAL i altres (1992, 1996).

⁴⁵ COHEN, Louis i MANION, Lawrence (1990): *Métodos de investigación educativa*. Madrid: La Muralla. Pàg. 101-102.

Cal afegir el que Pérez Juste (1987) indica, en relació amb aquest tipus d'investigacions, quan diu que de l'estudi dels problemes actuals s'arribarà a una millor comprensió de la realitat estudiada i, presumiblement, a una utilització d'aquests coneixements en l'àmbit de la solució de problemes teòrics i/o pràctics. En aquest sentit, aquest estudi no vol ser asèptic, i pretén tenir una visió prospectiva i perfectiva a partir dels resultats obtinguts.

Es planteja, doncs, aquesta investigació descriptiva com a una primera etapa en el coneixement i domini de la realitat, per la qual cosa, la proposta és realitzar un estudi exploratori com un primer pas d'apropament al camp de l'educador social,⁴⁶ per descobrir, posteriorment, relacions entre les diferents variables amb les quals treballem i, finalment, extreure unes conclusions i realitzar propostes per a la introducció de millores en l'àmbit de l'educació social.

Amb referència a la tècnica de recollida de les dades, dins de la tipologia de les investigacions descriptives serà un estudi d'enquesta, ja que utilitzarà un qüestionari per fer-ho. Aquest qüestionari ha estat elaborat perquè, mitjançant diferents preguntes escrites, es pugui recollir la informació sobre els diferents aspectes a estudiar de l'educador social.

4.2- EL QÜESTIONARI

L'instrument utilitzat per tal de recollir la informació ha estat un qüestionari. L'elecció d'aquest instrument de recollida d'informació ha estat deguda, principalment, a l'elevat nombre d'educadors socials als quals s'ha d'arribar per obtenir les dades; ja que, al tractar-se d'un estudi descriptiu, la mostra havia de ser el suficientment gran per poder ser representativa i abastar tots els àmbits professionals i de tot el territori català.

Per a la confecció del qüestionari es van plantejar, en primer lloc, un seguit de premisses a tenir en compte:

- a) Per facilitar la resposta als educadors i poder realitzar un tractament estadístic de les dades recollides, les respostes dels ítems havien de ser tancades.
- b) El qüestionari no havia de ser molt llarg i s'havia de poder contestar en 15 minuts.
- c) Havien d'elaborar-se tres parts diferenciades:
 - Un full de presentació amb les indicacions necessàries per respondre'l.
 - Una part central, formada per tots els ítems.
 - Una part final, per tal que els educadors socials poguessin incloure els seus comentaris personals, afegir les seves observacions o altres aspectes que consideressin interessants d'esmentar.

⁴⁶ BISQUERRA, R. (1989): *Introducción a la estadística aplicada a la investigación educativa*. Barcelona: PPU. En la pàgina 123 indica que els estudis descriptius són propis de les primeres etapes en el desenvolupament d'una investigació.

Tenint en compte aquestes premisses i els objectius definits, i després d'un estudi previ dels ítems per tal d'oferir els valors possibles per cada variable, es van redactar les diferents preguntes, agrupades en els diferents aspectes a estudiar: dades inicials, formació i estudis, aspectes laborals, aspectes professionals, expectatives professionals i de futur i aspectes associatius.

Un cop aconseguida la redacció del primer qüestionari, el pas següent va ser validar-lo. El mètode utilitzat per fer-ho va ser el *sistema de jutges*. En total van ser sis validadors pertanyents a diferents camps: professional, acadèmic, de formació de l'educador, metodològic de la investigació i l'Administració. Es van realitzar les modificacions adients a partir de la informació i els suggeriments dels validadors i es va realitzar una prova pilot amb aquest segon qüestionari. Els resultats de la prova van ser totalment satisfactoris i, d'aquesta forma, es va obtenir el qüestionari definitiu de l'estudi (veure annex 1)

4.3- RECERCA DE LA POBLACIÓ

Ja s'ha dit que el camp de l'educació social reuneix un seguit de característiques que el fan heterogeni i molt ric i, per aquests motius, bastant complex d'abordar. A més a més, els educadors socials poden tenir diferent dependència administrativa i territorial (ajuntaments, consells comarcals, diputacions, Generalitat), treballen en àmbits professionals molt diversos i poden estar contractats per diferents empreses públiques o privades. També s'hi uneix la inexistència de cap guia o cens generalitzat d'educadors socials catalans.

A causa d'aquesta complexitat, a l'hora de buscar la població d'educadors socials, es va considerar com a unitat bàsica de recerca les institucions, establiments, serveis o equips on aquest professional desenvolupa la seva tasca. Per aquest motiu es va confeccionar una llista dels diferents tipus d'institucions⁴⁷ i es van agrupar en els àmbits professionals⁴⁸: atenció primària, infants i adolescents, gent gran, adults, drogodependències, disminuïts i salut mental i animació sociocultural i lleure.

El pas següent de l'estratègia de recerca de la població va ser la divisió de Catalunya en unitats territorials: Osona-Berguedà, Anoia-Bages, Alt Penedès-Garraf, Vallès Oriental, Maresme, Vallès Occidental, Baix Llobregat, Barcelonès, Girona, Lleida i Tarragona.

Finalment, per cada unitat territorial es van cercar les institucions de cada tipus i el nombre d'educadors que treballaven en cadascuna, per tal de conèixer la població de cada unitat territorial i la població total d'educadors socials de Catalunya.

⁴⁷ La nomenclatura emprada en els tipus d'institucions, serveis o establiments ha estat extreta de la legislació catalana i es correspon amb la utilitzada en l'ítem 26 del qüestionari (annex 1).

⁴⁸ La classificació de les institucions en àmbits ha estat fruit de l'anàlisi d'altres realitzades per diferents autors, principalment: QUINTANA CABANAS, J M^a. (1984), PETRUS, A. (1993) i FERMOSE, P. (1994). També s'ha de dir que ha estat construïda teòricament a partir de la unió de dos criteris: sectors de població específics i problemàtiques concretes.

4.4- SELECCIÓ DE LA MOSTRA

En la recerca de la població s'han considerat dos criteris: l'àmbit territorial i l'àmbit professional, els quals s'han continuat tenint en compte en la selecció de la mostra, amb l'objectiu de donar representativitat a la mostra seleccionada respecte al territori i a l'àmbit professional dels educadors. D'aquesta manera, la selecció de la mostra va seguir dos procediments:

- a) En primer lloc es va realitzar un mostreig estratificat proporcional,⁴⁹ considerant les divisions territorials i professionals realitzades com a grups homogenis (dins de cada grup hi ha educadors socials amb característiques similars).⁵⁰ Amb aquest mecanisme es pretén que la mostra sigui representativa de l'àmbit territorial i de l'àmbit professional.
- b) En segon lloc, dins de cada estrat de població s'han escollit els subjectes que formaran part de la mostra mitjançant un mostreig aleatori.⁵¹

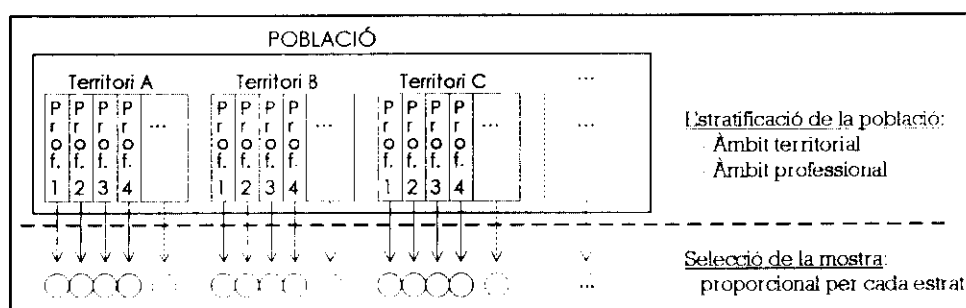

FIGURA 2: PROCÉS DE SELECCIÓ DE LA MOSTRA

D'altra banda, buscar la població d'educadors socials per territoris va facilitar que, encara que en alguns àmbits territorials manqués acabar la recerca de la població, n'hi hagués altres en els quals ja s'havia finalitzat. Aquest fet va possibilitar seleccionar la mostra per cada territori concret i iniciar la fase següent: l'administració del qüestionari.⁵²

4.5- ADMINISTRACIÓ DEL QÜESTIONARI

Considerant el que s'acaba d'apuntar, l'administració del qüestionari s'ha portat a terme independentment en cada unitat territorial un cop s'han tingut les dades definitives de la seva població. Aquest fet ha permès no haver d'esperar a tenir les dades de la població total de Catalunya per iniciar la distribució. L'administració ha estat portada a terme, en la majoria de casos, per persones col·laboradores. En pocs casos, la manca de col·laboradors en un territori ha fet que la distribució i recollida dels qüestionaris es fes per correu.

⁴⁹ PÉREZ JUSTE, R. i altres (1987): *op. cit.*, pàg. 243. ARNAL, Justo i altres (1996): *Bases metodològiques de la investigació educativa*. Barcelona: GR92. Pàg. 81.

⁵⁰ COHEN, Louis i MANION, Lawrence (1990): *op. cit.*, pàg. 137.

⁵¹ En alguns casos, la dificultat de poder accedir als educadors socials d'un estrat ha fet que s'utilitzessin mètodes de mostreig no aleatoris: per quotes (considerant la distribució per gènere i la titularitat de l'empresa en l'estrat territorial i professional) i accidental (segons l'accessibilitat).

⁵² Inicialment, es va seleccionar el 20% de la població total de cada estrat, per tal d'assegurar el mínim necessari per aconseguir la representativitat de la mostra.

5-ANÀLISI DE LES DADES

En primer lloc, es realitzarà l'estudi de la representativitat de la mostra. Si en la selecció de la mostra s'han considerat els àmbits professional i territorial, s'haurà de comprovar que la mostra escollida segueixi la distribució de la població en aquestes dues variables. Per fer-ho s'utilitzarà la prova estadística de bondat d'ajustament Khi-quadrat (χ^2). A més a més, per estimar la representativitat de la mostra, s'ha de calcular l'error de mostreig (e). Donat que es tracta d'una població finita, s'utilitzarà la fórmula:

$$n = \frac{NK^2pq}{(N-1)e^2 + K^2pq}$$

Posteriorment, es realitza el tractament estadístic de les dades recollides mitjançant un seguit de proves estadístiques (utilitzant el paquet estadístic SPSS). Aquestes proves es poden agrupar en:

- a) **Estudi descriptiu univariabile** per saber la distribució de la mostra en cada variable considerada en l'estudi.
- b) **Estudi bivariabile**. S'estudiaran les diferències entre els subgrups creats a partir de les variables: gènere dels educadors (home i dona), consideració professional (educador social i altres professionals), àmbits territorials (Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona), titularitat de l'empresa (pública i privada) i àmbits professionals (atenció primària, infants i adolescents, gent gran, adults, drogodependències, disminuïts i salut mental i animació sociocultural i lleure).

Les proves estadístiques utilitzades dependran de la naturalesa de les variables que es relacionin i, en principi, es consideraran proves no paramètriques. En el cas que les dues variables es considerin com a mesura nominal, s'utilitzarà la prova χ^2 . Quan els subgrups siguin dos i l'altra variable que es relaciona es mesuri ordinalment, s'utilitzarà la prova U de Mann Whitney (U de M-W). En el cas de més de dos subgrups i mesura ordinal en l'altra variable, s'utilitzarà la prova de Kruskal-Wallis (H de K-W). En tots els casos, el nivell mínim de confiança que es considerarà serà del 95% ($p < 0,05$).

- c) **Estudi multivariabile**. A partir de les relacions trobades en l'estudi bivariabile, principalment de l'estudi dels subgrups segons els àmbits professionals, es realitzarà una anàlisi d'agrupament (*cluster*) amb els diferents tipus d'institucions o serveis com a casos i els valors de les variables més significatives com a variables analitzades.

C-RESULTATS

6-RESULTATS DE LA RECERCA DE POBLACIÓ

Abans d'exposar els resultats sobre la població d'educadors socials de Catalunya i sobre les institucions i serveis, s'han de fer alguns comentaris i matisacions, ja que durant el procés de recerca de la població s'han manifestat un seguit de qüestions i s'han recollit diferents informacions que cal tenir en compte per aclarir i precisar els resultats obtinguts.

El primer fet a destacar és que, al llarg del procés de recerca de la població, hi ha hagut variacions en el nombre d'institucions, serveis i establiments existents. Per tal de buscar les institucions es va tenir en compte diferents fonts: el registre d'establiments i serveis del Departament de Benestar Social, registres d'altres Departaments de la Generalitat de Catalunya, directoris d'institucions realitzats per entitats privades... Durant aquest procés, es van trobar institucions que, tot i figurar en aquests registres o directoris, havien deixat d'oferir els seus serveis. D'altra banda, a partir de la recerca sobre el terreny es van descobrir institucions i establiments que no figuraven en els esmentats registres o directoris. Aquesta circumstància va suposar una gran dificultat de poder arribar a tenir un cens d'institucions i serveis totalment actualitzat, donat el seu elevat nombre i que la variabilitat en les altes i les baixes és bastant remarcable. La conseqüència directa d'aquesta variabilitat és que també s'ha vist modificat el nombre d'educadors socials que estaven treballant i aquest fet ens va obligar a introduir límits temporals en la recerca de la població per poder arribar a concretar la població total d'educadors socials de Catalunya.

També s'ha de remarcar és que hi ha hagut alguns tipus d'institucions, establiments o serveis considerats inicialment en l'estudi que, posteriorment, no s'han inclòs degut a no haver-hi educadors socials contractats en l'any 1996. Aquesta és una dada que s'ha de considerar per a estudis posteriors, ja que en un futur hi ha la possibilitat que aquests serveis disposin de la figura professional de l'educador social en els seus equips.

Finalment, una altra qüestió a tenir present és la promulgació del Decret 284/1996, de 23 de juliol, de regulació del Sistema Català de Serveis Socials, el qual inclou una tipologia dels serveis en el seu annex. Aquesta nova tipologia suposa algunes petites modificacions respecte a les tipologies recollides en la legislació considerada inicialment⁵³ i utilitzada per a l'elaboració d'alguns dels àmbits professionals de la recerca, encara que aquest nou Decret no ha produït esmenes rellevants en el plantejament de la recerca.

Totes aquestes consideracions anteriors, conjuntament amb tota la informació recollida, ens porten a realitzar algunes puntualitzacions i matisacions respecte a les institucions i serveis considerats inicialment en l'estudi. Per aquesta raó, cal fer algunes precisions per cada un dels diferents àmbits professionals:

⁵³ Decret 27/1987, de 29 de gener, d'ordenació dels Serveis Socials de Catalunya. Ordre de 15 de juliol de 1987, de desplegament del Decret 27/1987. Ordre de 27 de desembre de 1991 i Ordre de 5 d'abril de 1993, les quals modifiquen l'Ordre de 15 de juliol de 1987. Decret legislatiu 17/1994, de 16 de novembre, pel qual s'aprova la refosa de les lleis 12/1983, de 14 de juliol, 26/1985, de 27 de desembre, i 4/1994, de 20 d'abril.

- **Atenció primària:**

- No s'hi han inclòs els treballadors familiars, dependents dels serveis d'atenció domiciliària. Si bé en el seu inici aquests professionals es consideraven treballadors socials amb tasques i funcions clarament educatives, en l'actualitat molts d'aquests professionals no es consideren educadors socials i tampoc en són considerats per altres professionals que treballen amb ells en els equips d'atenció primària, ja que alguns cops, són vistos com a figures auxiliars i subordinades a l'assistent social, tant pel que fa a les seves funcions com degut a la seva formació (cursos de formació ocupacional).⁵⁴
- S'hi han inclòs les institucions i serveis que inicialment s'havien considerat com *altres àmbits*: minories ètniques, serveis de menjador, centre d'acolliment per a dones i albergs. El fet d'haver-hi un nombre reduït d'aquests i que en la majoria de casos depenguessin dels serveis socials de base ha fet que es consideressin integrats en l'àmbit d'atenció primària.

- **Infància i adolescència:**

- Els serveis que finalment no s'han inclòs en la recerca han estat els equips d'atenció a la infància i adolescència (EAlA) i els delegats d'assistència al menor (DAM).

Els EAlA, pel fet de no incloure la figura de l'educador social com un membre d'aquest equip.

Els DAM, encara que realitzin funcions totalment socioeducatives i el seu perfil professional quedi dins l'educació social, no s'hi han inclòs ja que hi ha una negativa generalitzada d'aquest col·lectiu a considerar-se educadors socials i tampoc voler incloure's en la recerca. La resposta a aquesta negativa caldria cercar-la en la seva formació (la majoria d'ells són llicenciats); en la seva situació laboral, ja que estan contractats amb un nivell de tècnics superiors (nivell A) i en les funcions que desenvolupen.

- Respecte als pretallers, institucions adreçades a nois i noies de 14 a 16 anys, s'ha produït una gran davallada en el nombre d'aquests serveis, sobretot en l'inici del curs 1996-97. Possiblement la implantació de la LOGSE, amb la consegüent escolarització obligatòria fins als 16 anys, ha estat la causa d'aquest descens. Cal dir, però, que no han desaparegut totalment i alguns continuen funcionant i intervenint amb nois/es d'aquestes edats. Per aquestes raons s'ha considerat en l'estudi el nombre d'institucions existents a l'inici del curs 1996-97.
- Finalment, respecte els centres d'acollida i els centres residencials d'acció educativa, el canvi de dependència de la Direcció General d'Atenció a la Infància (DGAI) del Departament de Benestar Social al Departament de Justícia el juny de 1996,⁵⁵ ha afectat al nostre estudi únicament pel que fa a la dependència administrativa.

⁵⁴ Cal matisar que aquestes situacions no estan generalitzades i que aquest col·lectiu està actualment lluitant per la seva professionalització i consideració dins els serveis socials d'atenció primària, encara que com a perfil diferenciat de l'educador social i de l'assistent social.

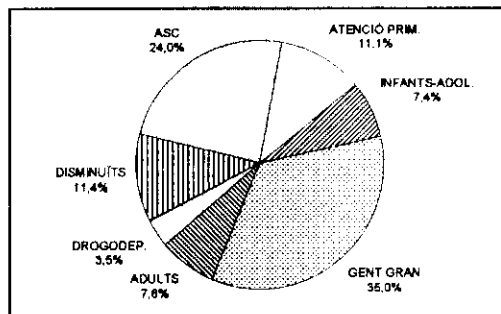
⁵⁵ Decret 184/1996, de 7 de juny, article 6, en el qual es canvia la dependència de la DGAI des del Departament de Benestar Social al Departament de Justícia.

- **Adults:** no s'hi han inclòs les institucions i serveis dedicats a la formació ocupacional i laboral, la majoria dels quals depenen d'entitats privades, centres col·laboradors del Departament de Treball. En apartats anteriors ja s'ha comentat que aquests serveis contracten formadors per realitzar cursos específics sobre matèries relacionades amb qüestions laborals i professionals. El fet de la temporalitat en les contractacions (només per a la realització de cursos concrets) i l'elevat nombre de formadors ocupacionals o laborals (més de 5.000 professional) comportaven una gran complexitat i dificultat operativa, la qual cosa ha suposat que no es pogués incloure en l'estudi aquest col·lectiu. D'altra banda, la importància d'aquest àmbit educatiu en la nostra societat i el gran nombre de formadors en actiu, faria necessari un estudi concret sobre els professionals d'aquest camp.
- **Drogodependències:** s'han trobat centres residencials d'atenció a toxicòmans en els quals els educadors i els responsables del servei eren persones voluntàries, principalment extoxicòmans. Aquestes institucions s'han considerat a l'efecte de recerca d'establiments i serveis, encara que no s'ha comptabilitzat cap educador, ja que no compleixen el requisit de remuneració econòmica pel treball realitzat.
- **Disminuïts i Salut mental:** durant la recerca s'han trobat un seguit de dificultats en algunes institucions o serveis. En alguns casos, el problema ha estat que la institució no ha volgut facilitar la informació sobre el nombre d'educadors que hi treballaven, i aquesta dada es va haver d'aconseguir de manera indirecta. En altres institucions, les menys, hi ha hagut una negativa per part dels responsables de les institucions a permetre que els educadors contestessin el qüestionari, tot i que aquest és totalment anònim, adreçat al professional (no a l'entitat) i la informació obtinguda es treballa de forma global per garantir l'anonimat de les persones que hi han col·laborat. Malgrat aquest fet, s'hi han inclòs tots els tipus d'institucions d'aquest àmbit i la mostra escollida ha sigut representativa.
- **Gent gran:** en menor mesura, aquest fet també va ocórrer en les institucions i serveis adreçats a aquest col·lectiu i, concretament, es va produir en residències per a gent gran. Tot i això, a l'igual que en el cas anterior, s'ha arribat a una representativitat d'aquest àmbit en l'estudi.
- **Animació sociocultural i lleure:** alguns d'aquests serveis o institucions funcionen durant certes temporades de l'any, principalment durant l'estiu: serveis de colònies, campaments infantils... Aquest fet ha dificultat poder arribar a la totalitat d'educadors d'aquestes institucions, ja que romanen tancades la majoria de l'any. D'altra banda, les contractacions i els requisits de formació acadèmica d'aquests professionals són inferiors als que hauria de tenir un educador social. En el cas dels casals i dels esplais, s'ha comptabilitzat el total d'institucions, encara que la majoria d'educadors són de caràcter voluntari. L'última consideració a fer en aquest àmbit és que s'ha inclòs el col·lectiu dels informadors juvenils.

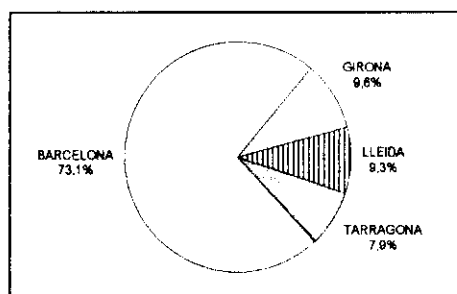
Un cop fets aquests aclariments i precisions, cal recordar que en el disseny inicial es preveia la inclusió de tots els col·lectius i perfils professionals de l'educador social, encara que al final alguns perfils no s'han pogut incloure en l'estudi degut a limitacions operatives trobades en la recerca de la població.

Seguidament s'exposaran els resultats referents a les dades recollides durant la fase de recerca de la població, tant de les institucions i serveis com dels educadors socials de Catalunya (vegis annex 2).

El nombre total d'institucions i serveis que ofereixen els seus serveis en el camp socioeducatiu és de 3.941. La seva distribució per àmbit professional i territori és:

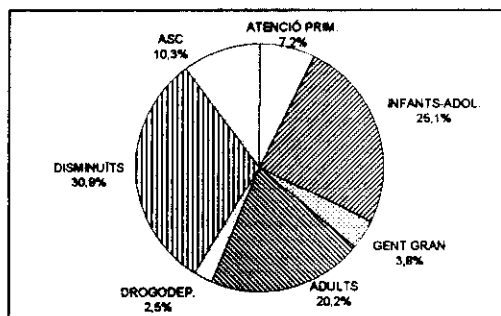

GRÀFIC 1: INSTITUCIONS PER ÀMBITS PROFESSIONALS

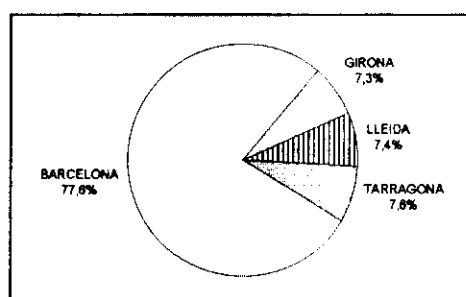

GRÀFIC 2: INSTITUCIONS PER PROVÍNCIES

La població total d'educadors socials de Catalunya és de 5.260. La seva distribució per àmbits professionals i territorials (províncies) és la següent:

GRÀFIC 3: EDUCADORS PER ÀMBITS PROFESSIONALS

GRÀFIC 4: EDUCADORS PER PROVÍNCIES

7-RESULTATS DE L'ANÀLISI DE DADES

Seguidament s'exposaran els resultats que s'han obtingut amb l'explotació estadística de les dades recollides mitjançant el qüestionari, entre els 585 educadors socials que componen la mostra. En primer lloc es comprovarà la representativitat de la mostra. Després es presentaran les dades referents al total d'educadors de Catalunya considerant les diferents variables i aspectes estudiats en la recerca. Posteriorment, s'analitzaran les diferències entre els subgrups de la mostra formats en funció de les variables gènere dels educadors, consideració professional, titularitat de l'empresa, àmbits territorials i àmbits professionals on desenvolupen la seva tasca socioeducativa. Per acabar, s'inclouran els resultats de l'anàlisi multivariable, la qual ha consistit en una anàlisi d'agrupament (*cluster*).

7.1- REPRESENTATIVITAT DE LA MOSTRA

Abans d'exposar els resultats de la recerca, s'ha de fer referència a la representativitat de la mostra escollida. S'ha aplicat la prova khi quadrat (χ^2) de bondat d'ajustament, concretament en les dues variables en les quals s'ha basat la selecció de la mostra: la distribució territorial i l'àmbit professional.

En relació amb la **distribució territorial**, la mostra és estadísticament representativa respecte a la distribució de la població d'educadors socials per províncies i per àmbits territorials (comarques) amb uns nivells de significació superiors a 0,05, respectivament, una probabilitat de 0,9995 i 1,0000.

Pel que fa a l'àmbit **professional**, tant a nivell de tota Catalunya com separatament per cadascuna de les quatre províncies, la mostra és significativament representativa a un nivell del 5%. És a dir, la distribució de freqüències de la mostra obeeix a la distribució de la població en relació amb els àmbits professionals.

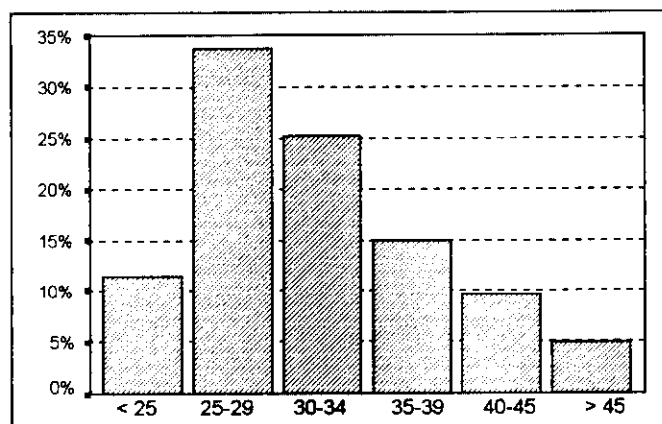
Finalment, s'ha de parlar de l'**error de mostreig**. Per calcular-lo, s'ha de tenir en compte la població (5.260 educadors socials) i la mostra (formada per 585 persones). S'ha de determinar el nivell de significació, establert en el 5% i, a més a més, s'ha considerat el nivell de màxima indeterminació ($p=q=50$). Amb aquestes dades, l'error de mostreig de l'estudi és de $\pm 3,82\%$.

7.2- ESTUDI DESCRIPTIU

7.2.1- VARIABLES INICIALS

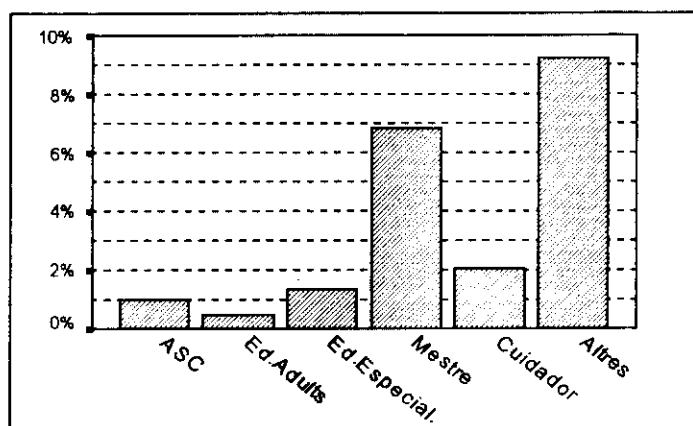
Amb referència a les variables inicials de l'estudi, cal destacar les següents:

- La mitjana d'edat dels educadors socials és de 31,87 anys. La distribució en percentatges dels intervals d'edat es reflecteix en el gràfic següent:

GRÀFIC 5. INTERVALS D'EDAT DELS EDUCADORS

- En relació amb el gènere, hi ha més educadores (62,9%) que educadors (37,1%). Aquesta diferència és significativa estadísticament, amb un nivell de confiança superior al 99%.
- Dels 585 educadors, el 44,5% estan solters, el 52,2% casats o en unió de fet i la resta, el 3,3%, en altres situacions respecte al seu estat civil (vidus, separats...).
- Consideració professional: un 79% de les persones enquestades es consideren educadors socials i sols un 21% no se'n consideren. El diagrama de barres següent recull la consideració professional d'aquest 21% que opina que no són educador social (els percentatges del gràfic són sobre el total de la mostra):

GRÀFIC 6. ALTRES CONSIDERACIONS PROFESSIONALS

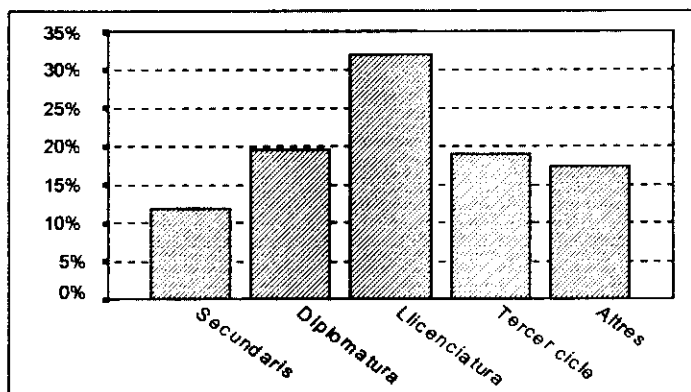
7.2.2- ASPECTES FORMATIUS

Respecte a la titulació acadèmica oficial dels educadors, un 3,8% tenen titulació d'estudis primaris, un 27,1% un nivell de secundària i un 69,1% tenen titulació universitària. D'aquests últims, la meitat són diplomats i l'altra meitat llicenciats.

Dels educadors que tenen formació acadèmica de nivell universitari, quasi un 60% tenen estudis relacionats amb l'educació (educació social, magisteri, pedagogia o psicopedagogia) i la resta, el 40,3%, altres titulacions universitàries (treball social, infermeria, psicologia, geografia...).

Aquesta formació es complementa amb altres estudis o titulacions específiques, havent-hi un 62,6% d'educadors que tenen altres titulacions: educador especialitzat, educador del lleure, animador sociocultural, educació d'adults (màster o postgrau)...

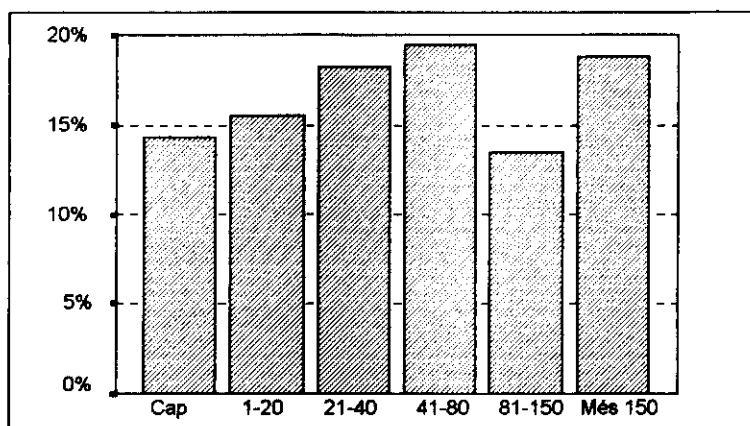
En relació amb els educadors que estan realitzant algun tipus d'estudis actualment, sols ho fan un 31,5%. Els nivells d'aquests estudis actuals són principalment universitaris (70,7%), tal com es pot veure en el gràfic següent:

GRÀFIC 7: TIPUS D'ESTUDIS OFICIALS ACTUALS ⁵⁶

Cal afegir que dels estudis actuals de primer i segon cicle universitari (diplomatures i llicenciatures), un 49,2% estan relacionats amb l'educació.

Les hores de formació invertides durant l'any 1996 en cursos, jornades, reciclatge... es reflecteixen en el gràfic següent, destacant que més de la meitat (51,8%) dels educadors van realitzar més de 40 hores de formació:

GRÀFIC 8: HORES DE FORMACIÓ (RECICLATGE, CURSETS, JORNADES...)

En relació amb el nivell de formació de l'educador social, un 11,5% opina que ha de tenir un nivell de secundària o que no ha d'existir aquesta formació (voluntariat). La resta entén que ha de tenir un nivell de diplomatura (66,8%) o de llicenciatura (21,7%).

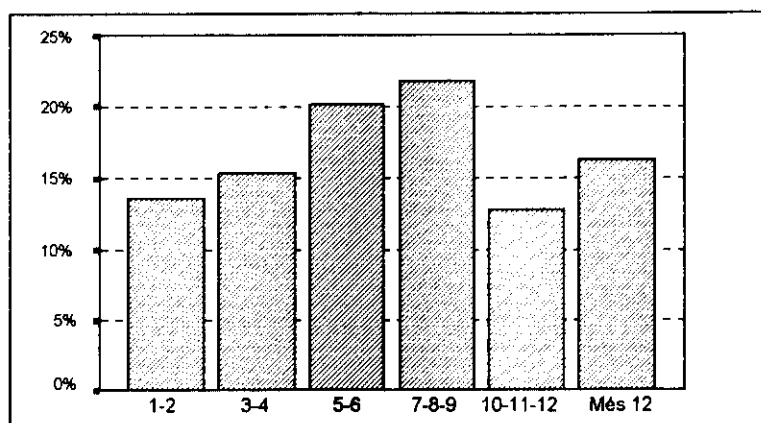
⁵⁶ El grup de tipus d'estudis secundaris inclou els educadors que cursen l'accés a la universitat per a majors de 25 anys.

Pel que fa al pla d'estudis d'aquesta formació, la majoria pensa que hi ha d'haver moltes possibilitats d'especialització (69,8%), mentre que els que proposen que hi ha d'haver un tronc comú ampli és un 30,2%.

Per finalitzar aquest apartat sobre la formació dels educadors socials, cal assenyalar la major importància⁵⁷ donada a la pedagogia (1,68) i a la psicologia (1,82) com a principals àrees de coneixement per a la tasca professional de l'educador social, mentre que la sociologia (2,80) i l'antropologia (3,69) es consideren les menys importants.

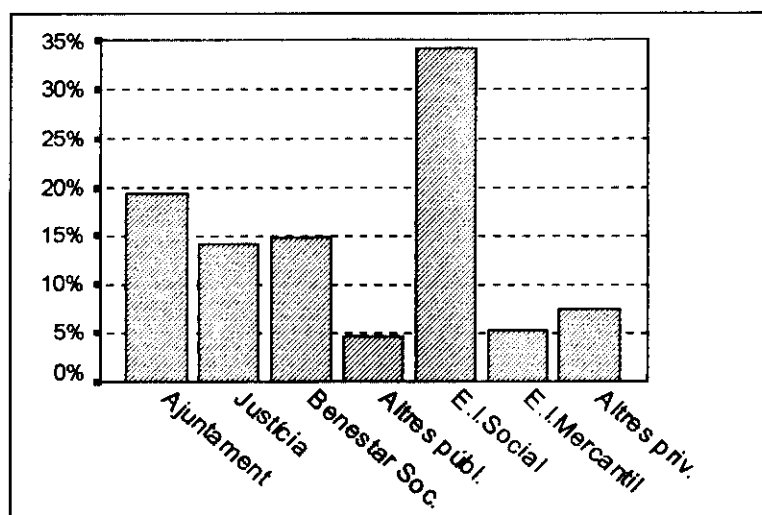
7.2.3- ASPECTES LABORALS

La mitjana de temps treballant com a educador és de 7,7 anys. El gràfic següent ens mostra la distribució d'educadors segons els anys que es porten en la professió:

GRÀFIC 9: INTERVALS D'ANYS TREBALLATS COM A EDUCADOR

La distribució de les empreses que contracten els educadors socials és:

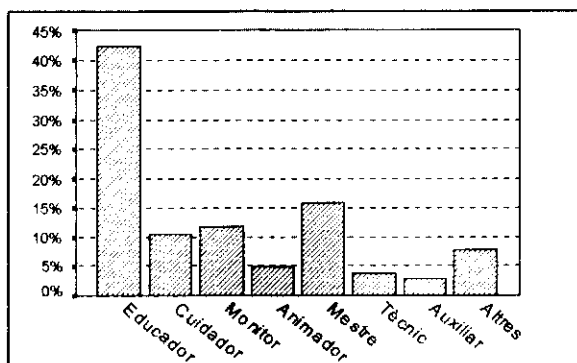
GRÀFIC 10: EMPRESES PER A LES QUALS TREBALLEN⁵⁸

⁵⁷ L'ordenació de les quatre àrees de coneixement es realitza a partir d'una escala d'1 (més important) a 4 (menys important).

⁵⁸ EI= entitats d'iniciativa.

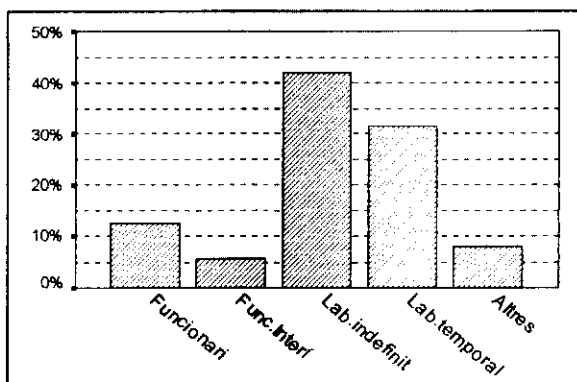
Cal destacar que un 53% dels educadors estan contractats per empreses públiques, mentre que un 47% ho estan per empreses privades (entitats, institucions, cooperatives...).

La professió del contracte de treball és en un 42,4% educador. El 57,6% restant es distribueix, principalment, entre mestre, monitor, cuidador, animador, tècnic o titulat mitjà i auxiliar tècnic:

GRÀFIC 11: PROFESSIÓ DEL CONTRACTE LABORAL

El tipus de contracte laboral és en un 60,2% fix o estable (funcionari o laboral indefinit), mentre que la resta de contractes (temporals) suposen un 39,8%. La distribució pels diferents tipus de contracte és:

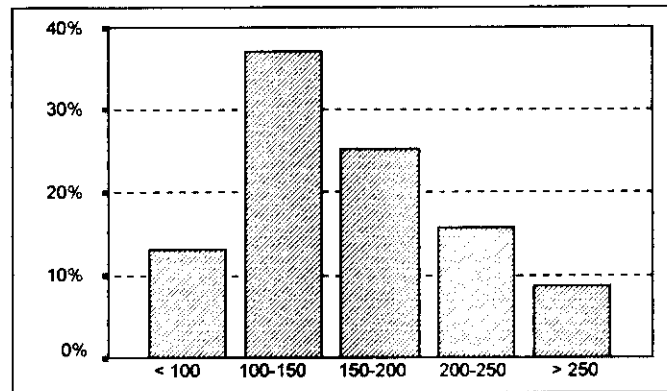
GRÀFIC 12: TIPUS DE CONTRACTE LABORAL

Quant a les hores setmanals que preveu el contracte, la mitjana de tots els educadors és de 35,65 hores. Cal assenyalar que s'inclou un 10,8% d'educadors que tenen contractes de menys de 30 hores setmanals (mitja jornada). Si considerem únicament els educadors amb contractació de jornada completa, la mitjana és de 37,6 hores setmanals.

La mitjana del sou brut mensual, considerant únicament els educadors socials contractats a jornada completa, el sou brut mitjà se situa en l'interval de 100.000 a 150.000 ptes. Realitzant els càlculs adients a partir de les dades de la distribució de la variable, aquest sou és de 145.000 pessetes brutes mensuals.

Si s'inclouen també els educadors amb contractes de mitja jornada, el sou mensual se situa en el mateix interval, encara que el sou calculat és de 135.000 pessetes mensuals.

Tenint en compte el total d'educadors (jornada completa i mitja jornada), hi ha sous inferiors a les 100.000 ptes i superiors a les 250.000 ptes:

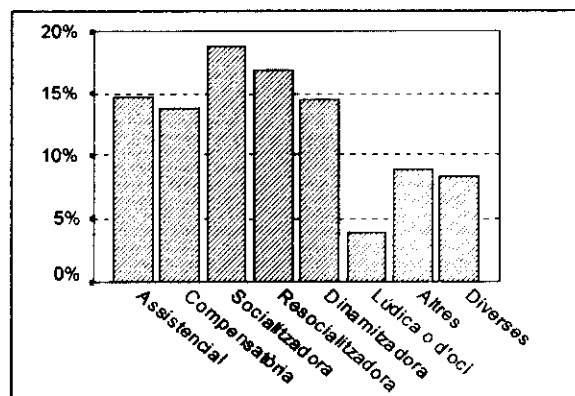

GRÀFIC 13: SOU BRUT MENSUAL (MILERS DE PESSETES)

La valoració del sou mensual per part dels educadors és principalment que el seu sou hauria de ser superior per la tasca que realitzen (68,6%). Un 31,4% considera que és correcte (aquest percentatge inclou els educadors que pensen que hauria de ser més baix, inferior a l'1% del total).

7.2.4- ASPECTES PROFESSIONALS

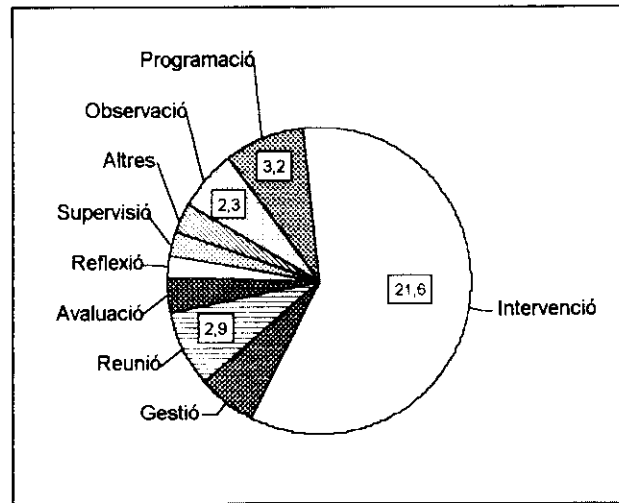
Dins dels aspectes professionals, s'ha considerat la funció que realitzen principalment; cal assenyalar que un 8,4% ha inclòs més d'una funció (diverses). El gràfic següent ens mostra la distribució d'aquesta variable:

GRÀFIC 14: FUNCIONS QUE REALITZEN PRINCIPALMENT

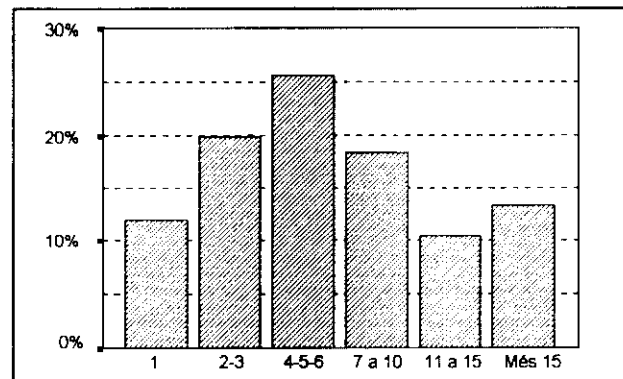
Pel que fa al nivell o grau d'intervenció educativa, un 10,1% dels educadors realitzen la seva intervenció sense una programació explícita i un 11,8% ho fa amb una programació realitzada per altres professionals. La majoria d'educadors, un 78,0%, intervé amb programacions en l'elaboració de les quals ha participat.

Respecte a la distribució de les hores setmanals, el diagrama següent reflecteix gràficament la mitjana d'hores que els educadors dediquen a les diferents tasques o activitats en el seu horari setmanal:

GRÀFIC 15: DISTRIBUCIÓ DE TASQUES EN L'HORARI SETMANAL

El nombre mitjà d'educadors que treballen en un mateix servei o equip és de 8,23, encara que es poden trobar educadors que treballen en solitari o en equips formats per més de 30 educadors. El gràfic següent pot aportar més informació sobre aquesta variable:

GRÀFIC 16: NOMBRE D'EDUCADORS DE L'EQUIP O SERVEI

Pel que fa a **altres professionals** que treballen en els mateixos equips que els educadors socials, la seva mitjana no arriba en cap cas a 1 professional. Concretament, assistents socials (0,83), psicòlegs (0,55) i pedagogs (0,31).

Els resultats de les variables relacionades amb els usuaris dels serveis o institucions on treballen educadors són:

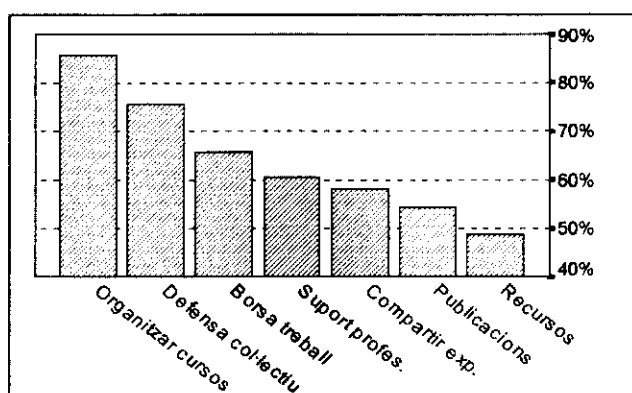
- **Gènere:** la majoria dels serveis van adreçats a una població mixta (69,4%), encara que hi ha educadors que majoritàriament treballen amb homes (16,4%) o amb dones (14,2%).
- Pel que fa al **nombre d'usuaris** que atenen, hi ha un 13,9% que actua sobre un nombre indefinit de persones. Del 86,1% restant d'educadors, els quals treballen amb un nombre definit, la mitjana d'usuaris és de 95. Encara que hi ha una gran variabilitat, podem trobar educadors que intervenen sobre 3 usuaris (mínim) i altres que treballen sobre 800 (màxim nombre d'usuaris definit).

Entre les qüestions que podrien millorar la intervenció educativa dels educadors, la més destacada ha estat l'augment de recursos econòmics i materials (mitjana de 2,60).⁵⁹ La resta de millores necessàries, per ordre d'importància, són: supervisió, cursos de formació i reciclatge (2,87), canvis legislatius i/o de política social (3,56), millora de les condicions laborals (3,65), augment del nombre d'educadors (3,83) i reconeixement social (4,48).

7.2.6- ASPECTES ASSOCIATIUS

Un 90,7% dels educadors enquestats opina que és necessària l'existència d'una associació professional o d'un col·legi professional d'educadors socials. Un 40,2% coneix alguna associació d'educadors i un 15% està associat actualment.

En relació amb els serveis que hauria d'oferir una associació d'educadors, el gràfic següent ens mostra els percentatges de respostes afirmatives per cada servei:

GRÀFIC 19: SERVEIS QUE HAURIA D'OFERIR UNA ASSOCIACIÓ

La mitjana de la quota mensual que es pagaria a una associació que oferís aquests serveis seria de 1.179 pessetes.

Amb referència als interessos que els educadors tenen en una associació professional, el principal interès és la millora de la qualitat de la tasca professional (2,09),⁶⁰ seguit de la defensa dels interessos laborals (3,03), compartir experiències amb altres educadors (3,17) i aconseguir reconeixement professional i acadèmic (3,34). Els dos últims interessos són: la utilització de la borsa de treball (4,56) i el treball en l'associació (4,80).

Un cop mostrats els resultats globals de l'estudi en els diferents aspectes i variables considerats, s'exposaran els resultats de l'anàlisi bivariable de les dades, comparant els resultats dels subgrups formats en funció de: gènere dels educadors, consideració professional, titularitat de l'empresa, àmbits territorials i àmbits professionals on treballen els educadors socials

⁵⁹ L'ordenació de les sis qüestions que podrien millorar la intervenció educativa està feta en funció d'una escala que va d'1 (més important) a 6 (menys important).

⁶⁰ L'ordenació dels interessos en una associació es mesura en una escala que va d'1 (més important) a 6 (menys important).

7.3- EL GÈNERE DE L'EDUCADOR SOCIAL

En aquest apartat s'inclouran els resultats obtinguts de l'anàlisi de les diferents variables respecte als subgrups dones i homes. Únicament es farà esment a aquelles variables en les quals s'han trobat diferències estadísticament significatives amb un nivell de confiança superior al 95%.

Amb referència als ASPECTES FORMATIUS, es pot afirmar, amb un nivell de confiança del 98% ($\chi^2=6,42$), que hi ha relació entre el gènere i la realització d'estudis oficials en l'actualitat. Un 37,8% dels homes cursen estudis oficials actualment, mentre que les dones ho fan en un 27,7%.

En els ASPECTES LABORALS hi ha diferències significatives entre el gènere dels educadors respecte algunes de les variables estudiades:

- Hi ha una relació estadísticament significativa a un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=23,97$) entre el gènere i l'empresa per la qual es treballa. La distribució és:

	DONA	HOME
AJUNTAMENT	67 (18,2%)	46 (21,2%)
DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA	35 (9,5%)	48 (22,1%)
DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL	63 (17,1%)	24 (11,1%)
ALTRES EMPRESES PÚBLIQUES	15 (4,1%)	12 (5,5%)
ENTITAT D'INICIATIVA SOCIAL	139 (37,8%)	61 (28,1%)
ENTITAT D'INICIATIVA MERCANTIL	21 (5,7%)	10 (4,6%)
ALTRES EMPRESES PRIVADES	28 (7,6%)	16 (7,4%)
TOTALS	368 (100,0%)	217 (100,0%)

- Respecte a la titularitat de l'empresa, les dones treballen en un 51,1% en empreses privades i els homes ho fan en un 40,1%. Aquesta diferència és significativa amb una probabilitat associada de 0,01006 ($\chi^2=6,62$).
- També hi ha relacions estadísticament significatives entre el gènere i la professió del contracte laboral, amb un nivell de confiança superior al 99% (0,00158; $\chi^2=23,19$). Les diferents professions per cada gènere es distribueixen de la forma següent:

	DONA	HOME
EDUCADOR	137 (37,2%)	111 (51,2%)
CUIDADOR	50 (13,6%)	12 (5,5%)
MONITOR	40 (10,9%)	29 (13,4%)
ANIMADOR	16 (4,3%)	12 (5,5%)
MESTRE	71 (19,3%)	22 (10,1%)
TÈCNIC O TITULAT MITJÀ	13 (3,5%)	9 (4,1%)
AUXILIAR TÈCNIC O D'EDUCADOR	11 (3,0%)	6 (2,8%)
ALTRES PROFESSIONS	30 (8,2%)	16 (7,4%)
TOTALS	368 (100,0%)	217 (100,0%)

- En relació amb el tipus de contractació, la distribució per gèneres és:

	DONA	HOME
FIX O ESTABLE (FUNCIONARI I INDEFINIT)	236 (64,1%)	116 (53,5%)
CONTRACTACIÓ TEMPORAL	132 (35,9%)	101 (46,5%)
TOTALS	368 (100,0%)	217 (100,0%)

Es pot afirmar que, amb un nivell de significació del 0,01085 ($\chi^2=6,49$), hi ha major proporció de dones amb contractació estable o fixa.

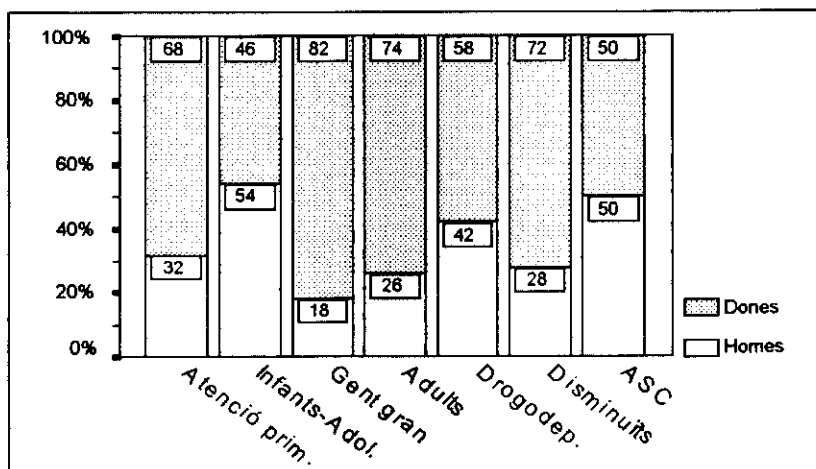
- La variable **contracte de jornada completa**, amb un nivell de confiança del 95% ($\chi^2=5,34$), té relació amb el gènere. Un 87,0% de les dones té aquest tipus de contractació i en els homes es dóna en un 93,1% dels casos. Els contractes de mitja jornada suposen el 13,0% de les dones i el 6,9% dels homes.
- Hi ha relació entre el gènere i el **sou brut mensual**,⁶¹ amb un nivell de confiança superior al 99% ($\chi^2=21,57$). Aplicant la prova U de M-W, es pot dir que el sou brut mensual de les dones és inferior al dels homes, amb una significació del 0,0005.⁶² La mitjana del sou brut mensual (jornada completa) de les dones està en l'interval 100.001 a 150.000 (137.500 ptes.) i la dels homes entre 150.001 a 200.000 (154.000 ptes.). La distribució del sou (en milers de pessetes) és:

	DONA	HOME
MENYS DE 100.000 PTES.	13 (4,1%)	8 (4,0%)
DE 100.001 A 150.000 PTES.	148 (46,4%)	63 (31,2%)
DE 150.001 A 200.000 PTES.	81 (25,4%)	65 (32,2%)
DE 200.001 A 250.000 PTES.	58 (18,2%)	34 (16,8%)
MÉS DE 250.000 PTES.	19 (6,0%)	32 (15,8%)
TOTALS	368 (100,0%)	217 (100,0%)

Pel que fa als **ASPECTES PROFESSIONALS**, es pot dir que, amb un nivell de significació de l'1‰ ($\chi^2=39,88$), hi ha relació entre el gènere i l'àmbit professional on treballen els educadors. La distribució per gènere en els diferents àmbits professionals és:

⁶¹ Inclou únicament els educadors contractats en jornada completa. Considerant els sous bruts mensuals del total de la mostra, també hi ha relació significativa ($\alpha=0,00002$; $\chi^2=27,02$).

⁶² Tenint en compte a tots els educadors (jornada completa i mitja jornada) la relació entre gènere i sou es dóna en el mateix sentit amb un nivell de significació de l'1‰.

GRÀFIC 20: DISTRIBUCIÓ DEL GÈNERE PER ÀMBITS PROFESSIONALS (EN %)

En relació amb les variables dels usuaris amb els quals es treballa, es pot dir que, amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=17,92$), el gènere dels usuaris està relacionat amb el gènere dels educadors, segons la distribució:

	DONA	HOME
PRINCIPALMENT HOMES	53 (14,4%)	43 (19,8%)
PRINCIPALMENT DONES	69 (18,8%)	14 (6,5%)
POBLACIÓ MIXTA	246 (66,8%)	160 (73,7%)
TOTALS	368 (100,0%)	217 (100,0%)

Respecte a l'edat dels usuaris, es pot afirmar que, amb un nivell de confiança del 95% ($\chi^2=5,27$), hi ha relació entre el gènere dels educadors i el fet de treballar amb infants:

	DONA	HOME
NO TREBALLA AMB INFANTS	250 (67,9%)	127 (58,5%)
SÍ TREBALLA AMB INFANTS	118 (32,1%)	90 (41,5%)
TOTALS	368 (100,0%)	217 (100,0%)

Amb un nivell de significació de 0,01236 ($\chi^2=6,26$), hi ha relació entre el gènere dels educadors i el fet de treballar amb adolescents:

	DONA	HOME
NO TREBALLA AMB ADOLESCENTS	192 (52,2%)	90 (41,5%)
SÍ TREBALLA AMB ADOLESCENTS	176 (47,8%)	127 (58,5%)
TOTALS	368 (100,0%)	217 (100,0%)

Amb un nivell de confiança del 95% ($\chi^2=4,26$), hi ha relació entre el gènere dels educadors i el fet de treballar amb joves:

	DONA	HOME
NO TREBALLA AMB JOVES	195 (53,0%)	134 (61,8%)
SÍ TREBALLA AMB JOVES	173 (47,0%)	83 (38,2%)
TOTALS	368 (100,0%)	217 (100,0%)

Amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=15,90$), hi ha relació entre el gènere dels educadors i el fet de treballar amb adults (fins a 65 anys):

	DONA	HOME
NO TREBALLA AMB ADULTS	146 (39,7%)	123 (56,7%)
SÍ TREBALLA AMB ADULTS	222 (60,3%)	94 (43,3%)
TOTALS	368 (100,0%)	217 (100,0%)

Amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=9,81$), hi ha relació entre el gènere dels educadors i treballar amb gent gran:

	DONA	HOME
NO TREBALLA AMB GENT GRAN	292 (79,3%)	194 (89,4%)
SÍ TREBALLA AMB GENT GRAN	76 (20,7%)	23 (10,6%)
TOTALS	368 (100,0%)	217 (100,0%)

També hi ha relació entre els col·lectius d'edat dels usuaris i el gènere, amb un nivell de significació de 0,00018 ($\chi^2=41,03$):

	DONA	HOME
INFANTS	35 (9,5%)	24 (11,1%)
ADOLESCENTS	21 (5,7%)	32 (14,8%)
INFANTS I ADOLESCENTS	45 (12,2%)	43 (19,9%)
JOVES	6 (1,6%)	5 (2,3%)
ADOLESCENTS-JOVES	6 (1,6%)	8 (3,7%)
INFANTS I ADOLESCENTS-JOVES	16 (4,3%)	6 (2,6%)
ADULTS	75 (20,4%)	30 (13,9%)
JOVES-ADULTS	40 (10,9%)	23 (10,6%)
ADOLESCENTS-JOVES-ADULTS	31 (8,4%)	11 (5,1%)
INFANTS I ADOLESCENTS-JOVES-ADULTS	17 (4,6%)	11 (5,1%)
GENT GRAN	17 (4,6%)	4 (1,9%)
ADULTS-GENT GRAN	2 (0,5%)	
JOVES-ADULTS-GENT GRAN	17 (4,6%)	3 (1,4%)
ADOLESCENTS-JOVES-ADULTS-GENT GRAN	35 (9,5%)	10 (4,6%)
TOTES LES EDATS	5 (1,4%)	6 (2,8%)
TOTALS	368 (100,0%)	217 (100,0%)

La única variable del grup EXPECTATIVES PROFESSIONALS I DE FUTUR en la qual hi ha un nivell de confiança superior al 99% ($\chi^2= 7,25$ i $\alpha=0,00707$) és en l'elecció o no d'infància i adolescència com a àmbit de futur:

	DONA	HOME
NO ÀMBIT DE FUTUR INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA	183 (49,7%)	83 (38,2%)
SÍ ÀMBIT DE FUTUR INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA	185 (50,3%)	134 (61,8%)
TOTALS	368 (100,0%)	217 (100,0%)

Dels ASPECTES ASSOCIATIUS, cal destacar:

- Es pot acceptar, amb un nivell de confiança del 95% ($\chi^2=5,83$), que hi ha relació entre el gènere i el fet de conèixer alguna associació d'educadors:

	DONA	HOME
NO CONEIXEN CAP ASSOCIACIÓ	234 (63,6%)	116 (53,5%)
SÍ CONEIXEN ALGUNA ASSOCIACIÓ	134 (36,4%)	101 (46,5%)
TOTALS	368 (100,0%)	217 (100,0%)

- Dels interessos en una associació, a partir de la prova U de M-W i amb nivells de confiança del 95%, podem dir que:
 - Els homes donen més importància a aconseguir reconeixement social i acadèmic que les dones ($\alpha=0,0127$).
 - Les dones puntuen més que els homes l'interès de compartir experiències amb altres educadors ($\alpha=0,0134$) i l'interès de millorar la qualitat de la tasca professional ($\alpha=0,0124$).

Com a resum dels resultats de l'anàlisi de les dades en funció del gènere de la mostra, es pot dir que les diferències⁶³ entre els dos grups, homes i dones, són:

- * Els homes estan cursant actualment estudis oficials en major proporció (respecte al total del seu gènere) que les dones.
- * Entre les educadores, hi ha una proporció major que treballen en empreses privades que els educadors, els quals ho fan més en empreses públiques.
- * La professió del contracte laboral en els homes és en el 51,2% dels casos educador i en les dones menys, el 37,2%.
- * Un 64,1% de les dones tenen estabilitat contractual, mentre que el percentatge és menor en el homes (53,5%).
- * El sou brut mensual de les educadores és inferior al dels educadors.
- * Hi ha àmbits professionals en els quals les figures masculines tenen més pes (infants i adolescents, animació sociocultural i drogodependències) i altres en els quals la presència femenina és més elevada (gent gran, adults, disminuïts i atenció primària).
- * Les dones treballen en major proporció que els homes amb joves, adults i gent gran, i els homes en major proporció amb infants i adolescents.⁶⁴
- * Els homes proposen amb un percentatge major l'àmbit de futur d'infants i adolescents que les dones.

⁶³ Sempre considerant un nivell de confiança del 95% o superior.

⁶⁴ Aquestes diferències en les edats dels usuaris podrien estar influenciades per la relació entre el gènere i els àmbits professionals on es treballa.

- * Els homes coneixen alguna associació d'educadors amb un percentatge superior a les dones.
- * En relació amb els interessos en una associació, els homes demostren major interès que les dones a aconseguir reconeixement social i acadèmic. Les dones assenyalen com a interessos, per sobre dels homes: millorar la qualitat de la tasca professional i compartir experiències amb altres educadors.

7.4- LA CONSIDERACIÓ D'EDUCADOR SOCIAL

Seguidament es presentaran els resultats obtinguts respecte a la variable considerar-se o no educador social en aquelles variables que tinguin relació amb la consideració. És a dir, s'inclouran els resultats d'aquelles variables en les quals hi hagi diferències estadísticament significatives entre els dos subgrups: considerar-se educador social o no considerar-s'hi.

Amb referència als ASPECTES FORMATIUS, es pot afirmar, amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=19,92$), que hi ha relació entre la consideració i altres titulacions específiques. Es pot veure en la taula següent (les proporcions fan referència al percentatge sobre el total de la titulació):

	NO s'hi considera	SÍ s'hi considera	TOTAL
CAP ALTRA TITULACIÓ ESPECÍFICA	56 (25,6%)	163 (74,4%)	219 (100,0%)
EDUCADOR ESPECIALITZAT	3 (6,0%)	47 (94,0%)	50 (100,0%)
EDUCADOR DEL LLEURE	16 (15,8%)	85 (84,2%)	101 (100,0%)
ANIMADOR SOCIOCULTURAL (INCANOP)	5 (15,2%)	28 (84,8%)	33 (100,0%)
EDUCADOR D'ADULTS	19 (34,5%)	36 (65,5%)	55 (100,0%)
MASTER O POSTGRAU	8 (13,8%)	50 (86,2%)	58 (100,0%)
ALTRES ESTUDIS ESPECÍFICS	16 (23,2%)	53 (76,8%)	69 (100,0%)

Respecte als ASPECTES LABORALS, cal destacar que hi ha relació entre considerar-se educador social i la professió del contracte laboral, amb una significació de l'1% ($\chi^2 =57,17$):

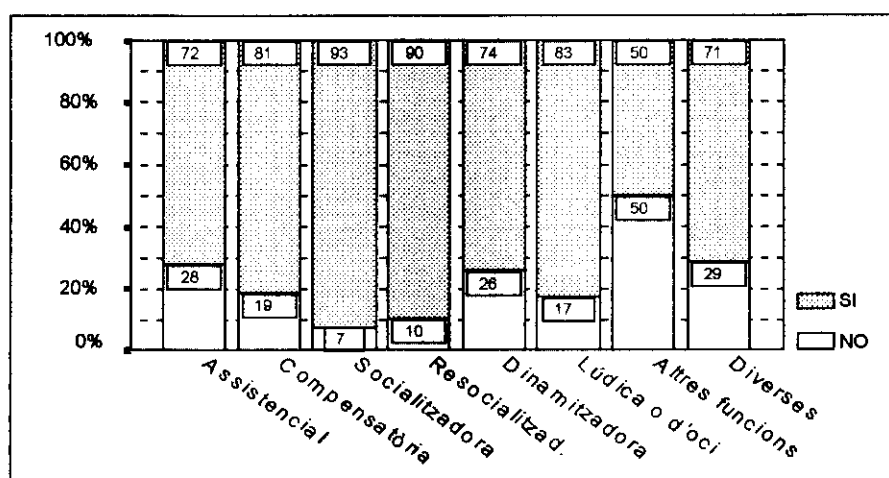
	NO s'hi considera	SÍ s'hi considera	TOTAL
EDUCADOR	23 (9,3%)	225 (90,7%)	248 (100,0%)
CUIDADOR	17 (27,4%)	45 (72,6%)	62 (100,0%)
MONITOR	15 (21,7%)	54 (78,3%)	69 (100,0%)
ANIMADOR	6 (21,4%)	22 (78,6%)	28 (100,0%)
MESTRE	42 (45,2%)	51 (54,8%)	93 (100,0%)
TÈCNIC O TITULAT MITJA	5 (22,7%)	17 (77,3%)	22 (100,0%)
AUXILIAR TÈCNIC O D'EDUCADOR	2 (11,8%)	15 (88,2%)	17 (100,0%)
ALTRES PROFESSIONS	13 (28,3%)	33 (71,7%)	46 (100,0%)

També, amb referència als aspectes laborals, es pot dir, amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=13,90$), que hi ha relació entre considerar-se educador social i el tipus de contracte laboral.

	NO s'hi considera	SÍ s'hi considera	TOTAL
FUNCIONARI	27 (37,0%)	46 (63,0%)	73 (100,0%)
FUNCIONARI INTERÍ	8 (24,2%)	25 (75,8%)	33 (100,0%)
LABORAL INDEFINIT	46 (18,7%)	200 (81,3%)	246 (100,0%)
LABORAL TEMPORAL	35 (18,9%)	150 (81,1%)	185 (100,0%)
ALTRES TIPUS DE CONTRACTE	7 (14,6%)	41 (85,4%)	48 (100,0%)

Dels ASPECTES PROFESSIONALS, hi ha relacions entre considerar-se educador social i algunes variables:

- **Funció principal que realitza**, amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=51,77$). El gràfic següent inclou la distribució per funcions i els percentatges de cada subgrup.

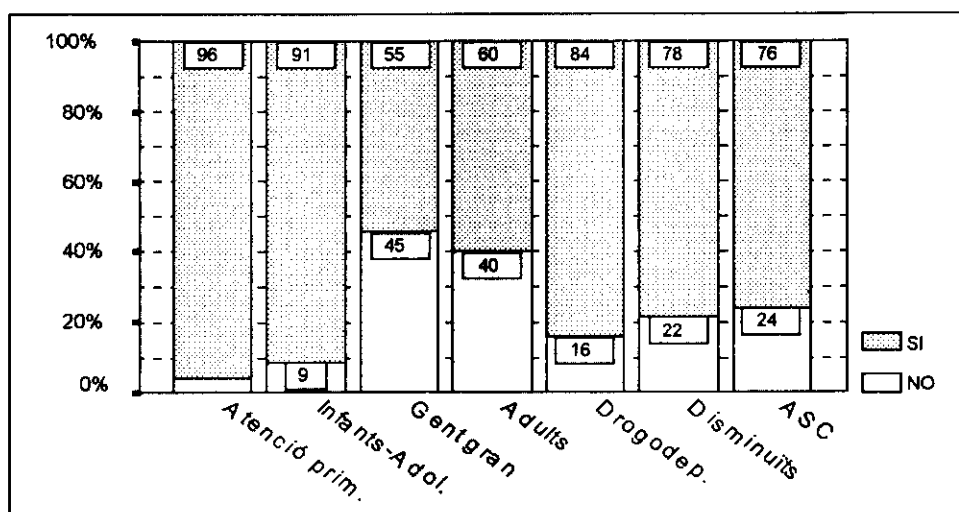

GRÀFIC 21: DISTRIBUCIÓ PER FUNCIONS DE CONSIDERAR-SE EDUCADOR SOCIAL.

- Amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=12,45$), hi ha relació entre considerar-se educador social i el nivell d'intervenció:

	NO s'hi considera	SÍ s'hi considera	TOTAL
INTERVENCIÓ SENSE PROGRAMACIÓ	20 (33,9%)	39 (66,1%)	59 (100,0%)
AMB PROGRAMACIÓ FETA PER ALTRES	21 (30,4%)	48 (69,6%)	69 (100,0%)
PARTICIPA A ELABORAR LA PROGRAMACIÓ	81 (17,8%)	374 (82,2%)	455 (100,0%)

- Hi ha relació, amb un nivell de significació de l'1% ($\chi^2=53,78$), entre els àmbits professionals i la consideració d'educador social. El gràfic següent indica, per a cada àmbit professional, el percentatge que es considera educador i el que no:

GRÀFIC 22: DISTRIBUCIÓ PER ÀMBITS PROFESSIONALS DE CONSIDERAR-SE EDUCADOR SOCIAL.

- Respecte a les hores setmanals dedicades a diferents tasques, a partir de la prova U de M-W, amb nivells de confiança superiors al 95%, podem dir que:
 - Els que es consideren educadors socials realitzen més hores de reunió d'equip o amb altres professionals que els que no s'hi consideren ($\alpha=0,0073$).
 - Els que no es consideren educadors socials inverteixen més hores a altres tasques que els que s'hi consideren ($\alpha=0,0182$).
- En relació amb les variables dels usuaris, es pot dir que, amb un nivell de confiança del 95% ($\chi^2=6,20$), el gènere dels usuaris està relacionat amb la consideració d'educador social, segons la distribució:

	NO s'hi considera	SÍ s'hi considera	TOTAL
PRINCIPALMENT HOMES	18 (18,8%)	78 (81,3%)	96 (100 %)
PRINCIPALMENT DONES	26 (31,3%)	57 (68,7%)	83 (100 %)
POBLACIÓ MIXTA	79 (19,5%)	327 (80,5%)	406 (100 %)

- Treballar amb infants: amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=12,58$), hi ha relació entre la consideració professional i aquesta variable:

	NO s'hi considera	SÍ s'hi considera	TOTAL
NO TREBALLA AMB INFANTS	96 (25,5%)	281 (74,5%)	377 (100 %)
SÍ TREBALLA AMB INFANTS	27 (13,0%)	181 (87,0%)	208 (100 %)

- Treballar amb joves: amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=8,40$), hi ha relació entre la consideració professional i aquesta variable:

	NO s'hi considera	SÍ s'hi considera	TOTAL
NO TREBALLA AMB JOVES	55 (16,7%)	274 (83,3%)	329 (100 %)
SÍ TREBALLA AMB JOVES	68 (26,6%)	188 (73,4%)	256 (100 %)

- **Treballar amb adults (amb menys de 65 anys):** amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=8,79$), hi ha relació entre la consideració professional i aquesta variable:

	NO s'hi considera	SÍ s'hi considera	TOTAL
NO TREBALLA AMB ADULTS	42 (15,6%)	227 (84,4%)	269 (100 %)
SÍ TREBALLA AMB ADULTS	81 (25,6%)	235 (74,4%)	316 (100 %)

- **Treballar amb gent gran:** amb un nivell de significació de l'1% ($\chi^2=26,95$), hi ha relació entre la consideració professional i aquesta variable:

	NO s'hi considera	SÍ s'hi considera	TOTAL
NO TREBALLA AMB GENT GRAN	83 (17,1%)	403 (82,9%)	486 (100 %)
SÍ TREBALLA AMB GENT GRAN	40 (40,4%)	59 (59,6%)	99 (100 %)

En les EXPECTATIVES PROFESSIONALS I DE FUTUR, es pot afirmar, amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=16,69$), que hi ha relació entre la consideració professional i l'expectativa de futur professional com a educador. La distribució és la següent:

	NO s'hi considera	SÍ s'hi considera	TOTAL
NO S'HO PLANTEJA	36 (33,0%)	73 (67,0%)	109 (100 %)
CANVIARIA PER ALTRA PROFESSION	18 (20,7%)	69 (79,3%)	87 (100 %)
ÉS UNA PROFESSION PER PROMOCIONAR-SE	8 (11,4%)	62 (88,6%)	70 (100 %)
ÉS LA SEVA PROFESSION DEFINITIVA	42 (16,9%)	207 (83,1%)	249 (100 %)
ALTRES EXPECTATIVES	16 (25,0%)	48 (75,0%)	64 (100 %)

En relació amb els àmbits de futur professionals, hi ha relació entre la consideració i escollir gent gran com un dels àmbits de futur, amb una significació de 0,02578 ($\chi^2=4,97$).

	NO s'hi considera	SÍ s'hi considera	TOTAL
NO ÀMBIT DE FUTUR GENT GRAN	69 (25,0%)	207 (75,0%)	276 (100 %)
SÍ ÀMBIT DE FUTUR GENT GRAN	54 (17,5%)	255 (82,5%)	309 (100 %)

Utilitzant la prova U de M-W, hi ha relacions entre la consideració professional i dues de les qüestions que podrien millorar la intervenció:

- **Augmentar els recursos econòmics i materials:** amb un nivell de confiança del 95%, els que es consideren educadors socials atorguen més puntuació a aquesta qüestió que els que no s'hi consideren.
- **Supervisió, cursos de formació i reciclatge:** amb un nivell de confiança del 99%, els educadors que no es consideren pensen que aquesta qüestió és més important que els que es consideren educadors socials.

Pel que fa als ASPECTES ASSOCIATIUS, cal destacar:

- Amb una significació de l'1% ($\chi^2=27,66$), hi ha relació entre la consideració professional i el fet de conèixer alguna associació d'educadors:

	NO s'hi considera	SÍ s'hi considera	TOTAL
NO CONEIXEN CAP ASSOCIACIÓ	99 (28,3%)	251 (71,7%)	350 (100 %)
SÍ CONEIXEN ALGUNA ASSOCIACIÓ	24 (10,2%)	211 (89,8%)	235 (100 %)

- Amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=24,68$), es pot afirmar que hi ha relació entre la consideració professional i el fet d'estar associat actualment:

	NO s'hi considera	SÍ s'hi considera	TOTAL
NO ESTÀ ASSOCIAT ACTUALMENT	122 (24,5%)	375 (75,5%)	497 (100 %)
SÍ ESTÀ ASSOCIAT ACTUALMENT	1 (1,1%)	87 (98,9%)	88 (100 %)

- Amb referència als serveis que hauria d'oferir una associació, amb nivells de confiança del 95%, es pot dir que hi ha relació entre considerar-se educador social i estar interessat en la publicació d'una revista o treballs, borsa de treball, recursos per tirar endavant projectes i investigacions i defensar els interessos del col·lectiu. En tots els casos aquells que es consideren educadors socials assenyalen aquests serveis en major proporció.
- L'interès en una associació per tal d'aconseguir reconeixement professional i acadèmic, és puntuat de forma més elevada per aquells que es consideren educadors socials (U de M-W, amb un $\alpha=0,0000$).
- Finalment, la possibilitat de col·legiació es relaciona amb la consideració professional (nivell de confiança del 99%, $\chi^2=7,24$):

	NO s'hi considera	SÍ s'hi considera	TOTAL
NO POSSIBILITAT DE COL·LEGIACIÓ	48 (28,7%)	119 (71,3%)	167 (100 %)
SÍ POSSIBILITAT DE COL·LEGIACIÓ	75 (18,6%)	329 (81,4%)	404 (100 %)

Com a resum dels resultats de l'anàlisi de les dades en funció de la consideració professional, es pot dir que hi ha diferències entre els dos grups, considerar-se educador social i no considerar-s'hi, en els aspectes següents:

- * Aquells educadors que han realitzat estudis específics d'educació social (educador especialitzat o animador sociocultural) es consideren educadors socials en major mesura que els que tenen titulació d'educadors d'adults o no han cursat cap altra titulació específica.
- * Els professionals contractats com a educadors, auxiliars, animadors i titulats mitjans es consideren educadors socials en major proporció que els contractats com a mestres, cuidadors o altres professions.
- * Les funcions socialitzadora i resocialitzadora són les que escullen en una major proporció els que es consideren educadors socials.
- * Aquells que es consideren educadors socials participen més en la programació de la intervenció educativa que els que no s'hi consideren.

- * Els àmbits professionals en els quals hi ha una major proporció de professionals que es consideren educadors socials són: atenció primària, infants i adolescents, drogodependències, disminuïts i animació sociocultural. Els dos àmbits amb menor proporció de considerar-se educador social són adults i gent gran.
- * Els que treballen amb infants es consideren en major proporció educadors socials que els que no treballen amb infants. En el cas dels que treballen amb joves, adults o gent gran, la proporció és inversa.⁶⁵
- * Respecte a les expectatives professionals, els que es consideren educadors socials escullen en major proporció l'opció de considerar-la professió per promocionar-se o professió definitiva. Els que es consideren altres professionals, opten principalment per *no m'ho plantejo*.
- * Els que escullen l'àmbit de futur gent gran es consideren educadors socials en major proporció que els que no l'escullen.
- * En relació amb les qüestions que podrien millorar la tasca professional, els que es consideren educadors socials atorguen més importància a augmentar els recursos econòmics i materials; els que no s'hi consideren puntuen més supervisió, cursos de formació i reciclatge.
- * Els que coneixen alguna associació d'educadors i els que estan associats actualment, es consideren educadors socials en major proporció que els que no en coneixen o no estan associats.
- * L'interès en una associació per tal d'aconseguir reconeixement professional i acadèmic és puntuat més alt pels que es consideren educadors socials.

7.5- L'EDUCADOR SOCIAL A L'EMPRESA PÚBLICA I PRIVADA.

En funció de la titularitat de l'empresa, pública o privada, s'han trobat un seguit de relacions amb algunes variables de l'estudi.

Respecte a les VARIABLES INICIALS, amb un nivell de confiança del 99%, hi ha relació entre la titularitat de l'empresa i l'edat dels educadors (U de M-W, $\alpha=0,0000$), en el sentit que els que treballen en l'empresa pública tenen una edat superior (33,90) que els que treballen en empreses privades (29,59).

Amb referència als ASPECTES FORMATIUS, amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=44,73$), hi ha relació entre el nivell de titulació oficial i el fet de treballar en empreses públiques o privades:

⁶⁵ Aquestes relacions entre considerar-se educadors socials i les edats dels usuaris podrien ser degudes a la relació entre consideració i àmbits professionals.

	PÚBLICA	PRIVADA	TOTAL
ESTUDIS PRIMARIS	6 (27,3%)	16 (72,7%)	22 (100 %)
ESTUDIS SECUNDARIS	53 (33,5%)	105 (66,5%)	158 (100 %)
DIPLOMATURES	129 (64,2%)	72 (35,8%)	201 (100 %)
LICENCIATURES	122 (60,7%)	79 (39,3%)	201 (100 %)

Pel que fa a **posseir titulació universitària**, també hi ha una relació amb la titularitat de l'empresa, amb un nivell de significació de l'1% ($\chi^2=43,94$). Hi ha un 81,0% dels educadors contractats per empreses públiques que tenen titulació universitària, i en les empreses privades sols un 55,5% té aquest nivell acadèmic.

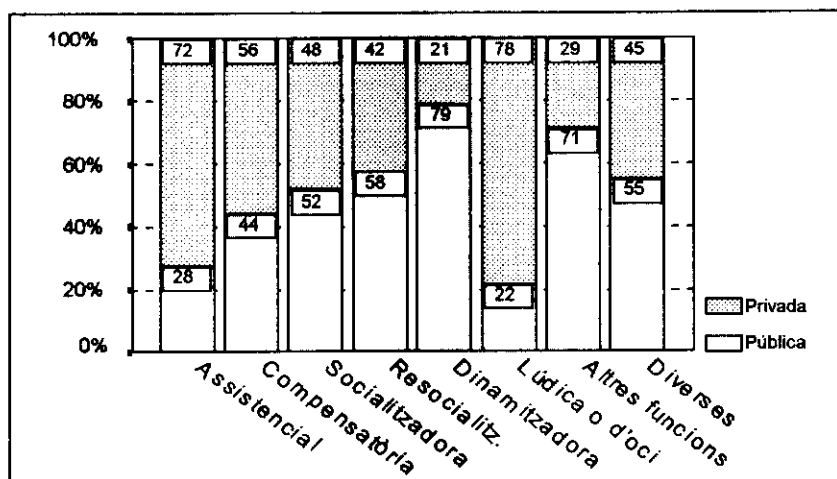
Dels **ASPECTES LABORALS**, cal destacar:

- Hi ha relació entre la titularitat de l'empresa i els anys treballats com a educador, amb un nivell de confiança superior al 99,9% (U de M-W, $\alpha=0,0000$). Les mitjanes d'anys treballats són: 8,75 (pública) i 6,51 (privada).
- La professió del contracte es relaciona amb la titularitat de l'empresa, amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=11,90$). Dels que treballen en empreses públiques, un 49,0% està contractat com a educador; dels que treballen per a la privada, suposa un 34,9%.
- Amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=28,36$), el tipus de contractació es relaciona amb l'empresa que contracta. Un 70,3% dels educadors contractats per empreses públiques tenen un tipus de contractació estable o fixa, i en les empreses privades, sols un 48,7% tenen contractació estable o fixa.
- Respecte a les hores setmanals que preveu el contracte (a jornada completa), amb un nivell de confiança superior al 99% (U de M-W, $\alpha=0,0000$), hi ha relació amb l'empresa en què es treballa. Les mitjanes d'hores setmanals en les empreses públiques i privades són 36,91 i 38,46, respectivament.
- Es pot dir, amb un nivell de confiança del 99% (U de M-W, $\alpha=0,0000$), que hi ha relació entre la titularitat de l'empresa i el sou brut mensual (en contractació de jornada completa). Utilitzant la prova de khi quadrat, també hi ha una relació amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=176,27$). La mitjana del sou brut mensual (jornada completa) dels educadors que treballen en empreses públiques se situa entre 150.001 i 200.000 (171.500 ptes.), i la dels que treballen en empreses privades, en l'interval 100.001 a 150.000 (110.750 ptes). La distribució és:

	PÚBLICA	PRIVADA	TOTAL
MENYS DE 100.000 PTES	1 (4,8%)	20 (95,2%)	21 (100 %)
DE 100.001 A 150.000 PTES	60 (28,4%)	151 (71,6%)	211 (100 %)
DE 150.001 A 200.000 PTES	92 (63,0%)	54 (37,0%)	146 (100 %)
DE 200.001 A 250.000 PTES	84 (91,3%)	8 (8,7%)	92 (100 %)
MÉS DE 250.000 PTES	51 (100,0%)	0 (0,0%)	51 (100 %)

Amb referència als ASPECTES PROFESSIONALS, amb nivells de confiança superiors al 99%, hi ha relació entre la titularitat de l'empresa i les variables següents:

- Funció que es realitza principalment ($\chi^2=63,76$).

GRÀFIC 23: FUNCIÓ QUE ES REALITZA SEGONS LA TITULARITAT DE L'EMPRESA

- Nivell de la intervenció educativa ($\chi^2=28,47$).

	PÚBLICA	PRIVADA	TOTAL
INTERVENCIÓ SENSE PROGRAMACIÓ	19 (32,2%)	40 (67,8%)	59 (100 %)
AMB PROGRAMACIÓ FETA PER ALTRES	22 (31,9%)	47 (68,1%)	69 (100 %)
PARTICIPA A ELABORAR LA PROGRAMACIÓ	267 (58,7%)	188 (41,3%)	455 (100 %)

- Àmbit professional en el qual es treballa, amb un nivell de significació de l'1% ($\chi^2=248,02$):

	PÚBLICA	PRIVADA	TOTAL
ATENCIÓ PRIMÀRIA	44 (93,6%)	3 (6,4%)	47 (100 %)
INFANTS I ADOLESCENTS	100 (62,9%)	59 (37,1%)	159 (100 %)
GENT GRAN	8 (36,4%)	14 (63,6%)	22 (100 %)
ADULTS	105 (97,2%)	3 (2,8%)	108 (100 %)
DROCODEPENDÈNCIES	3 (15,8%)	16 (84,2%)	19 (100 %)
DISMINUÏTS	23 (13,1%)	153 (86,9%)	176 (100 %)
ANIMACIÓ SOCIOCULTURAL	27 (50,0%)	27 (50,0%)	54 (100 %)

- Treballar amb adolescents, amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=36,49$):

	PÚBLICA	PRIVADA	TOTAL
NO TREBALLA AMB ADOLESCENTS	113 (36,5%)	169 (61,5%)	282 (100 %)
SÍ TREBALLA AMB ADOLESCENTS	197 (63,5%)	106 (38,5%)	303 (100 %)

- Treballar amb gent gran, amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=7,67$):

	PÚBLICA	PRIVADA	TOTAL
NO TREBALLA AMB GENT GRAN	245 (79,0%)	241 (87,6%)	486 (100 %)
SÍ TREBALLA AMB GENT GRAN	65 (21,0%)	34 (12,4%)	99 (100 %)

- **Percentatge de temps dedicat a diferents tasques o activitats.** La taula següent indica les mitjanes per a les empreses públiques i privades i la probabilitat associada de la prova U de M-W en la tercera columna:

	PÚBLICA	PRIVADA	SIGNIFICACIÓ
% OBSERVACIÓ I DIAGNÒSTIC	6,96 %	5,10 %	< 0,001
% PLANIFICACIÓ I PROGRAMACIÓ	10,52 %	6,47 %	< 0,001
% INTERVENCIÓ EDUCATIVA	54,48 %	65,58 %	< 0,001
% GESTIÓ DE RECURSOS	7,58 %	4,30 %	< 0,001
% REUNIONS EQUIP O ALTRES PROFESSIONALS	9,39 %	6,70 %	< 0,001
% AVALUACIÓ DE LA INTERVENCIÓ	4,31 %	3,29 %	< 0,001
% REFLEXIÓ ESCRITA, INVESTIGACIÓ	2,06 %	2,10 %	n.s.
% SUPERVISIÓ GRUPAL	2,24 %	2,76 %	n.s.
% ALTRES TASQUES O ACTIVITATS	2,46 %	3,71 %	n.s.
TOTAL	100,0%	100,0%	

En relació amb les **EXPECTATIVES PROFESSIONALS I DE FUTUR**, amb un nivell de confiança del 99%, hi ha relació entre la titularitat de l'empresa i els àmbits de futur professionals que s'escullen:

- Els educadors que treballen en empreses públiques escullen en major proporció educació d'adults ($\chi^2=30,96$) i animació sociocultural ($\chi^2=17,32$).
- Els educadors que treballen en empreses privades escullen: gent gran ($\chi^2=27,75$), drogodependències ($\chi^2=22,53$), disminuïts psíquics ($\chi^2=55,73$) i disminuïts físics ($\chi^2=7,92$).

Respecte als **ASPECTES ASSOCIATIUS**, hi ha relacions entre treballar en una empresa pública o privada i:

- **Conèixer alguna associació d'educadors**, amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=24,80$). Un 49,7% dels educadors que treballen en empreses públiques coneixen alguna associació i un 29,5% de les privades en coneixen alguna.
- **Estar associat actualment**, amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=11,08$). Estan associats un 19,7% dels educadors que treballen en empreses públiques i un 9,8% dels que treballen en privades.
- **Possibilitat de col·legiació**, amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=39,79$). Tindran possibilitat de col·legiar-se un 82,0% dels educadors d'empreses públiques i un 57,9% de privades.
- **Amb referència als interessos en una associació**, a partir dels resultats de la prova U de M-W, es pot afirmar amb un nivell de confiança del 99% que els educadors d'empreses privades donen més importància a utilitzar una borsa de treball ($\alpha=0,0009$). Els educadors d'empreses públiques donen més

importància, amb un nivell de confiança del 95%, a compartir experiències ($\alpha=0,0218$).

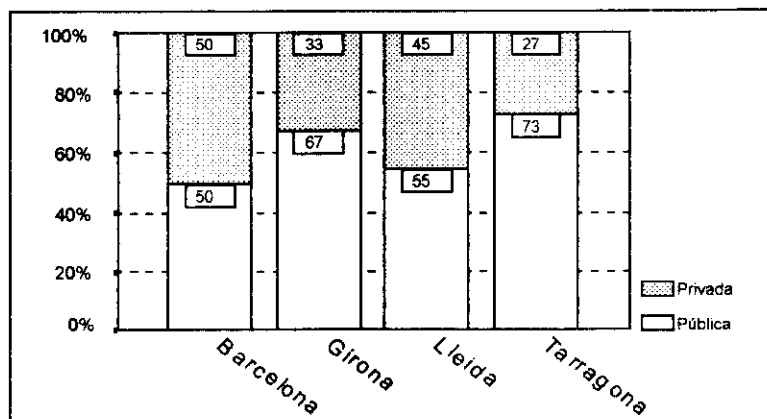
Com a resum dels resultats de l'anàlisi de les dades en funció de la titularitat de l'empresa, es pot dir, amb nivells de confiança superiors al 95%, que hi ha diferències entre treballar en empreses públiques i privades en els aspectes següents:

- * La mitjana d'edat dels educadors que treballen en empreses públiques és més elevada que la dels de les empreses privades.
- * Els educadors d'empreses públiques tenen un nivell de formació acadèmica oficial superior als de les privades.
- * Els educadors d'empreses públiques porten més anys treballant com a educadors que els d'empreses privades.
- * Els tipus de contractació en les empreses públiques és més estable que en les privades (on hi ha més contractes temporals).
- * Hi ha relació entre el sou brut mensual i la titularitat de l'empresa, en el sentit que els educadors d'empreses públiques cobren més que els de les privades.
- * Els educadors de les empreses privades realitzen en major proporció funcions dinamitzadores, resocialitzadores i socialitzadores, i els de les privades funcions lúdiques, assistencials i compensatòries.
- * Respecte al nivell d'intervenció educativa, en les empreses públiques els educadors participen en major mesura en l'elaboració de la programació; en les privades, en major proporció s'intervé sense programació o, si hi ha programació, aquesta està feta per altres professionals.
- * En els àmbits professionals d'adults, atenció primària i infants i adolescents hi ha més educadors d'empreses públiques, mentre que els d'empreses privades treballen més en els àmbits de disminuïts, drogodependències i gent gran.
- * Respecte al temps dedicat a diferents tasques, en l'empresa pública es dedica més temps a observació, planificació, reunions i avaluació que en les privades. En aquestes últimes es dedica més temps a la intervenció directa.
- * Els àmbits professionals de futur d'educació d'adults i animació sociocultural han estat proposats en major mesura per educadors d'empreses públiques. Els de gent gran, drogodependències i disminuïts i salut mental, pels d'empreses privades.
- * Els educadors d'empreses públiques coneixen alguna associació d'educadors i estan associats actualment en major mesura que els d'empreses privades.
- * Amb referència als interessos en una associació, els educadors d'empreses privades donen més importància a utilitzar la borsa de treball, mentre que els d'empreses públiques ho fan a compartir experiències.

7.6- ELS ÀMBITS TERRITORIALS DE L'EDUCADOR SOCIAL

En aquest apartat s'exposaran els resultats sobre les relacions entre l'àmbit territorial, les quatre províncies catalanes, i les diferents variables de l'estudi, incloent únicament les dades de les proves en les quals hi ha relacions estadísticament significatives i seguint l'ordre dels diferents aspectes treballats.

En els ASPECTES LABORALS, es pot dir que, amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=12,67$), hi ha relació entre la província on es treballa i la titularitat de l'empresa:

GRÀFIC 24: TITULARITAT DE L'EMPRESA PER PROVÍNCIES

Una altra variable dels aspectes laborals que es relaciona amb l'àmbit territorial és el sou brut mensual (jornada completa), segons la prova H de K-W, amb un nivell de significació de 0,0300. El sou brut mensual és més elevat a Tarragona (160.000 ptes.), seguida per Girona (158.500 ptes.), Lleida (147.500 ptes.) i, amb el sou brut mensual més baix, Barcelona (141.000 ptes.).

En relació amb les variables de l'ÀMBIT PROFESSIONAL, es pot dir que hi ha relació entre l'àmbit territorial on es treballa i les variables de l'edat dels usuaris següents:

- Treballar amb infants, amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=12,89$):

	BARCELONA	GIRONA	LLEIDA	TARRAGONA
NO TREBALLA AMB INFANTS	309 (68,1%)	23 (53,5%)	25 (56,8%)	20 (45,5%)
SÍ TREBALLA AMB INFANTS	145 (31,9%)	20 (46,5%)	19 (43,2%)	24 (54,5%)
TOTAL	454 (100 %)	43 (100 %)	44 (100 %)	44 (100 %)

- Treballar amb adolescents, amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=13,47$):

	BARCELONA	GIRONA	LLEIDA	TARRAGONA
NO TREBALLA AMB ADOLESCENTS	237 (52,2%)	14 (32,6%)	17 (38,6%)	14 (31,8%)
SÍ TREBALLA AMB ADOLESCENTS	217 (47,8%)	29 (67,4%)	27 (61,4%)	30 (68,2%)
TOTAL	454 (100 %)	43 (100 %)	44 (100 %)	44 (100 %)

- Treballar amb adults (amb menys de 65 anys), amb un nivell de significació de 0,01011 ($\chi^2=11,32$):

	BARCELONA	GIRONA	LLEIDA	TARRAGONA
NO TREBALLA AMB ADULTS	192 (42,3%)	25 (58,1%)	27 (61,4%)	25 (56,8%)
SÍ TREBALLA AMB ADULTS	262 (57,7%)	18 (41,9%)	17 (38,6%)	19 (43,2%)
TOTAL	454 (100%)	43 (100%)	44 (100%)	44 (100%)

En les EXPECTATIVES PROFESSIONALS I DE FUTUR, hi ha relacions entre les províncies i dos àmbits professionals de futur:

- Àmbit de futur tercera edat, amb un nivell de confiança del 99% ($\chi^2=11,83$):

	NO	SÍ	TOTAL
BARCELONA	215 (47,4%)	239 (52,6%)	454 (100%)
GIRONA	21 (48,8%)	22 (51,2%)	43 (100%)
LLEIDA	12 (27,3%)	32 (72,7%)	44 (100%)
TARRAGONA	28 (63,6%)	16 (36,4%)	44 (100%)

- Àmbit de futur atenció primària, amb un nivell de confiança del 95% ($\chi^2=7,95$):

	NO	SÍ	TOTAL
BARCELONA	318 (70,0%)	136 (30,0%)	454 (100%)
GIRONA	36 (83,7%)	7 (16,3%)	43 (100%)
LLEIDA	36 (81,8%)	8 (18,2%)	44 (100%)
TARRAGONA	36 (81,8%)	8 (18,2%)	44 (100%)

També es pot afirmar, amb un nivell de confiança del 99%, que hi ha relació entre la província i dues qüestions que podrien millorar la intervenció, utilitzant la prova H de K-W:

- Supervisió, cursos de formació i reciclatge ($\alpha=0,0001$). Aquesta qüestió ha estat puntuada de forma més elevada per Lleida i Girona i amb menor importància per Tarragona i Barcelona.
- Millorar les condicions laborals, ($\alpha=0,0073$). La província que la considera com a qüestió més important per millorar la intervenció és Barcelona, seguida per Lleida, Girona i, en darrer lloc, Tarragona.

Respecte als ASPECTES ASSOCIATIUS, hi ha relació entre la província i el coneixement d'una associació d'educadors, amb un nivell de significació de 0,01831 ($\chi^2=10,03$):

	NO	SÍ	TOTAL
BARCELONA	285 (62,8%)	169 (37,2%)	454 (100%)
GIRONA	17 (39,5%)	26 (60,5%)	43 (100%)
LLEIDA	24 (54,5%)	20 (45,5%)	44 (100%)
TARRAGONA	24 (54,5%)	20 (45,5%)	44 (100%)

Com a resum dels resultats de l'anàlisi de les dades en funció de l'àmbit territorial, es pot dir que hi ha diferències entre les quatre províncies catalanes en els aspectes següents:

- * A Tarragona i Girona hi ha una major proporció d'educadors que treballen en empreses públiques. A Barcelona es dona la major proporció d'educadors contractats per empreses privades.
- * Els educadors de Tarragona tenen un sou brut mensual (jornada completa) mitjà més elevat que els de Girona i Lleida. Els de Barcelona tenen el sou més baix.⁶⁶
- * Respecte a l'edat dels usuaris, a Tarragona hi ha una major proporció d'educadors que treballen amb infants que en les altres províncies, i a Barcelona hi ha major proporció que treballen amb adults.
- * En relació amb els àmbits de futur professionals, els educadors de Lleida escullen en major proporció que els de les altres tres províncies tercera edat, i els de Barcelona ho fan respecte a atenció primària.
- * Entre les qüestions que podrien millorar la intervenció dels educadors, els de Lleida i Girona puntuen més la supervisió, els cursos de formació i el reciclatge, mentre que els de Barcelona donen més importància a les millores en les condicions laborals.

7.7- ELS ÀMBITS PROFESSIONALS DE L'EDUCADOR SOCIAL

En aquest apartat s'exposaran les relacions existents entre les diferents variables de l'estudi, agrupades en els diferents aspectes considerats en la recerca, i els àmbits professionals d'intervenció⁶⁷: atenció primària (AP), infants i adolescents (IA), gent gran (GG), adults (ADU), drogodependències (DRO), disminuïts i salut mental (DIS) i animació sociocultural (ASC)

VARIABLES INICIALS

Hi ha relació entre l'àmbit professional i el gènere dels educadors, amb una probabilitat associada inferior a 0,001 ($\chi^2=39,88$):

GÈNERE	AP	IA	GG	ADU	DRO	DIS	ASC
Dones	32 68,1%	73 45,9%	18 81,8%	80 74,1%	11 57,9%	127 72,2%	27 50,0%
Homes	15 31,9%	86 54,1%	4 18,2%	28 25,9%	8 42,1%	49 27,8%	27 50,0%
TOTAL	47 100 %	159 100 %	22 100 %	108 100 %	19 100 %	176 100 %	54 100 %

Hi ha relació entre l'àmbit professional i l'edat dels educadors, amb un nivell de confiança de 99,9% (H de K-W, $\alpha=0,0000$). Les mitjanes d'edat per cada àmbit són, de més a menys: adults (36,53), gent gran (32,90), atenció primària (32,02), infants i adolescents (31,44), drogodependències (31,24), disminuïts (30,33) i animació sociocultural (28,70).

⁶⁶ Aquesta relació podria ser deguda a la proporció d'empreses privades en cada província, ja que hi ha relació entre la titularitat de l'empresa i el sou brut mensual dels educadors.

⁶⁷ Aquesta classificació s'ha fet teòricament a partir de les dades recollides en l'estudi previ.

Respecte a la consideració professional, amb un nivell de significació del 0,0000 ($\chi^2=53,78$), hi ha relació entre els àmbits professionals i el fet de considerar-se educador social o no:

CONSIDERACIÓ	AP	IA	GG	ADU	DRO	DIS	ASC
NO Educ. social	2 4,3%	14 8,8%	10 45,5%	43 39,8%	3 15,8%	38 21,6%	13 24,1%
SÍ Educ. social	45 95,7%	145 91,2%	12 54,5%	65 60,2%	16 84,2%	138 78,4%	41 75,9%
TOTAL	47 100 %	159 100 %	22 100 %	108 100 %	19 100 %	176 100 %	54 100 %

ASPECTES FORMATIUS

Sobre la titulació oficial dels educadors es pot dir que, amb un nivell de confiança del 99,9% ($\chi^2=126,00$), hi ha relació entre l'àmbit professional i el nivell de formació oficial. La distribució segons si tenen formació universitària o no és:

FORM.UNIV.	AP	IA	GG	ADU	DRO	DIS	ASC
NO	14 29,8%	30 18,9%	12 54,5%	0 0,0%	6 31,6%	101 58,4%	17 31,5%
SÍ	33 70,2%	129 81,1%	10 45,5%	108 100,0%	13 68,4%	72 41,6%	37 68,5%
TOTAL	47 100 %	159 100 %	22 100 %	108 100 %	19 100 %	176 100 %	54 100 %

També hi ha relació entre el nivell de formació oficial (estudis primaris, secundaris, diplomatura o llicenciatura) i l'àmbit professional, amb un nivell de confiança de 99,9% (H de K-W, $\alpha=0,0000$). Per ordre de més a menys nivell de formació, els àmbits es classifiquen de la manera següent: adults, infants i adolescents, atenció primària, drogodependències, animació sociocultural, disminuïts i gent gran.

Hi ha relació, amb un nivell de significació de 0,02149 ($\chi^2=14,85$), entre estar realitzant algun estudi oficial i l'àmbit professional:

ESTUDI ACTUAL	AP	IA	GG	ADU	DRO	DIS	ASC
NO	31 66,0%	108 67,9%	16 72,7%	87 80,6%	11 57,9%	107 60,8%	41 75,9%
SÍ	16 34,0%	51 32,1%	6 27,3%	21 19,4%	8 42,1%	69 39,2%	13 24,1%
TOTAL	47 100 %	159 100 %	22 100 %	108 100 %	19 100 %	176 100 %	54 100 %

Amb nivells de significació superiors al 95%, hi ha relació entre l'àmbit professional i l'àrea de coneixement a la qual es dona més importància, concretament: antropologia (H de K-W, $\alpha=0,0020$), pedagogia (H de K-W, $\alpha=0,0481$), psicologia (H de K-W, $\alpha=0,0000$), sociologia (H de K-W, $\alpha=0,0000$). Les mitjanes de les puntuacions per cada àmbit i àrea es recullen en la taula següent:⁶⁸

⁶⁸ L'ordenació és d'1 a 4, de major a menor importància. La puntuació més baixa suposa un nivell d'importància major, i la més alta, menor importància. En negreta, l'àrea més important de l'àmbit.

ÀREA	Mitjana	AP	IA	GG	ADU	DRO	DIS	ASC
ANTROPOLOGIA	3,70	3,68	3,64	3,52	3,64	3,26	3,86	3,65
PEDAGOGIA	1,67	1,47	1,65	2,10	1,67	2,11	1,66	1,69
PSICOLOGIA	1,83	2,13	1,83	1,62	1,89	2,11	1,54	2,35
SOCIOLOGIA	2,80	2,72	2,87	2,76	2,81	2,53	2,94	2,31

Hi ha relació entre el nivell de formació que haurien de tenir els estudis d'educació social i l'àmbit professional, amb un nivell de confiança del 99,9% (H de K-W, $\alpha=0,0000$). Cal destacar que:

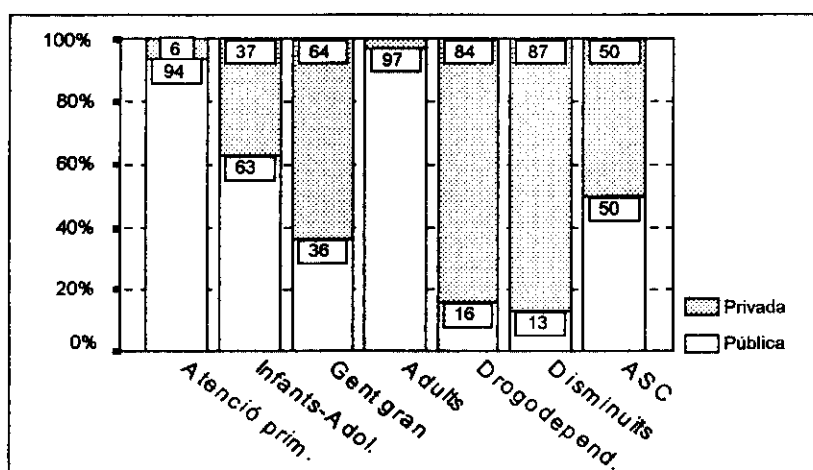
- En l'àmbit de disminuïts, un 30,4% pensa que no haurien d'ésser estudis universitaris.
- En el de gent gran, un 19,2% opina de la mateixa forma.
- En l'àmbit de drogodependències ho fa un 15,8%.

ASPECTES LABORALS

Hi ha relació entre l'àmbit professional i els anys treballant com a educador i els anys que es porten en l'empresa, amb un nivell de significació de l'1% (H de K-W, $\alpha=0,0000$). La taula següent recull les mitjanes d'anys treballant com a educador i en l'última empresa per àmbits professionals:

ANYS	Mitjana	AP	IA	GG	ADU	DRO	DIS	ASC
EDUCADOR	7,71	7,17	7,08	5,86	10,75	7,89	6,98	6,96
EMPRESA	5,72	4,81	5,06	4,73	9,23	4,37	5,05	4,53

Respecte a l'empresa en la qual treballen, amb un nivell de confiança del 99,9% ($\chi^2=248,02$), hi ha relació entre els àmbits professionals i el fet de treballar per a empresa pública o privada:

GRÀFIC 25: TITULARITAT DE L'EMPRESA PER ÀMBITS PROFESSIONALS

Amb un nivell de confiança del 99,9% ($\chi^2=272,62$), hi ha relació entre l'àmbit professional i la professió del contracte laboral (educador o altre professional). Es distribueix de la forma següent:

CONTRACTE DE	AP	IA	GG	ADU	DRO	DIS	ASC
EDUCADOR	40 85,1%	136 85,5%	1 4,5%	15 13,9%	15 78,9%	33 18,8%	8 14,8%
ALTRA PROFES.	7 14,9%	23 14,5%	21 95,5%	93 86,1%	4 21,1%	143 81,3%	46 85,2%
TOTAL	47 100 %	159 100 %	22 100 %	108 100 %	19 100 %	176 100 %	54 100 %

Cal assenyalar:

- En l'àmbit de gent gran, un 27,3% està contractat com a cuidador, un 22,7% com a animador i un 13,6% com a monitors.
- En el d'adults, un 80,6% estan contractats com a mestres.
- En el de disminuïts, un 31,8% estan contractats com a cuidadors i un 25,6% com a monitors.
- En animació sociocultural, un 42,6% estan contractats com a animadors i un 18,5% com a monitors.

Hi ha relació entre l'àmbit professional i el tipus de contractació, amb un nivell de significació de 0,0000 ($\chi^2=63,85$). La distribució per àmbits segons contractació estable o temporal és.

	AP	IA	GG	ADU	DRO	DIS	ASC
ESTABLE / FIX	35 74,5%	77 48,4%	12 54,5%	93 86,1%	14 73,7%	104 59,1%	17 31,5%
TEMPORAL	12 25,5%	82 51,6%	10 45,5%	15 13,9%	5 26,3%	72 40,9%	37 68,5%
TOTAL	47 100 %	159 100 %	22 100 %	108 100 %	19 100 %	176 100 %	54 100 %

Respecte als contractes estables, la majoria són laborals i la contractació com a funcionari es dona en els àmbits d'adults (en el 77,8% dels educadors de l'àmbit) i en atenció primària (un 19,1%).

La contractació a jornada completa o mitja jornada té relació amb l'àmbit professional, amb un nivell de confiança del 99,9% ($\chi^2=22,99$). Destaca que un 27,8% dels educadors de l'àmbit d'animació sociocultural i un 21,1% de drogodependències estan contractats a mitja jornada.

Hi ha relació entre l'àmbit professional i les hores setmanals previstes al contracte (dels contractats a jornada completa), amb un nivell de confiança del 99,9% (H de K-W, $\alpha=0,0000$). La mitjana d'hores setmanals per cada àmbit, ordenades de més a menys, són: drogodependències (39,97), disminuïts (38,81), gent gran (38,00), infants i adolescents (37,50), atenció primària (37,00), adults (36,34) i animació sociocultural (36,19).

Amb un nivell de significació de l'1% (H de K-W, $\alpha=0,0000$), hi ha relació entre l'àmbit professional i el sou brut mensual (jornada completa). Les mitjanes de sou brut mensual en pessetes pels diferents àmbits, ordenats de major a menor, són: adults (192.000), infants i adolescents (158.100), atenció primària (158.000), drogodependències (140.000), animació sociocultural (116.500), disminuïts (110.000) i gent gran (108.500).

La valoració del sou brut mensual té relació amb l'àmbit professional, amb un nivell de confiança del 99,9% ($\chi^2=44,89$). Els àmbits que valoren en major proporció que és correcte són adults (53,3%), drogodependències (42,1%) i infants i adolescents (35,4%). Els que valoren que hauria de ser més elevat són, principalment: disminuïts (83,3%), atenció primària (76,6%) i animació sociocultural (72,2%).

ASPECTES PROFESSIONALS

Amb referència a les funcions que realitzen els educadors, no hi ha una relació estadísticament significativa amb els àmbits professionals, encara que es pot diferenciar per a cada àmbit unes funcions principals:

- Atenció primària: socialitzadora (36,2%) i resocialitzadora (17,0%).
- Infants i adolescents: socialitzadora (35,2%) i resocialitzadora (28,9%).
- Gent gran: assistencial (40,9%) i dinamitzadora (27,3%).
- Adults: formadora, educativa (27,8%) i dinamitzadora (25,9%).
- Drogodependències: resocialitzadora (36,8%) i socialitzadora (26,3%).
- Disminuïts: assistencial (31,8%) i compensatòria (19,9%).
- Animació sociocultural: dinamitzadora (50,0%) i lúdica o d'oci (37,0%).

En el nivell d'intervenció, tampoc hi ha una relació estadísticament significativa amb els àmbits professionals, encara que es poden observar algunes tendències segons si s'intervé sense programació (*sense*), amb programació feta per altres professionals (*altres*) o si es participa en la realització de la programació (*participa*):

	AP	IA	GG	ADU	DRO	DIS	ASC
SENSE	7 14,9%	3 1,9%	8 36,4%	3 2,8%	7 36,8%	23 13,1%	8 15,1%
ALTRES	4 8,5%	7 4,4%	4 18,2%	8 7,5%		38 21,6%	8 15,1%
PARTICIPA	36 76,6%	149 93,7%	10 45,5%	96 89,7%	12 63,2%	115 65,3%	37 69,8%
TOTAL	47 100 %	159 100 %	22 100 %	107 100 %	19 100 %	176 100 %	53 100 %

Amb referència al temps dedicat a realitzar diferents tasques, aquest té relació amb els àmbits professionals en algunes d'aquestes tasques. En la taula següent es poden veure els percentatges del temps setmanal dedicat a cada tasca per cada àmbit i el nivell de significació (prova H de K-W).

PERCENTATGE D'HORARI	AP	IA	GG	ADU	DRO	DIS	ASC	SIGNIFIC.
OBSERVACIÓ I DIAGNÒSTIC	13,2%	4,5%	7,9%	5,3%	9,0%	4,8%	8,5%	< 0,001
PLANIFICACIÓ I PROGRAMACIÓ	13,3%	7,7%	9,6%	10,2%	9,2%	5,8%	12,4%	< 0,001
INTERVENCIÓ EDUCATIVA	35,0%	64,9%	49,2%	60,9%	48,4%	69,2%	40,6%	< 0,001
GESTIÓ DE RECURSOS	12,3%	4,2%	7,0%	5,8%	6,2%	3,2%	15,2%	< 0,001
REUNIONS EQUIP ALTRES PROFESS.	14,4%	9,6%	4,5%	7,8%	10,1%	5,1%	9,6%	< 0,001
ÀVALUACIÓ DE LA INTERVENCIÓ	6,3%	3,6%	4,1%	3,7%	5,7%	2,6%	6,0%	< 0,001
REFLEXIÓ ESCRITA INVESTIGACIÓ	2,2%	2,1%	2,3%	1,7%	4,2%	1,9%	2,5%	n.s.
SUPERVISIÓ GRUPAL	1,4%	2,1%	1,6%	2,7%	5,9%	2,7%	2,8%	< 0,05
ALTRES TASQUES O ACTIVITATS	1,8%	1,3%	13,9%	1,9%	1,2%	4,7%	2,5%	n.s.
TOTAL	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	

Amb referència al nombre d'educadors i altres professionals que treballen en el mateix equip, el nombre mitjà per cada àmbit i la significació estadística es recullen en la taula següent (H de K-W):

NOMBRE DE:	AP	IA	GG	ADU	DRO	DIS	ASC	SIGNIFIC.
EDUCADORS	1,96	11,72	4,77	6,62	3,89	10,31	3,04	< 0,001
ASS. SOCIALS	2,55	0,38	1,32	0,84	1,37	0,81	0,28	< 0,001
PSICÒLECS	0,34	0,50	0,32	0,37	1,47	0,80	0,15	< 0,001
PEDAGOGS	0,02	0,40	0,05	0,23	0,11	0,46	0,15	< 0,001
ALTRES PROFESS.	2,40	2,34	5,82	0,95	1,32	1,45	0,98	< 0,001

Pel que fa als destinataris de la intervenció, es pot afirmar:

- Hi ha relació entre el nombre d'usuaris (definit) del servei i els àmbits professionals, amb un nivell de confiança superior al 99,9% (H de K-W, $\alpha=0,0000$). La mitja d'usuaris per àmbit és: adults (279), animació sociocultural (206), atenció primària (124), gent gran (86), drogodependències (42), disminuïts (34) i infants i adolescents (29).

Respecte al nombre d'usuaris cal esmentar alguns àmbits en els quals el percentatge d'educadors que contesten indefinit és major que en els altres àmbits. Concretament: atenció primària (63,8%), animació sociocultural (44,4%) i gent gran (20,0%).

- Respecte a les edats dels usuaris, hi ha una clara relació amb els diferents àmbits professionals, encara que no ha estat possible establir una relació estadísticament significativa.

EXPECTATIVES PROFESSIONALS I DE FUTUR

Amb un nivell de confiança del 99,9% ($\chi^2=55,83$), hi ha relació entre els àmbits professionals i les expectatives de futur dels educadors socials. La distribució segons els valors: no s'ho planteja, no definitiva (canvi per altra o per promocionar-se), professió definitiva o altres opcions, és la següent:

	AP	IA	GG	ADU	DRO	DIS	ASC
NO PLANTEJA	6 12,8%	29 18,2%	8 38,1%	23 22,3%	3 15,8%	28 15,9%	12 22,2%
NO DEFINITIVA	21 44,7%	48 30,2%	2 9,5%	8 7,8%	8 42,1%	52 29,5%	18 33,3%
DEFINITIVA	14 29,8%	67 42,1%	10 47,6%	66 64,1%	7 36,8%	68 38,6%	17 31,5%
ALTRES	6 12,8%	15 9,4%	1 4,8%	6 5,8%	1 5,3%	28 15,9%	7 13,0%
TOTAL	47 100 %	159 100 %	21 100 %	103 100 %	19 100 %	176 100 %	54 100 %

Hi ha relacions entre els àmbits professionals i els àmbits amb més futur professional per a l'educador social (H de K-W). La taula següent recull els percentatges amb què els diferents àmbits de futur (línies) han estat escollits pels educadors dels 7 àmbits professionals (columnes):

ÀMBIT FUTUR	AP	IA	GG	ADU	DRO	DIS	ASC	SIGNIFIC.
INFÀNCIA I ADOLESC	74,5%	79,9%	40,9%	36,1%	57,9%	44,3%	37,0%	< 0,001
EDUCACIÓ ADULTS	27,7%	19,5%	31,8%	69,4%	31,6%	15,3%	18,5%	< 0,001
ANIMACIÓ SC	27,7%	23,3%	36,4%	34,3%	15,8%	17,0%	42,6%	< 0,01
GENT GRAN	40,4%	51,6%	72,7%	26,9%	52,6%	65,3%	70,4%	< 0,001
DROCODEPENDÈNC.	14,9%	20,8%	9,1%	11,1%	47,4%	34,7%	14,8%	< 0,001
DISMINUTS PSÍQUIC	4,3%	11,3%	18,2%	8,3%	31,6%	52,8%	7,4%	< 0,001
DISMINUTS FÍSICS		4,4%	13,6%	8,3%		15,9%	5,6%	< 0,001
ATENCIÓ PRIMÀRIA	63,8%	31,4%	22,7%	25,0%	10,5%	17,0%	27,8%	< 0,001
INTERCULTURALISME	25,5%	34,0%	18,2%	38,0%	26,3%	21,0%	40,7%	< 0,001

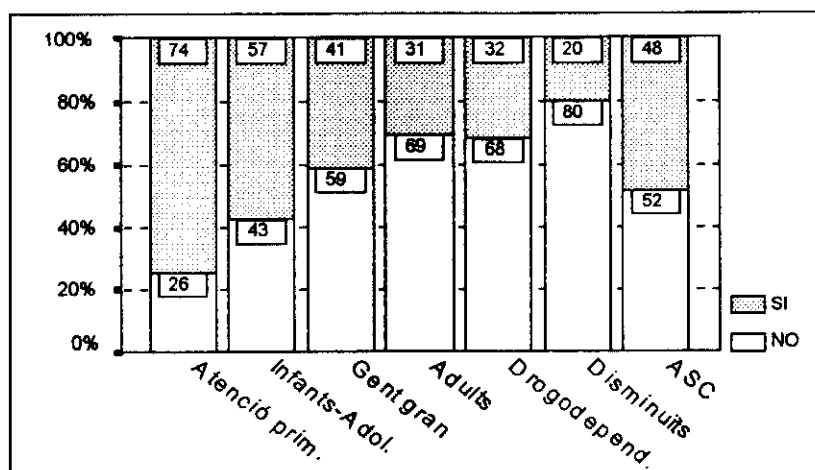
Respecte a les qüestions que podrien millorar la intervenció, hi ha relacions amb els àmbits professionals en quatre casos (H de K-W). La taula següent reflecteix les puntuacions⁶⁹ donades en cada àmbit professional a les sis qüestions proposades: augment de recursos; supervisió i formació; canvis polítics; millores de les condicions laborals; augment d'educadors i reconeixement social:

QÜESTIONS	AP	IA	GG	ADU	DRO	DIS	ASC	SIGNIFIC.
AUGMENT RECURSOS	2,98	2,75	2,76	2,41	2,84	2,54	2,28	n.s.
FORMACIÓ I SUPERVISIÓ	2,79	2,55	3,43	3,02	2,00	2,90	3,54	< 0,001
CANVIS POLÍTICS	3,36	3,42	4,14	3,34	4,69	3,60	3,83	< 0,05
MILLORES LABORALS	4,11	3,94	3,67	3,91	3,68	3,22	3,31	< 0,001
AUGMENT EDUCADOR	3,66	3,84	3,33	3,52	3,37	4,07	4,13	n.s.
RECONeixEMENT	4,11	4,49	3,67	4,79	4,42	4,67	3,91	< 0,01

⁶⁹ Els números menors indiquen un major grau d'importància de la qüestió, ja que la puntuació de la variable va d'1 a 6 (de major a menor importància).

ASPECTES ASSOCIATIUS

Amb un nivell de confiança del 99,9% ($\chi^2=78,57$), es pot dir que hi ha relació entre l'àmbit professional i el fet de conèixer alguna associació d'educadors:

GRÀFIC 26: CONÈIXER O NO UNA ASSOCIACIÓ PER ÀMBITS PROFESSIONALS

Amb referència a estar associat en l'actualitat, amb un nivell de confiança del 99,9% ($\chi^2=45,44$), hi ha relació amb l'àmbit professional. Els percentatges d'educadors de cada àmbit que estan associats és, de més a menys: atenció primària (38,3%), infants i adolescents (23,3%), animació sociocultural (16,7%), drogodependències (15,8%), adults (9,3%), gent gran (9,1%) i disminuïts (5,1%).

Pel que fa als serveis que hauria d'oferir una associació, hi ha algunes relació amb l'àmbit professional. La taula següent recull els percentatges d'educadors de cada àmbit que opina que una associació hauria d'oferir el servei; inclou també la significació estadística d'aquesta relació segons la prova χ^2 :

SERVEIS	AP	IA	GG	ADU	DRO	DIS	ASC	SIGNIFIC.
CURSOS, FORMACIÓ	87,2%	93,7%	86,4%	83,3%	94,7%	79,0%	85,2%	< 0,05
PUBLICACIONS	78,7%	64,8%	54,5%	44,4%	57,9%	43,8%	57,4%	< 0,001
BORSA DE TREBALL	78,7%	75,5%	63,6%	53,7%	78,9%	59,7%	66,7%	< 0,01
SUPORT PROFESSION.	80,9%	67,9%	68,2%	54,6%	63,2%	53,4%	55,6%	< 0,01
COMPARTIR EXPERIÈN.	68,1%	65,2%	68,2%	52,8%	68,4%	51,1%	57,4%	n.s.
RECURSOS PROJECTES	55,3%	54,4%	54,5%	38,9%	78,9%	47,7%	38,9%	< 0,05
DEFENSA COL·LECTIU	97,9%	78,0%	77,3%	63,0%	78,9%	72,7%	83,3%	< 0,001

Alguns dels interessos en una associació es relacionen amb l'àmbit professional (prova H de K-W). Les mitjanes de les puntuacions⁷⁰ dels diferents interessos per cada àmbit i el nivell de significació estadística s'inclouen en la taula següent:

⁷⁰ La puntuació de la variable va d'1 a 6 (de major a menor importància). El números menors indiquen una major importància de l'interès.

INTERESSOS	AP	IA	GG	ADU	DRO	DIS	ASC	SIGNIFIC.
ÀCONSEGUIR RECON.	2,85	3,14	2,42	3,67	4,26	3,49	3,19	< 0,001
DEFENSA LABORAL	2,87	3,22	3,00	3,14	3,53	2,86	2,81	n.s.
TREBALL ASSOCIACIÓ	4,21	4,84	4,95	4,81	4,95	4,82	5,02	n.s.
USAR BORSA TREBALL	5,21	4,59	4,74	4,89	3,58	4,28	4,62	< 0,001
COMPARTIR EXPERIEN.	3,57	3,12	3,79	2,62	2,95	3,40	3,09	< 0,001
MILLORAR TASCA	2,28	2,09	2,11	1,87	1,73	2,14	2,26	n.s.

Finalment, la variable possibilitat de col·legiació es relaciona amb l'àmbit professional, amb un nivell de confiança del 99,9% ($\chi^2 = 66,19$):

POSSIBILITAT	AP	IA	GG	ADU	DRO	DIS	ASC
NO	5 10,9%	43 27,7%	9 40,9%	9 8,3%	6 33,3%	84 49,1%	11 21,6%
SÍ	41 89,1%	112 72,3%	13 59,1%	99 91,7%	12 66,7%	87 50,9%	40 78,4%
TOTAL	46 100 %	155 100 %	22 100 %	108 100 %	18 100 %	171 100 %	51 100 %

Com a resum dels resultats de l'anàlisi de les dades en funció de l'àmbit professional de treball, es pot dir, amb un nivell de confiança superior al 95%, que hi ha diferències entre els set àmbits professionals en els aspectes següents:⁷¹

- * Els àmbits professionals amb major presència femenina d'educadors són: gent gran, adults i disminuïts. En els d'infants i adolescents i animació sociocultural hi ha una major proporció d'homes.
- * Els àmbits on els professionals es consideren en major mesura educadors socials són: atenció primària, infants i adolescents i drogodependències. Cal destacar que en l'àmbit d'adults alguns es consideren mestres, i en els de gent gran i disminuïts, cuidadors.
- * Els àmbits en els quals hi ha un major nivell de formació acadèmica universitària són: adults, infants i adolescents i atenció primària. En els de gent gran i disminuïts predominen nivells de formació no universitaris.
- * Els educadors de drogodependències i disminuïts són els que en major proporció estan realitzant estudis oficials actualment. Els que estudien en menor proporció són els d'adults i animació sociocultural.
- * Els àmbits d'atenció primària, infants i adolescents, adults i animació sociocultural consideren la pedagogia com la principal àrea de coneixement per a la seva tasca professional. Els de gent gran i disminuïts escullen la psicologia.
- * En els àmbits professionals d'adults, atenció primària i infants i adolescents hi ha més educadors contractats per empreses públiques, mentre que en disminuïts, drogodependències i gent gran predominen les privades.

⁷¹ Algunes d'aquestes relacions ja han estat esmentades en les anàlisis anteriors.

- * En relació amb la professió del contracte laboral, en els àmbits d'infants i adolescents, atenció primària i drogodependències predomina la d'educador. En els altres àmbits, les professions són principalment: gent gran (cuidador i animador), adults (mestre), animació sociocultural (animador i monitor) i disminuïts (cuidador i animador).
- * En els àmbits d'adults, drogodependències i atenció primària el tipus de contracte és en major proporció fix o estable. On hi ha menor estabilitat és en animació sociocultural, gent gran i disminuïts.
- * Hi ha àmbits professionals que tenen un sou brut mensual (jornada completa) més elevat de 150.000 pessetes: adults, infants i adolescents i atenció primària. En la resta d'àmbits el sou és inferior a aquesta quantitat.
- * Respecte a les funcions que es realitzen principalment en cada àmbit professional són: atenció primària, infants i adolescents i drogodependències (socialitzadora i resocialitzadora); adults (formativa i educativa i dinamitzadora); gent gran (assistencial i dinamitzadora); disminuïts (assistencial i compensatòria) i animació sociocultural (dinamitzadora i lúdica).
- * En els àmbits de gent gran, disminuïts i drogodependències hi ha una menor participació en la programació de la intervenció, mentre que en els d'infants i adolescents, adults i atenció primària hi ha una major proporció d'educadors que participen en l'elaboració de la programació.
- * En el temps dedicat a realitzar diferents tasques cal destacar:
 - L'àmbit d'atenció primària és el que dedica un percentatge major de temps setmanal a l'observació i el diagnòstic i a les reunions d'equip o amb altres professionals.
 - Respecte a la planificació i programació, la gestió de recursos i l'avaluació, els que inverteixen més temps en aquestes tasques són els educadors dels àmbits d'atenció primària i animació sociocultural.
 - Els àmbits de disminuïts i infants i adolescents són els que dediquen una major part del seu temps a la intervenció directa.
 - Els educadors de drogodependències són els que empren més part del seu temps en la reflexió escrita i en la supervisió grupal.
 - Finalment, els de gent gran són els que dediquen més temps a altres activitats, principalment a tasques assistencials o "cuidar".
- * Amb referència als professionals que treballen en els equips o serveis:
 - En els equips de tots els àmbits, el professional més nombrós és l'educador social, excepte en atenció primària, on és l'assistent social, i en gent gran, on hi ha altres professionals, principalment relacionats amb la sanitat (metges, infermeres, ATS, fisioterapeutes...).
 - Els àmbits en els quals treballen més educadors en un mateix equip són infants i adolescents i disminuïts. On en treballen menys és en atenció primària.

- En els equips d'atenció primària i gent gran és on hi ha un major nombre d'assistents socials. On n'hi ha menys és en animació sociocultural i infants i adolescents.
- Els equips on treballen més psicòlegs són els dels àmbits de disminuïts i drogodependències. En els que hi ha menys són en gent gran i animació sociocultural.
- El pedagog és el professional amb menys presència en tots els àmbits. Els equips on hi ha més pedagogs són els dels àmbits d'infants i adolescents i disminuïts i en el que n'hi ha menys, atenció primària.
- * Els àmbits on hi ha major proporció d'equips que treballen sobre un nombre d'usuaris indefinits és en atenció primària i animació sociocultural.
- * Els equips que treballen amb un major nombre d'usuaris (definites) són: adults, animació sociocultural i atenció primària. Els serveis en els quals s'atenen menys usuaris són els de disminuïts i infants i adolescents.
- * Respecte a les expectatives de futur professional dels educadors, en els àmbits d'atenció primària i drogodependències l'opció més escollida és considerar-la una professió no definitiva (canviar per altra o promocionar-se). En els àmbits d'adults, gent gran i infants i adolescents hi ha la tendència a considerar-la com a professió definitiva.
- * En tots els àmbits professionals, l'àmbit de futur que s'ha escollit en major proporció és el mateix en el qual s'està treballant.
- * La principal qüestió que podria millorar la tasca professional ha estat diferent segons els àmbits: augmentar els recursos materials i econòmics (en animació sociocultural, adults, disminuïts i gent gran) o supervisió, cursos de formació i reciclatge (en drogodependències, infants i adolescents i atenció primària).
- * En relació amb els aspectes associatius, els àmbits on es coneix en major proporció alguna associació d'educadors són: atenció primària, infants i adolescents i animació sociocultural; en aquests àmbits és on també hi ha un major percentatge d'educadors associats. En els que hi ha més desconeixença d'associacions són: disminuïts, adults i drogodependències.
- * La majoria dels àmbits han escollit la realització de cursos de formació com el principal servei que hauria d'oferir una associació. Únicament en el cas d'atenció primària s'ha escollit en major proporció un altre servei: defensa dels interessos professionals i laborals del col·lectiu, el qual ha estat el servei escollit en segon lloc per tots els altres àmbits.
- * El principal interès en una associació ha estat, en tots els àmbits, millorar la qualitat de la tasca professional. L'interès escollit en segon lloc ha variat en els diferents àmbits: atenció primària i gent gran (aconseguir reconeixement professional i acadèmic), disminuïts i animació sociocultural (defensar els interessos laborals) i infants i adolescents, adults i drogodependències (compartir experiències amb altres educadors). En tots els casos els interessos menys puntuats han estat treballar en l'associació i usar la borsa de treball.

7.8- LES INSTITUCIONS ON TREBALLA L'EDUCADOR SOCIAL

En aquest últim apartat s'exposaran els resultats que s'han obtingut amb la realització de la prova estadística d'anàlisi d'agrupament jeràrquic (*hierarchical cluster analysis*). L'objectiu d'aquesta anàlisi estadística ha estat l'agrupament dels diferents tipus institucions, establiments i serveis considerats, a partir de les seves semblances i desigualtats respecte a les variables que han establert diferències entre els àmbits professionals (exposades en l'apartat anterior).

Un cop realitzada aquesta anàlisi, els grups definits han estat sis, tal com es pot veure en el següent gràfic de sortida del programa estadístic:

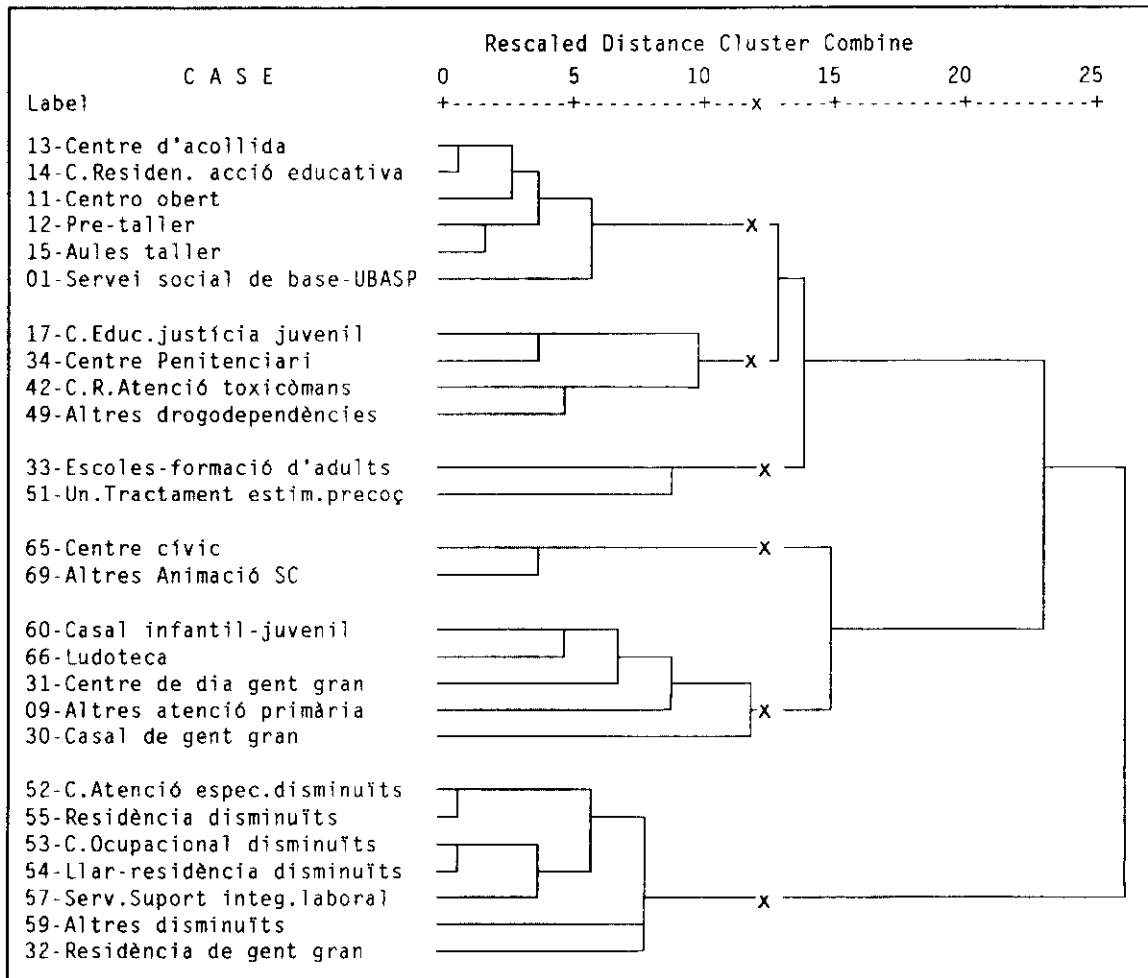

FIGURA 3: RESULTAT GRÀFIC DE L'ANÀLISI DE CLUSTER

Les institucions que s'inclourien dins de cada grup són:

- SERVEIS SOCIALS DE BASE I INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA: centre d'acolliment, centre residencial d'acció educativa, centre obert, pretaller, aules taller i serveis socials de base.
- JUSTÍCIA I DROGODEPENDÈNCIES: centre educatiu de justícia, centre penitenciari, centre d'atenció a toxicòmans, centre residencial d'atenció a toxicòmans i tota la resta d'institucions que treballen en l'àmbit de drogodependències.

- **FORMACIÓ D'ADULTS I ESTIMULACIÓ PRIMERENCA:** escola d'adults, centres de formació d'adults i unitat de tractament d'estimulació precoç.⁷²
- **ANIMACIÓ SOCIOCULTURAL:** centre cívic, informadors juvenils i altres institucions o serveis d'animació sociocultural (excepte casals i ludoteques).
- **LLEURE, SERVEIS NO RESIDENCIALS DE GENT GRAN I ALTRES SERVEIS D'ATENCIÓ PRIMÀRIA:** casal infantil o juvenil, esplai, ludoteca, casal d'avis, centre de dia de gent gran i altres institucions d'atenció primària (albergs de transeünts, centres acollida de dones, programes per minories ètniques...).
- **DISMINUÏTS, SALUT MENTAL I RESIDÈNCIES DE GENT GRAN:** Residència de gent gran i totes les institucions que treballen específicament amb disminuïts i en salut mental (excepte unitats de tractament d'estimulació precoç).

A partir de l'estudi de les diferents variables que diferencien o uneixen les institucions en els grups, es desprenen un seguit de característiques que especifiquen i defineixen cada grup (en comparació amb els altres):

- **SERVEIS SOCIALS DE BASE I INFÀNCIA-ADOLESCÈNCIA:** Es consideren educadors socials. Tenen un nivell de formació acadèmica elevat. Treballen en empreses públiques amb contractes d'educador. La funció que realitzen és socialitzadora. Dedicuen un percentatge elevat del seu temps a la programació i les reunions i poc a supervisió. És l'àmbit on treballen més pedagogs. Proposen com a àmbits professionals de futur infància i adolescència i atenció primària. Plantegen com a millora de la intervenció els canvis polítics més que els altres àmbits. És el grup que coneix més alguna associació d'educadors i és el que està associat en major proporció. Demana a una associació els serveis de publicacions i suport professional més que els altres. El seu interès en una associació és aconseguir reconeixement social. Un 73% seria susceptible de col·legiar-se.
- **JUSTÍCIA I DROGODEPENDÈNCIES:** Es consideren educadors socials. És el grup amb el nivell de formació acadèmica més elevat. La professió del seu contracte és educador; hi ha estabilitat contractual i el seu sou és el més elevat de tots. La funció que realitzen principalment és resocialitzadora. És el grup on treballen major nombre d'educadors, assistents socials i psicòlegs. Proposen com a àmbit de futur professional el de drogodependències. Les millores en la professió passarien per la formació i la supervisió. El nivell d'associació és bastant elevat. Els serveis que hauria d'oferir una associació serien: organització de cursos, borsa de treball i dotar de recursos per a projectes. Dels seus interessos en l'associació destaca la utilització de la borsa de treball. Un 80,2% podria col·legiar-se.
- **FORMACIÓ D'ADULTS I ESTIMULACIÓ PRIMERENCA:** Compost principalment per dones amb una mitjana d'edat elevada i no es consideren educadors socials. Són els que porten més temps treballant com educadors. Hi ha molta contractació fixa i el seu sou és elevat. Realitzen funcions formatives i compensatòries. Dedicuen molt temps a la intervenció i poc temps a l'observació, la programació, la gestió

⁷² Aquest grup, més que unir les dues institucions per semblances entre elles, les agruparia per les seves diferències amb els altres grups.

de recursos i l'avaluació. Proposen com a àmbits de futur professional l'educació d'adults i l'àmbit de disminuïts psíquics. Puntuen baix la millora de les condicions laborals i poc l'augment de recursos per tal de millorar la intervenció. Són els que menys coneixen una associació i estan menys associats. És el grup que assenyalava menys serveis que podria oferir una associació. El seu interès en una associació és compartir experiències. Podrien col·legiar-se un 79,5%.

- **ANIMACIÓ SOCIOCULTURAL:** La majoria són homes amb una edat mitjana baixa. Són els que en menor proporció estan estudiant actualment i els que proposen un nivell de formació més elevat per a l'educador social. Treballen en empreses públiques. Realitzen una funció dinamitzadora. És el grup que dedica menys temps a la intervenció i més percentatge de temps a l'observació, la programació, la gestió de recursos, l'avaluació i la supervisió. Treballa el menor nombre dels diferents professionals: educadors, assistents socials i psicòlegs. Atenen a un nombre elevat d'usuaris i és l'àmbit amb major percentatge d'usuaris indefinit. Proposen els àmbits de gent gran i d'animació sociocultural com els de més futur professional. La millora proposada és l'augment de recursos i el reconeixement social. Hi ha un percentatge elevat que coneix alguna associació d'educadors. Els serveis que hauria d'oferir una associació són l'organització de cursos i la defensa del col·lectiu, i els interessos en una associació són aconseguir reconeixement i compartir experiències. Un 83,5% seria susceptible de poder-se col·legiar.
- **LLEURE, SERVEIS NO RESIDENCIALS DE GENT GRAN I ALTRES SERVEIS D'ATENCIÓ PRIMÀRIA:** Tenen una mitjana d'edat baixa. El nivell de formació acadèmica és poc elevat. És el grup que porta menys temps com educador. Les empreses per les quals treballen són principalment privades. Tenen contractes temporals i amb una professió diferent a educador. Els seus sous són els més baixos. La funció que realitzen és principalment lúdica. Dediquen més temps a l'observació i a la gestió de recursos que la resta d'àmbits. En els seus equips treballen molt pocs psicòlegs i pedagogs. Hi ha un bastants serveis amb un nombre indefinit d'usuaris. L'àmbit de futur que proposen és gent gran i interculturalisme. La millora en la intervenció passarien per l'augment de recursos. Hi ha molt pocs que estiguin associats. Demanen a una associació que ofereixi formació i la defensa dels interessos professionals i laborals del col·lectiu. Podrien col·legiar-se un 65,8%.
- **DISMINUÏTS, SALUT MENTAL I RESIDÈNCIES DE GENT GRAN:** és l'àmbit amb major presència femenina i amb la mitjana d'edat més baixa. El nivell de formació acadèmica és el més baix de tots els grups. Treballen per a empreses privades, amb contractes temporals. No estan contractats com a educadors i el seu sou és baix. La funció que realitzen és, principalment, assistencial. Dediquen poc temps a observació, programació, gestió de recursos, reunions i avaluació. Hi ha un nombre elevat de professionals del grup *altres*, principalment del camp sanitari. Els àmbits amb més futur professional que proposen són gent gran i disminuïts. Pensen que una millora de les condicions laborals i els canvis polítics suposarien un guany en la seva intervenció. Coneixen poc alguna associació d'educadors i estan poc associats. Un 49,4% es podria col·legiar.

Un cop exposats els resultats de la recerca de la població i de l'anàlisi de les dades recollides mitjançant el qüestionari, en l'apartat següent s'introduiran elements valoratius per tal de reflexionar sobre aquests resultats, extreure'n conclusions i, en la mesura que es pugui, establir línies d'actuació o propostes de futur en diferents aspectes tractats de l'educador social.

D- CONCLUSIONS I PROPOSTES DE FUTUR

8-CONCLUSIONS

Un cop exposats els resultats de l'anàlisi de dades, en aquest apartat s'intentaran comprendre i interpretar aquestes dades, i en els límits que marca el propi estudi extreure'n conclusions. La interpretació dels resultats es farà tenint en compte la informació recollida durant l'estudi previ de la recerca i, principalment, parant atenció en les orientacions, reflexions i interpretacions que, a partir dels resultats de la recerca, han aportat un grup de col·laboradors format per diferents professionals i experts relacionats amb tots els àmbits professionals de l'educació social inclosos en l'estudi.

Quan al desenvolupament d'aquest apartat, en primer lloc s'interpretaran els resultats de la recerca de la població, fent referència a les dades de les institucions, serveis i establiments. Posteriorment, s'al·ludirà a aquelles variables més destacades dins de cada aspecte estudiat (variables inicials, formació i estudis, aspectes laborals, aspectes professionals, expectatives professionals i de futur i aspectes associatius), tant respecte als resultats del total de la mostra com als dels diferents subgrups formats segons el gènere, la consideració professional, la titularitat de l'empresa, els àmbits territorials i els grups d'institucions.

8.1- INSTITUCIONS I SERVEIS SOCIOEDUCATIUS

Els resultats que s'exposaran i interpretaran tot seguit han estat obtinguts a partir de la informació recollida al llarg del procés de la recerca de la població. Seguidament, parlarem de la dificultat en aconseguir el nombre total d'institucions i serveis; dels perfils professionals els quals, finalment, no s'han inclòs en l'estudi; d'algunes de les relacions existents entre el nombre d'institucions i d'educadors, i per finalitzar aquest apartat es parlarà de la classificació de les institucions i serveis en grups o àmbits, feta a partir de les diferents variables dels aspectes estudiats.

El primer resultat de la recerca de població que s'ha de destacar és la DIFICULTAT DE PODER CONCRETAR EL NOMBRE TOTAL D'INSTITUCIONS I SERVEIS existents en l'àmbit de l'educació social durant l'any 1.996. Aquesta dificultat ha anat lligada a la problemàtica de poder precisar el nombre exacte d'institucions en alguns àmbits determinats, concretament en alguns dels serveis adreçats a persones amb disminucions i a gent gran. Operativament, el problema trobat ha estat una manca de coincidència entre els registres i directoris d'establiments i serveis i les institucions que realment estaven oferint els seus serveis, ja fos perquè algunes havien deixat de prestar aquests serveis o bé perquè altres, encara que estiguessin funcionant, no constaven en els registres o directoris. Aquest fet indicaria que aquests registres i directoris no estan actualitzats; però, d'altra banda, també cal tenir present el gran nombre d'institucions que s'inclouen en aquests dos àmbits, cosa que introdueix una gran dificultat per poder mantenir aquests directoris actualitzats.

Una segona reflexió sobre aquesta variabilitat en el nombre d'institucions pot fer pensar en la **INESTABILITAT D'ALGUNS SERVEIS** en els quals treballa l'educador social. La interpretació d'aquesta inestabilitat és molt complexa, encara que, com a hipòtesi es podrien proposar alguns possibles supòsits per intentar comprendre aquest fet:

- Canvis en les necessitats i demandes socials, per la qual cosa desapareixen certs serveis i n'apareixen de nous.
- Existència d'una política de planificació dels serveis que no s'adequa a les necessitats i demandes socials actuals, o bé, tot i haver una planificació adequada, es produeix un desplegament insuficient d'aquesta en els diferents territoris.
- Retalls econòmics en àrees socioeducatives, els quals impliquen la desaparició de l'oferta de serveis existents o la seva reordenació per abaratir costos.⁷³
- Tancament i posterior reobertura d'institucions, degut a una reconversió del servei per tal d'oferir una millor qualitat.
- El plantejament d'alguns serveis com a negoci empresarial, per la qual cosa, si els resultats econòmics poc favorables el servei es tanca.

Ja s'ha dit que resulta complexa un interpretació complerta de la inestabilitat dels serveis i, per aquesta raó, no es pot trobar una resposta única i concloent sobre aquesta qüestió. El cert és que tots els eixos d'explicació anteriors, en general, podrien ser vàlids i l'èmfasi en un o en altre estaria directament relacionat amb les circumstàncies particulars de cada institució concreta.

En qualsevol dels casos, s'hauria de fer una segona reflexió més propera a la perspectiva dels usuaris: com afecta aquesta inestabilitat dels serveis als usuaris als quals s'adrecen? Si la línia explicativa fa referència a una millora del servei és evident que serà positiu per l'usuari, a l'incidir directament en un augment en la qualitat del servei rebut. En canvi, si en la interpretació predominen aspectes com la disminució de costos o una planificació i/o desplegament de les polítiques socials, s'ha de fer un replantejament de quins són els serveis socioeducatius que s'estan oferint als ciutadans i quins són els que realment necessiten o demanen aquests col·lectius. És evident que aquesta reflexió ha de ser més profunda, en aquest sentit, al llarg d'aquest apartat s'aportaran altres resultats de l'estudi els quals poden introduir nous elements que facilitin la interpretació d'aquest tema.

D'altra banda, un altre aspecte que es pot derivar de la dificultat de poder concretar el nombre d'institucions i serveis és el que fa referència al **CONTROL** que es realitza sobre aquestes institucions. En primer lloc, durant l'estudi ha quedat evidenciat que no existeixen uns registres o directoris actualitzats d'aquestes institucions. A més a més, un altre fet que s'ha manifestat al llarg de la recerca de la població i durant la distribució dels qüestionaris ha estat la poca disponibilitat per

⁷³ Aquest fet ja s'està produint en alguns camps de serveis socials (sanitat, per exemple) i també en serveis socioeducatius; alguns d'aquests serveis s'estan ofertant en concurs i estan essent aconseguits per empreses de serveis, que molt cops no tenen cap relació amb l'educació ni el treball social, però que ofereixen uns pressupostos molt baixos.

part dels responsables d'algunes institucions quan se'ls ha demanat la seva participació:⁷⁴ han posat obstacles als col·laboradors a l'hora de recollir informació sobre el servei i/o han impedit que els educadors de la institució contestessin el qüestionari.

Fent un reflexió una mica atrevida es pot plantejar un interrogant: aquesta actitud de desconfiança envers ésser estudiats es pot interpretar com un recel dels responsables a donar informació sobre la seva institució? I si és així, perquè? Les dues preguntes són molt complicades de respondre i és molt arriscat donar una resposta idònia. Encara que, es pot aventurar una explicació d'aquest resguard a que es recollís informació en aquestes institucions a partir d'alguns dels resultats de l'estudi: són serveis majoritàriament privats sustentats amb fons públics, en les quals els educadors tenen un nivell de formació acadèmica baix i les seves condicions laborals són més precàries que en la resta d'institucions estudiades. Davant aquesta realitat, pot semblar que una possible explicació podria ser que hi ha un recel a que es conegui que està passant en aquestes institucions, com funcionen i, per tant, aquesta investigació sobre la figura de l'educador social es va veure com un element intrusiu de control o com una fiscalització d'aquestes institucions.

Inicialment, ja s'ha dit que hi ha una dificultat per constatar el nombre d'establiments en alguns dels tipus d'institucions estudiats. Ara, considerant les interpretacions i reflexions anteriors, cal reprendre l'aspecte introduït dos paràgrafs abans, el *control* de les institucions i dels educadors socials. En aquest control, s'haurien d'implicar com a mínim dos estaments: l'Administració com a reguladora d'aquests serveis i garant dels drets dels ciutadans i el Col·legi professional com a vigilant del correcte exercici de la professió. D'altra banda, també s'ha de tenir molt present com ha de ser plantejat aquest control, el qual no s'hauria de reduir a una simple recollida d'informació amb l'objectiu de punir les incorreccions dels serveis, sinó que la perspectiva d'aquest control ha d'anar lligada a una visió perfectiva i de millora de la qualitat d'aquests serveis. Des d'aquest punt de vista, el control s'aproparia al concepte de l'avaluació com element de canvi pel creixement qualitatiu i el perfeccionament dels serveis i de la pròpia professió.

Una altre aspecte sobre el qual cal reflexionar és els **PERFILS PROFESSIONALS QUE FINALMENT NO S'HAN INCLÒS EN L'ESTUDI**. En els plantejaments inicials es proposava la premissa de no deixar fora de l'estudi cap àmbit professional on pogués tenir un espai l'educador social. Per aquesta raó, en el disseny de la recerca es va considerar la inclusió de tots els col·lectius i perfils professionals de l'educador social. El resultat ha estat que, finalment, alguns perfils no s'han pogut incloure en la recerca per les limitacions operatives trobades en la recerca de la població. Entre els perfils no considerats, cal fer referència a tres per la seva importància i situació professional concreta:

⁷⁴ Únicament en algunes institucions adreçades a persones disminuïdes (llars-residències) i a gent gran (residències)

- a) **DELEGATS D'ASSISTÈNCIA AL MENOR (DAM).** És un grup de professionals que, en general, no es consideren educadors socials, tot i desenvolupar funcions socioeducatives en àmbits no formals i tenir un perfil professional molt proper a l'educador social. La causa de no incloure's en l'estudi cal buscar-la en la negativa bastant generalitzada d'aquest col·lectiu a considerar-se educadors socials i, per aquest motiu, en molts casos s'han negat a contestar els qüestionaris. L'explicació a no considerar-se educadors socials caldria cercar-la en la seva formació i en la seva situació laboral: la majoria d'ells tenen una formació acadèmica universitària de segon cicle (licenciats) i estan contractats amb un nivell de tècnics superiors (nivell A). Per tant, acadèmicament i laboral, els DAM estarien en una situació superior a l'educador social i sembla evident que no es vulguin considerar educadors socials, ja que els suposaria un retrocés en el seu reconeixement laboral, acadèmic i professional.
- b) **TREBALLADORS FAMILIARS.** Si bé en els plantejaments inicials aquests professionals es considerava amb un perfil educatiu, molt lligat a la tasca dels educadors socials d'atenció primària, actualment hi ha reticències per part del propi col·lectiu de treballadors familiars en veure's com un dels perfil de l'educador social i, alhora, no són considerats educadors socials per altres professionals i per les entitats contractants, públiques o privades. Una possible causa d'aquesta percepció és la posició que actualment ocupen dins els serveis d'atenció domiciliària. La majoria de treballadors familiars es consideren figures auxiliars de l'assistent i l'educador social, i estan desenvolupant funcions eminentment assistencials,⁷⁵ mentre que les funcions de caire més educatiu d'aquests serveis estan realitzades per educadors socials (educadors de serveis socials, educadors familiars...) La segona causa està relacionada amb la formació d'aquests professionals. Existeixen cursos de formació ocupacional per tal de preparar aquest col·lectiu, la qual cosa fa que no hi hagi la garantia d'una formació adequada per poder realitzar funcions educatives.
- c) **FORMADORS OCUPACIONALS I LABORALS.** En aquest cas la dificultat es troba en que no queda clar que les funcions que desenvolupen s'integrin de forma unívoca en l'àmbit de l'educació social, degut a que hi ha una gran vessant formativa en l'actuació que aquests realitzen. Una altra consideració és que aquests professionals provenen, principalment, de les disciplines concretes en el quals estan formant als destinataris de la seva intervenció.

Tenint en compte les dues possibilitats extremes: que els formadors siguin tots educadors socials o bé que únicament siguin especialistes en la matèria, es presenten algunes reflexions. En el primer cas, l'educador social hauria de tenir coneixements de les diferents matèries que s'imparteixen, fet que depassaria les competències professionals de l'educador social. En el segon cas, els especialistes haurien de tenir una formació socioeducativa sòlida, ja que tothom

⁷⁵ Cal dir que molts dels serveis o institucions on treballa l'educador social tenen un clar component assistencial, tret que no desplaça les funcions educatives que en aquests serveis també es porten a terme. En el mateix sentit, en molts dels àmbits professionals, els educadors socials desenvolupen funcions educatives i altres de caire assistencial.

no pot educar.⁷⁶ La situació que presenta actualment aquest camp es decantaria cap a aquesta segona possibilitat, encara que caldria fer una reflexió i cercar solucions per integrar a l'educador social en aquest camp que, si més no per definició, li correspon directament.

La conclusió sobre els perfils professionals que no s'han inclòs en l'estudi és que seria necessari un estudi més exhaustiu de la seva situació i una reflexió més profunda sobre l'encàrrec social que se'ls està fent, el treball que realment desenvolupen i la projecció professional futura d'aquests perfils. En aquest sentit, tant les administracions com el recentment creat Col·legi d'Educatrices i Educadors Socials de Catalunya han d'aportar elements i criteris d'interpretació i comprensió per arribar a una regulació de la professió en aquests àmbits.

Un últim resultat destacat de la POBLACIÓ D'EDUCADORS SOCIALS i del NOMBRE D'INSTITUCIONS és la relació que es dona entre la gran proporció d'institucions que treballen amb gent gran (un 35% del total) i l'escàs nombre d'educadors d'aquestes (3,8% del total). Aquest valor tant baix d'educadors treballant amb aquest col·lectiu de gent gran ens fa plantejar quines són les necessitats d'aquest grup d'usuaris. L'elevat nombre d'institucions indica que hi ha una clara demanda d'atenció per part del col·lectiu de gent gran, encara que, el baix nombre d'educadors indica que l'oferta dels serveis potser no contempla una vessant decididament educativa.

En la nostra societat, en la qual prevalen valors de caire materialista i consumista, es palpable una manca de reconeixement social respecte a la gent gran, possiblement pel fet d'haver deixat de ser productius laboralment i, per extensió, socialment. Per aquesta raó, s'ha de realitzar una tasca educativa molt important amb aquest col·lectiu per tal de que puguin continuar sent part activa i productiva de la nostra societat i, d'aquesta forma, aconseguir la revalorització de la gent gran. ¿No disposen de tot un bagatge i uns coneixements adquirits al llarg de la seva experiència vital que poden ser transmesos als infants, joves i adults de la nostra societat? ¿No són persones que disposen de molt temps lliure, el qual es pot invertir en tasques de voluntariat social?... Cal cercar respostes creatives i innovadores per tal de no construir una societat que en l'actualitat està desplaçant a aquestes persones i, alhora, s'està malbaratant una enorme font de saviesa.

Partint d'aquestes reflexions, els pocs educadors socials que hi treballen i la vessant clarament educativa que pot arribar a tenir l'actuació en aquest camp, es pot raonar que és un espai d'intervenció que en l'actualitat no està prou desenvolupat. Si, a més a més, es té en compte que la població catalana major de 65 anys anirà augmentant progressivament en els propers anys i que és el camp d'intervenció que els educadors socials consideren que té més futur professional, es pot pensar que el camp d'actuació amb gent gran serà un dels que pot proporcionar més sortides professionals a l'educador social.

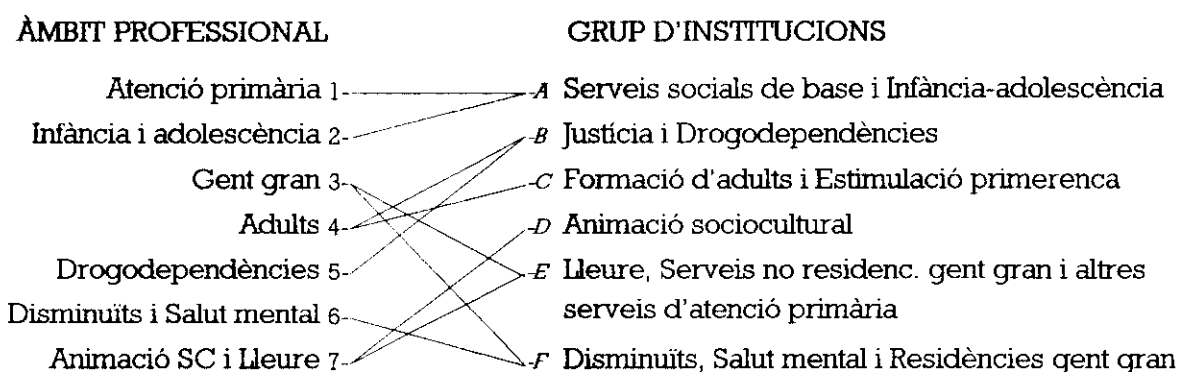
⁷⁶ Aquesta afirmació es basa en el fet que, com qualsevol altra professió, en l'educació social hi ha una disciplina i una formació que la sustenten. Per tant, els professionals de l'educació han de posseir uns coneixements i unes habilitats específiques per tal de poder realitzar una actuació educativa formalitzada, de qualitat i amb garanties d'èxit.

Per finalitzar aquest apartat sobre les institucions i serveis socioeducatius, s'ha de tenir en compte que moltes de les diferències existents entre els subgrups estudiats (segons el gènere, la consideració professional i la titularitat de les empreses) troben la seva explicació en les diferències que es donen entre els àmbits professionals on l'educador social desenvolupa la seva tasca. D'altra banda, a partir de les diferents variables i mitjançant la prova estadística d'anàlisi de *cluster*, s'ha arribat a una classificació de les institucions i serveis considerades en l'estudi. Per aquestes raons, abans d'interpretar i comprendre els resultats i les relacions trobades en els diferents aspectes estudiats és indispensable fer algunes consideracions respecte als ÀMBITS PROFESSIONALS I GRUPS D'INSTITUCIONS.

En el plantejament inicial de la recerca es van considerar set àmbits que reunien diferents tipus d'institucions o serveis: 1-atenció primària, 2-infants i adolescents, 3-gent gran, 4-adults, 5-drogodependències, 6-disminuïts i salut mental i 7-animació sociocultural. Aquesta classificació es va realitzar considerant les propostes de diferents autors i segons diversos criteris teòrics diferenciadors: edats dels usuaris, necessitats i característiques específiques dels destinataris, metodologies utilitzades i objectius concrets de l'actuació.

Posteriorment, els resultats de l'anàlisi estadística de les dades recollides dels qüestionaris (anàlisi de *cluster*, apartat 7.8) indiquen l'existència de grups formats a partir de les relacions existents entre les institucions respecte a les variables de l'estudi. Els sis grups d'institucions són: a-serveis socials de base i infància i adolescència; b-lleure, serveis no residencials de gent gran i altres serveis d'atenció primària; c-justícia i drogodependències; d-disminuïts, salut mental i residències de gent gran; e-formació d'adults i estimulació primerenca i f-animació sociocultural.

Les relacions entre la classificació inicial de les institucions (àmbit professional) i la final (grup d'institucions), es poden representar gràficament:

Com es pot comprovar, entre la primera classificació (resultat d'una anàlisi conceptual i criteris teòrics) i la segona (empírica, a partir de les dades recollides

en l'estudi) hi ha molts paral·lelismes, encara que entre les dues es poden trobar mínimes diferències:⁷⁷

- El primer grup d'institucions a-serveis socials de base i infància i adolescència reuneix els àmbits considerats inicialment de forma separada 1-atenció primària (excepte el grup d'altres institucions d'atenció primària) i 2-infants i adolescents (excepte els centres educatius de justícia).⁷⁸
- Les institucions incloses en l'àmbit inicial 3-gent gran, s'han desdoblant en residencials i no residencials. Les residències de gent gran s'han unit a les institucions d'atenció a disminuïts i de salut mental amb funcions més assistencials (formant el grup *f*) i els casals i centres de dia de gent gran amb institucions de lleure, principalment, amb funcions lúdiques (en el grup *e*).
- En l'àmbit professional 4-adults també hi ha hagut un desdoblament entre les institucions penitenciàries (grup *b*) i la resta, fonamentalment formació d'adults (grup *c*).
- En l'àmbit de 5-drogodependències les institucions s'han mantingut unides i s'han ajuntat amb les institucions dependents de justícia: centres penitenciaris i centres educatius de justícia, formant el grup *b*.
- Les institucions de l'àmbit 6-disminuïts i salut mental⁷⁹ han continuat plegades dins el seu àmbit i, en l'agrupament, les institucions d'aquest àmbit s'han unit amb les residències de gent gran (grup *f*).
- En l'àmbit inicial 7-animació sociocultural i lleure s'han diferenciat dos grups: un primer que realitza funcions principalment lúdiques i de lleure (grup *e*) i un segon amb funcions de dinamització (grup *c*).

Un cop exposades les relacions entre els dos agrupaments d'institucions (teòric i empíric), es pot dir que la classificació empírica dels grups d'institucions segueix en línies generals la primera classificació teòrica, encara que les diferències trobades matisen i concreten molt més els àmbits professionals considerats inicialment. Per aquesta raó, al llarg d'aquest apartat es tindrà en compte aquesta segona classificació, als grups d'institucions dels quals ja s'han destacat les seves característiques en l'apartat de resultats (punt 7.8). És a dir, quan es parli d'àmbits o camps professionals, s'estarà fent referència a aquests sis grups d'institucions classificats empíricament:

- Serveis socials de base i infància i adolescència.
- Justícia i drogodependències.
- Formació d'adults i estimulació primerenca.⁸⁰

⁷⁷ La utilització de números i lletres per ordenar els àmbits i grups es farà únicament en aquesta explicació per facilitar la seva comprensió.

⁷⁸ Aquestes dues excepcions suposen una proporció d'institucions molt petita respecte al total que composaven cada àmbit professional inicial.

⁷⁹ Les institucions de disminuïts i salut mental s'han mantingut unides a excepció de les Unitats de tractament i estimulació precoç que s'han ajuntat amb la formació d'adults (grup *c*).

- Animació sociocultural.
- Lleure, serveis no residencials de gent gran i altres serveis d'atenció primària.⁸⁰
- Disminuïts, salut mental i residències de gent gran.

Un cop s'han parlat de les conclusions i reflexions sobre la recerca de la població i feta l'observació sobre els àmbits professionals de l'educador social, es passarà seguidament a interpretar els resultats que s'han obtingut en els aspectes i variables considerats en els diferents ítems del qüestionari.

8.2- EDAT, GÈNERE I CONSIDERACIÓ DELS EDUCADORS SOCIALS

Amb referència a l'EDAT DELS EDUCADORS, destaca la "joventut" dels professionals de l'educació social, amb una mitjana de 31 anys. Cal precisar que sols un 13% tenen més de 40 anys i que quasi un 70% té menys de 35 anys. Les dades demostren que la distribució d'edat dels educadors no es correspon amb la piràmide d'edats dels treballadors catalans. Per tal d'interpretar aquesta discrepància es poden considerar tres possibles explicacions:

- Un primer apropament interpretatiu pot fer pensar que la professió d'educador social és una professió que fa pocs anys que s'està portant a terme.
- En segon lloc, es pot considerar que la pràctica professional de l'educador social, en general, té poc reconeixement i, a més a més, comporta unes condicions d'implicació personal elevada, les quals poden arribar a suposar un estrès i desgast psíquic del professional. Aquests fets podrien conduir al canvi a altres professions amb més reconeixement i millors condicions.
- Finalment, i relacionada amb l'anterior, es pot pensar en una dinàmica pròpia de la professió. Considerant el símil d'un esportista, en alguns àmbits d'intervenció la vida professional de l'educador es pot estimar que és relativament curta, donades les característiques personals i professionals que demanden aquests camps. Encara que, continuant amb el símil, arribada a una certa edat l'educador social pot passar a desenvolupar càrrecs de gestió, amb un cert distanciament de la intervenció directa amb els destinataris dels serveis.

La primera línia d'interpretació es podria descartar, ja que, com s'ha esmentat en el bloc de premisses teòriques i conceptuals, hi ha tota una història que ens indica que fa bastants anys que existeixen actuacions professionals en el camp de l'educació social; per tant, no es pot pensar en una professió que ha sorgit fa pocs temps.

D'altra banda, un altre fet que pot influir en la baixa edat mitjana dels educadors és l'edat en la qual han començat a treballar en aquest camp socioeducatiu, un 80% ho van fer amb menys de 27 anys. A partir d'aquesta dada, es pot introduir un altre element d'interpretació si es té en compte el considerable

⁸⁰ Per identificar aquest àmbit professional s'utilitzarà únicament el terme *formació d'adults*.

⁸¹ D'aquí en endavant s'utilitzarà el terme *lleure* per identificar aquest àmbit professional.

augment en el nombre d'educadors socials que es va produir en molts dels camps professionals durant els anys posteriors a l'arribada de la democràcia. Durant la dècada dels 80, es van incorporar al camp de l'educació social un gran grup de joves els quals just havien acabat els seus estudis universitaris, els quals van trobar en el camp socioeducatiu una sortida professional que en alguns casos no els era possible en el camp professional pel qual s'havien format. Aquest fet també explicaria l'elevada presència de diplomats i llicenciats en alguns dels àmbits d'intervenció i la gran heterogeneïtat de titulacions acadèmiques dels educadors socials.

Les altres dues possibilitats podrien semblar les més factibles, més encara si es considera que la mitjana de temps dels educadors en la professió és inferior als 8 anys. Es podria interpretar la baixa edat mitjana dels educadors socials a partir de les condicions laborals i professionals d'aquesta feina i de l'abandonament en pocs anys de la professió. Aquest abandonament pot estar degut a un desgast psíquic i a problemes de salut mental en els quals pot derivar la implicació personal que suposa la tasca si l'educador no té integrat tot un saber professional o no rep una supervisió que l'ajudi a mantenir el control d'aquelles problemàtiques. Un altre factor interpretatiu del poc temps d'estada en la professió, és la presència de titulats superiors formats en altres disciplines que fan d'educadors, pot ser que sentin que fan una tasca que no es correspon amb les seves expectatives professionals, la qual cosa pot produir una fatiga per frustració i que acabin abandonant la professió al poc temps. Un tercer element que es podria afegir a l'anterior és el poc reconeixement social, professional i laboral...⁸² el qual suposaria l'abandonament de la professió per altres amb major reconeixement.

A partir d'aquests eixos d'interpretació, la "joventut" dels professionals es podria explicar considerant que els educadors socials van ingressar amb una edat relativament baixa en la professió i, principalment, perquè la seva permanència o continuïtat en aquest camp professional no és molt dilatada.

Respecte a la variable GÈNERE, hi ha una major proporció de dones que homes treballant com a educadors socials, concretament, el percentatge de dones del total d'educadors és superior al 60%. Encara que la proporció entre els gèneres varia segons les institucions. Així, les dones treballen en major proporció en els àmbits: disminuïts, salut mental i residències de gent gran (77% de dones), formació d'adults (71% de dones) i lleure (69% de dones). En canvi, els majors percentatges d'homes es troba en els grups d'institucions: animació sociocultural (64% d'homes) i justícia i drogodependències (53% d'homes).

Centrant-nos en les DIFERÈNCIES ENTRE ELS DOS GÈNERES, aquestes se situen principalment en els aspectes laborals: les dones treballen en major proporció en empreses privades (els homes més en institucions públiques), hi ha un percentatge major d'homes contractats com educadors, les dones tenen una major

⁸² En punts posteriors es reprendrà i s'aprofundirà en la qüestió de la manca de reconeixement social de l'educador social en certs àmbits professionals.

estabilitat contractual, encara que el sou dels homes és més elevat que el de les dones.

La interpretació d'aquestes diferències entre educadores i educadors s'ha de buscar en relació amb les institucions on treballen, ja que aquestes diferències entre els dos gèneres són molt similars a les que es donen entre les institucions amb major presència femenina i les que tenen una major proporció d'homes. Així, en general, en els àmbits on treballa una major proporció de dones predominen les empreses privades, en les quals les contractacions no es realitzen com educadors sinó com a cuidadors, animadors, mestres..., i són les institucions que tenen els sous més baixos⁸³ i hi ha una major contractació estable. Les institucions amb major presència masculina presenten característiques oposades a les assenyalades anteriorment.

La conclusió respecte a la variable gènere és que, en general, hi ha una major presència femenina en el camp de l'educació social i aquesta presència es fa molt notable en alguns àmbits professionals, en els quals el reconeixement professional i les condicions laborals són inferiors als de les institucions amb major presència masculina.

Si bé els tipus d'institucions en les quals treballen aclariria les diferències entre educadors i educadores en els aspectes laborals esmentats, quedaria sense resoldre una altra qüestió. ¿Perquè les dones treballen en major proporció en aquestes institucions privades i amb unes condicions laborals inferiors? A partir de la informació recollida en l'estudi ens mancava informació per poder contestar la pregunta de forma completa i concloent, encara que podríem trobar algunes línies d'interpretació parcial:

- a) Per una banda, en el camp de la formació d'adults s'ha de tenir present que molts dels professionals d'aquest àmbit tenen una formació universitària de magisteri i provenen de l'ensenyament escolar. En aquest cas, una possible explicació es podria trobar en el gran índex de feminització del col·lectiu de mestres, tant en formació com en actiu, proporció que també es donaria en aquest camp de l'educació social, encara que en menor mesura.
- b) D'altra, en les institucions de disminuïts, salut mental i residències de gent gran, les funcions que es desenvolupen són principalment assistencials i relacionades amb tenir cura dels usuaris. Aquí cal considerar que tradicionalment i social aquestes funcions s'han associat principalment a rols femenins. En el mateix sentit s'explicaria la major presència de dones en el grup lleure, principalment, en els serveis no residencials de gent gran i altres serveis d'atenció primària.
- c) Una possible justificació de la presència masculina més elevada en l'àmbit professional justícia i drogodependències és la demanda de funcions de contenció, entenent-la principalment com a contenció física. Per tant, aquesta

⁸³ Com es veurà posteriorment, hi ha una relació directa entre el sou i la titularitat de l'empresa, que en el cas de les dones, al treballar en major proporció en empreses privades, explicaria el fet de tenir un sou més baix.

forma d'entendre i realitzar la contenció implicaria necessària d'una major presència física per treballar amb aquests col·lectius.

- d) Finalment, cal considerar un altre element per a la interpretació de les diferències entre el gènere en els aspectes laborals: les dones, generalment, ocupen espais professionals en els quals hi ha menys competició i que, normalment, estan menys valorats socialment, professional i laboral (tal com veurem posteriorment que ocorre en els grups de lleure i de disminuïts i salut mental).

La tercera variable inicial significativa és la CONSIDERACIÓ PROFESSIONAL. El resultat de l'estudi indica que quasi un 80% dels professionals es consideren educadors socials. Per tant, es pot afirmar que la nova terminologia s'ha introduït en el camp de l'educació social i la majoria dels professionals l'han adoptat i es consideren educadors socials.

D'altra banda, hi ha un 20% dels professionals que no se'n consideren. En alguns casos, l'explicació de no considerar-se educador socials és evident; per exemple, la consideració de mestre per un 7% del total s'explica tenint en compte que són una part dels professionals que treballen en la formació d'adults, que tenen una formació de magisteri, que han aprovat unes oposicions al cos de mestres, que la categoria professional dels seus contractes laborals és també mestre i que les funcions que desenvolupen són principalment compensatòries i formatives. En altres casos la interpretació no seria tant senzilla, per aquesta raó, amb l'objectiu de precisar quines són les possibles causes, s'ha de fer referència a les diferències que s'han trobat entre els professionals que es consideren educadors socials i els que no se'n consideren. En aquest sentit, cal destacar que hi ha relacions entre la consideració professional i alguns aspectes laborals (la professió de contractació), professionals (les funcions que desenvolupen i els àmbits de treball) i associatius (estar associat).

Un altre fet que s'ha de tenir present per interpretar aquests resultats és que les diferències estan molt relacionades amb l'àmbit on s'està desenvolupant la tasca professional. Els grups d'institucions on hi ha un major percentatge de professionals que es consideren educadors socials són: serveis socials de base i infància i adolescència (el 91% s'hi considera) i justícia i drogodependències (88%). Els àmbits professionals on hi ha una menor consideració són: formació d'adults (el 44% es considera educador social) i disminuïts, salut mental i residències de gent gran (un 71% s'hi considera).

Els resultats de l'estudi demostren que en les institucions amb una major proporció de consideració com a educador social estan contractats principalment com educadors, auxiliars o titulats mitjans i es realitzen funcions socialitzadores i resocialitzadores. En les altres institucions amb major proporció que no s'hi consideren, la contractació es com a mestre o cuidador i les funcions desenvolupades són diferents: compensatòria i assistencial, respectivament. Com a conclusió es pot dir que les condicions de contractació i les funcions que es porten a terme determinen que el professional es consideri educador social.

Una altra reflexió a fer sobre aquesta variable és que, si bé la informació recollida amb el qüestionari fa referència a que el professional, de forma subjectiva, es considera o no educador social, la influència del reconeixement que fan del professional les institucions, altres professionals o la societat té una incidència molt notable en aquesta decisió personal. És a dir, si el professional és reconegut com a educador pels altres professionals, en l'àmbit professional de treball i socialment, ell també es considerarà com a tal; mentre que si no se'l reconeix ell tampoc ho farà. Per tant, tenint en compte que hi ha col·lectius professionals que no són considerats educadors ni pels professionals amb els quals treballa, ni per l'empresa que els contracta, ni socialment, una conclusió de l'estudi és la manca de reconeixement⁸⁴ de la figura de l'educador social en alguns àmbits d'actuació, mancança que influirà en que el propi professional es consideri educador social.

Una última observació, respecte a les diferències entre aquells que es consideren educadors socials i els que no, fa referència als aspectes associatius. Sembla evident que aquells educadors que es consideren educadors socials siguin els que coneixen una associació i estiguin associats en major proporció que els que no se'n consideren. En aquest sentit, els resultats de l'estudi reflecteixen que els professionals que es consideren educadors són també aquells que han treballat més activament per la construcció d'un espai professional, essent la promoció d'una associació un dels elements d'aquest procés de professionalització.

8.3- FORMACIÓ I ESTUDIS

En relació amb els aspectes formatius, una de les variables a destacar dels resultats de la recerca és el NIVELL D'ESTUDIS ACADEMICS OFICIALS que tenen els educadors socials. Quasi un 70% tenen una titulació universitària, sigui aquesta de primer o de segon cicle. Per tant, es pot afirmar que, en principi, la titulació acadèmica dels educadors socials catalans és bastant elevada,⁸⁵ tot i no existir cap estudi universitari específic abans del curs 1992-93.

Però, també cal ressaltar que aquest nivell elevat de titulació universitària no és igual en tots els grups d'institucions. En les institucions de justícia i drogodependències, formació d'adults i serveis socials de base i infància i adolescència el nivell de titulació dels educadors és superior a la dels àmbits de disminuïts, salut mental i residències de gent gran, lleure i animació sociocultural. Si anteriorment es parlava que alguns àmbits d'actuació tenien menys prestigi o reconeixement professional, aquests coincideixen en gran mesura amb aquells en els quals hi ha un nivell de titulació acadèmica dels educadors socials inferior.

⁸⁴ En els apartats de formació i estudis, aspectes laborals i professional es tornarà a incidir en aquest aspecte de la manca de reconeixement.

⁸⁵ Cal tenir molt present que un nivell elevat de titulació no és garantia que els professionals tinguin la formació més adient per desenvolupar la professió. Com veurem posteriorment, aquesta formació universitària és molt heterogènia, i en una proporció molt elevada no es correspon amb una formació específica d'educació social.

Segons aquesta concordança, es podria interpretar que hi ha relació entre el reconeixement de l'educador social i el seu nivell de titulació acadèmica. Els resultats mostren que en les institucions de disminuïts, salut mental i residències de gent gran i lleure el nivell formatiu és baix, molts cops inferior a l'universitari. Segons aquest fet, es pot suposar que són els serveis on hi ha una menor exigència de titulació acadèmica per poder treballar-hi, i també es pot pensar en una relació amb el menor reconeixement social dels professionals que treballen en aquests àmbits de l'educació social.

Reprement el que s'ha dit anteriorment respecte a que, en principi, el nivell de titulació acadèmica de l'educador social a Catalunya era bastant elevat, cal matisar aquesta afirmació i plantejar una altra qüestió que apunta directament a l'adequació d'aquesta formació a les tasques pròpies de l'educació social: a quines disciplines fan referència aquests títols universitaris o, dit d'altra forma, quin és el **TIPUS DE FORMACIÓ ACADÈMICA UNIVERSITÀRIA** dels educadors.

Els resultats indiquen que els educadors socials de Catalunya s'han format en diferents i variades disciplines universitàries: magisteri, treball social, infermeria, pedagogia, psicologia, sociologia, història, biologia, geografia... Per tant, es pot afirmar que aquests professionals **han tingut una formació universitària diversa i heterogènia** i quedaria molt clar que no hi ha una formació inicial comuna entre els educadors socials. Ans al contrari, els camps formatius d'on provenen els educadors són molt diferenciats i fan referència a disciplines diverses, les quals, si bé en alguns casos tenen certa relació amb el camp educatiu, altres cops estan allunyades del món educatiu (infermeria, geografia, biologia, història...)⁸⁶

Tenint present aquesta heterogeneïtat formativa, cal apuntar un resultat en certa mesura inquietant: únicament un 2,2% dels educadors tenen una titulació universitària específica, és a dir, han cursat la diplomatura d'educació social. L'explicació més lògica sobre aquest mínim percentatge de professionals amb estudis universitaris específics d'educació social s'hauria de buscar en el fet que aquesta diplomatura universitària és molt recent, es va iniciar en el curs 1992-93 i sols han sortit dues promocions de diplomats de les universitats catalanes. Aquest fet explicaria que el 97,8% dels 5.260 educadors socials professionals de Catalunya no tinguin aquesta titulació universitària específica.

Si bé el fet que la diplomatura sigui molt recent explica l'elevat nombre d'educadors socials sense titulació universitària específica, per poder interpretar la gran diversitat i heterogeneïtat de la formació universitària d'aquests professionals s'ha de cercar en el passat, en l'evolució i el procés de configuració de la professió. Considerant que l'educació social és una camp d'actuació que va sorgir de necessitats i demandes socials, sembla evident que si la universitat no formava específicament les figures professionals que havien de cobrir aquestes necessitats, al no existir cap estudi superior específic, les respostes a les problemàtiques des del terreny de l'educació social van venir donades per persones procedents d'altres camps acadèmics. D'aquesta forma, es va produir la

⁸⁶ Un 41% del total d'educadors socials posseeix titulació universitària relacionada amb l'educació (educació social, magisteri, pedagogia o psicopedagogia).

incorporació en el camp de l'educació social de professionals provinents d'àrees disciplinars molt diverses. Tal com ja s'ha apuntat anteriorment, en els anys 80 es van inserir laboralment en el camp de l'educació social un gran nombre d'educadors poc després d'haver acabat la seva formació universitària en diplomatures i llicenciatures diferents. Aquest fenomen, possiblement, es va donar degut a la gran demanda d'educadors que es va produir (s'ha de pensar que són els primers anys dels ajuntaments democràtics) i, potser, a la dificultat que van tenir per trobar sortides laborals en els camps professionals pels quals s'havien format.

En aquesta reflexió, però, no s'ha d'oblidar un altre fet important que va tenir lloc al llarg d'aquesta evolució de la professió. Davant la inexistència d'uns estudis universitaris específics, la necessitat de molts educadors de tenir uns coneixements i una formació pròpia per la millora de la seva actuació i la progressiva professionalització i regulació d'alguns àmbits de treball van suposar l'aparició d'ESTUDIS ESPECÍFICS NO UNIVERSITARIS: educació especialitzada (Centre de formació d'Educadors Especialitzats a Barcelona i Fundació Sergi de Girona), tècnic especialista en adaptació social (Flor de Maig) i animació sociocultural i pedagogia del lleure (reconegut per l'INCANOP i que es va realitzar en bastants centres de formació). Els resultats de l'estudi informen que aquesta formació específica no universitària suposa una mica més del 14% del total de la mostra d'educadors.

Fent un recull de les dades exposades fins ara sobre la formació específica de l'educador social, en l'actualitat hi ha educadors amb formacions específiques no universitàries (14,2%) i amb estudis universitaris d'educació social (2,2%). Per tant, un 16,5% dels educadors tenen una formació específica en educació social i, per diferència amb el total, es pot concloure que un 83,5% dels professionals no tenen una formació específica en educació social.

Davant d'aquest resultat cal que ens aturem i fem algunes observacions. Quan es definia l'educador social com un professional, es parlava d'una disciplina i una formació inicial com dues de les quatre coordenades necessàries per considerar-se una professió⁸⁷. És obvi que tal disciplina i formació existeixen en l'actualitat (diplomatura d'educació social), però també és molt evident que la figura de l'educador social va ser prèvia a aquesta formació. Per aquesta raó, sembla lògic que la pràctica professional anés pel davant de l'actual regulació de la formació oficial i que molts educadors provinguin d'altres camps acadèmics, més o menys allunyats a l'educació. Aquesta reflexió explicaria el fet de que en l'actualitat hi hagi un percentatge molt elevat d'educadors socials sense formació específica. Un altre aspecte important que no es pot oblidar en parlar d'aquest tema és que, si bé hi ha un percentatge molt elevat d'educadors socials que no disposen d'aquests estudis específics, això no vol dir que els professionals no tinguin cap formació sobre continguts d'educació social. Cal no oblidar que molts d'aquest professionals s'han procurat una formació i uns coneixements necessaris per la seva pràctica a través de cursos, estudis no oficials, seminaris, jornades,

⁸⁷ Vegi's pàgina 6 de l'apartat 1.

congressos... davant la impossibilitat de formar-se per la inexistència d'uns estudis específics universitaris.

D'altra banda, cal preguntar-se quina repercussió pot tenir en els educadors socials aquesta manca de formació específica. Un possible conseqüència d'aquesta formació no específica pot fer referència a un aspecte introduït anteriorment: l'estrés i el desgast psíquic dels professionals. És bastant evident que si l'educador posseeix una formació específica, si té un saber, un saber fer i un saber ser professionals adequats, estarà més preparat per poder fer front a les situacions professionals les quals li demanen una gran implicació personal i emocional, i evitar els seus possibles efectes negatius. A més a més, una òptima formació específica també incidirà directament en la millora de la qualitat de l'actuació educativa de l'educador social.

Per finalitzar, tenint en compte la diversitat i heterogeneïtat que hi ha en la formació dels educadors socials, l'elevat percentatge d'educadors sense formació específica i considerant les reflexions anteriors, es desprèn una de les propostes d'aquest estudi: **la necessitat de que els educadors socials de Catalunya puguin regularitzar i unificar la seva formació.**

Una altra variable tractada dins aquest subapartat ha estat **EL PLA D'ESTUDIS PER LA FORMACIÓ DE L'EDUCADOR SOCIAL**. En la resposta a com havia de ser aquest pla d'estudis, els educadors han optat perquè aquest contempli tant un tronc comú com matèries d'especialització, encara que quasi un 70% s'ha decantat per un nombre elevat de matèries d'especialització.

La proposta majoritària dels professionals s'ha d'interpretar en relació amb la realitat immediata que imposa la pràctica i a l'experiència professional viscuda, les quals remeten directament a l'especialització funcional que molts d'ells han viscut en el seu lloc de treball i a la diversitat i heterogeneïtat de perfils, àmbits i institucions on l'educador pot desenvolupar la seva tasca. Però, respecte a la qüestió del grau d'especialització que ha de proporcionar el pla d'estudis, s'han de considerar altres criteris per tal de fer una millor valoració sobre si la formació inicial de l'educador ha de tenir un major o menor volum de matèries d'especialització.

En primer lloc, fent referència a aspectes laborals, cal tenir present que un nivell d'especialització elevat en un àmbit professional concret durant la formació inicial pot limitar l'accés a treballs en camps d'actuació diferents. En un mateix sentit, una excessiva especialització, la qual no contemplés una formació bàsica comuna, també podria produir una dificultat en la mobilitat dels professionals entre àmbits diferenciats. D'altra banda, des d'un punt de vista prospectiu, cal considerar que la professió pot anar evolucionant a mesura que la societat faci noves demandes o demostrï altres necessitats, per tant, la formació inicial de l'educador social ha de tenir molt present aquest fet i ha d'anar no tant per especialitzacions formatives molt concretes i tancades, sinó per garantir la possibilitat d'adaptació del professional a nous perfils i nous camps d'intervenció.

És en aquest sentit que l'elecció d'una gran especialització formativa inicial, seleccionada per la majoria dels educadors enquestats, podria ser contrària o, si

més no, dificultar una formació troncal bàsica, àmplia i sòlida que garantís i possibilités una polivalència del professional. Polivalència que, d'altra banda, prepararia al futur educador social per poder exercir professionalment en qualsevol camp d'actuació, i alhora li permetria adaptar-se a les noves demandes i necessitats que la societat pot anar realitzant. Si es proposa una formació inicial polivalent, no vol dir que s'exclouï totalment l'especialització, ans al contrari. Aquesta àmplia formació troncal bàsica s'hauria de complementar amb una especialització formativa reduïda, la qual es podria acabar de definir i perfilar amb l'especialització funcional en el lloc de treball.

Per finalitzar aquest punt sobre la formació de l'educador social, tant si es fa una opció per una major especialització en la formació inicial com si s'escull una especialització mínima, cal d'introduir un altre aspecte que s'ha de tenir molt present: la formació contínua del professional. En el cas d'una formació inicial amb molta especialització, la formació contínua permetria poder accedir a altres camps d'actuació diferents al inicial. En el segon supòsit, aquesta formació possibilitaria l'aprofundiment en camps professionals molt més concrets. En tots dos casos, però, aquesta formació posterior seria necessària per tal de poder donar respostes adequades a noves necessitats i problemàtiques socials.

8.4- ASPECTES LABORALS

Considerant en primer lloc les dades globals referents als aspectes laborals, poden destacar dos resultats:

- La proporció d'educadors socials amb contractacions temporals suposa un 40% del total. Si es compara amb la mitjana que es dona en altres sectors productius, un 28%, la diferència resulta significativa i negativa per aquests professionals.
- En segon lloc, el sou mitjà dels educadors socials és també inferior a la mitjana de tots els assalariats per compte aliena de l'any 1.996 i també inferior al que correspondria a un titulat mitjà (diplomatura).

Per tant, aquesta proporció de contractació temporal elevada i el nivell salarial inferior podrien fer pensar en una precarietat laboral dels professionals de l'educació social en comparació amb altres sectors. Aquesta suposició, però, s'ha de precisar, ja que fa referència a la mitjana del total de la mostra i no és pot considerar que aquesta precarietat laboral apuntada sigui una situació generalitzada, al no haver una uniformitat entre els diferents àmbits professionals de l'educador social.

En aquest sentit, un dels resultats que més destaquen de la investigació és la gran diversitat que es dona en molts dels aspectes i variables laborals que s'han considerat en l'estudi. Per exemple, aquesta manca d'homogeneïtat es pot veure en les diverses denominacions utilitzades en la PROFESSIÓ DEL CONTRACTE DE TREBALL. Hi ha un 42,4% dels professionals que en el seu contracte figura el terme educador sense cap qualificatiu o amb alguna especificació: educador social, educador de medi obert, educador de carrer, educador especialitzat, educador de disminuïts... En la resta de contractes la terminologia utilitzada és molt diversa i els termes s'utilitzen tant de forma aïllada com amb altres paraules que els

especifiquen: cuidador (de gent gran, de disminuïts...), monitor (d'esplai, de taller ocupacional...), animador (sociocultural, del lleure,...), mestre (de taller), tècnic (mitjà, en informació juvenil...), titulat mitjà, auxiliar (tècnic, d'educador, psiquiàtric...), etc.

A partir d'aquesta informació, en primer lloc, es pot concloure que ens trobem davant grans diferències pel que fa a la terminologia utilitzada en els contractes, la qual cosa confirma la varietat i riquesa dels termes utilitzats per anomenar diferents perfils professionals de l'educador social. La segona deducció és que, si en l'apartat de premisses teòriques i conceptuals es feia referència a l'efecte unificador de la implantació de la diplomatura en educació social, aquesta uniformització terminològica encara no s'ha fet extensiva a la denominació utilitzada en les contractacions dels educadors.

Com ja s'ha apuntat, aquesta variabilitat i manca d'uniformitat també es fa palesa en altres aspectes laborals estudiats. Així, hi ha diversitat en la tipologia dels contractes (funcionari, laboral indefinit, laboral temporal, prestació de serveis...), les hores setmanals (jornada completa, mitja jornada o temps parcial) i el sou brut mensual.

Aprofundint més, amb l'objectiu de precisar l'origen d'aquestes diferències, s'ha de dir que tots els aspectes laborals esmentats anteriorment estan molt relacionats amb els àmbits professionals en els quals treballa l'educador social. Així, en els àmbits justícia i drogodependències, formació d'adults, serveis socials de base i infància i adolescència i animació sociocultural les condicions laborals són més favorables: major contractació com educadors, sou més elevat i més contractes estables o fixes i a jornada completa. Per contra, en les institucions de disminuïts, salut mental i residències de gent gran i lleure, les condicions laborals són més precàries: poca contractació com educador, menys sou i més contractes temporals i a mitja jornada.

Una altra vegada trobem units aquests dos grups d'institucions compartint característiques més desfavorables que la resta d'àmbits professional amb referència als aspectes laborals. Per tant, es pot concloure que **les condicions laborals en els àmbits disminuïts, salut mental i residències de gent gran i lleure són més precàries que en els altres grups d'institucions considerats.**

En els apartats anteriors, s'ha argumentat la relació que es pot inferir entre el baix nivell de formació, la poca consideració d'educador social que es dona i la manca de reconeixement de la professió en aquests dos grups d'institucions. Ara, considerant la inferioritat de les seves particularitats en els aspectes laborals s'introdueix un nou element i es reafirma encara més la interpretació que s'ha realitzat.

Una altra variable que suposa diferències significatives entre els diferents tipus d'institucions, i que introdueix un nou element en l'anàlisi, és la **TITULARITAT DE L'EMPRESA** que contracta a l'educador social.

Relacionant la titularitat de l'empresa i els grups d'institucions, les empreses públiques predominen en els àmbits: animació sociocultural (80% d'educadors contractats en empreses públiques), serveis socials de base i infància i adolescència (67%), formació d'adults (65%) i justícia i drogodependències (59%) i les privades en disminuïts, salut mental i residències de gent gran (80% d'educadors contractats per entitats privades) i lleure (67%).

Com es pot comprovar, hi ha una relació directa entre les empreses públiques i aquells àmbits professionals amb unes condicions laborals més favorables i, d'altra banda, entre la major proporció d'entitats privades en els dos àmbits amb major precarietat laboral. Aquesta relació es pot veure més clarament si s'observen les característiques diferenciadores entre les empreses públiques i privades, les quals coincideixen amb les dels grups assenyalats anteriorment:

- * En les institucions públiques la contractació és majoritàriament com educador, hi ha més contractes estables o fixes, una major contractació a temps complet i els sous són més elevats que en les privades. En aquest sentit, en els grups d'institucions en els quals hi ha una major proporció d'empreses públiques, també hi ha millors condicions laborals.
- * En les empreses privades la contractació es fa com professionals diferents a l'educador, és més precària (contractes temporals), hi ha una major proporció de contractes a temps parcial i els sous són més baixos. És a dir, en els grups d'institucions en els quals hi ha una major proporció d'empreses privades les condicions laborals són menys favorables.

Per tant, es pot afirmar que les condicions laborals en les empreses privades són més precàries que en les públiques.⁸⁸

Per tal de poder interpretar aquesta afirmació, en primer lloc, es poden buscar referents en la diferent concepció que hi ha entre la iniciativa privada i la pública respecte al criteri de rendibilitat del servei que s'ofereix i als objectius que pretenen. En el cas de les empreses públiques l'objectiu prioritari no és una recerca de rendibilitat econòmica, ans al contrari, és lògic que l'administració pública ofereixi els seus serveis als ciutadans des d'una perspectiva de despesa econòmica, és a dir, inverteix els seus diners per tal d'obtenir una millor qualitat de vida de les persones⁸⁹. En canvi, en les empreses privades es parteix, generalment, d'una concepció empresarial. Hi ha una decisió empresarial premeditada, és a dir, l'objectiu de qualsevol empresa privada és extreure una rendibilitat econòmica⁹⁰, a més a més d'altres finalitats de caire social que també

⁸⁸ Aquest fet no passa únicament en l'àmbit de l'educació social, sinó que és generalitzat. Per exemple, en l'ensenyament reglat, els sous i les contractacions dels mestres d'escoles públiques són més favorables que els de les privades.

⁸⁹ Si més no, aquesta és la motivació que els polítics fan explícita. Des de la perspectiva de la Política Domini, es pot pensar en interessos particulars dels polítics per garantir el seu manteniment en el poder. Vegi's: FULLAT, Octavi (1994): *Política de la educació*. Barcelona: Ceac.

⁹⁰ Respecte a aquesta pretesa rendibilitat econòmica de les empreses privades, des d'una perspectiva empresarial, s'ha de dir que va associada a la recerca de l'augment de la productivitat i l'oferta d'una millor qualitat de producte o de servei.

estan presents normalment. Així, moltes de les empreses privades que ofereixen serveis socioeducatius es van crear per persones directament afectades per problemàtiques socials a les quals l'administració no donava una solució directa (per exemple associacions de pares en l'àmbit de disminucions) o per entitats d'iniciativa social, les quals, per definició, no tenen un afany de lucre.

Aquesta explicació a partir dels objectius i la rendibilitat pot resultar incompleta i s'haurien d'introduir altres perspectives interpretatives per la comprensió de les diferències existents entre aquests dos tipus d'empreses. Per exemple: els pressupostos, els quals són en general superiors en les públiques; la major intervenció directa de les diferents administracions en el control de les empreses que depenen directament d'elles o el diferent procés que s'ha seguit en cada tipus d'institucions per la construcció de l'espai professional de l'educador.

Per finalitzar aquest punt, cal fer una referència a un aspecte ja comentat en les reflexions anteriors: el reconeixement de l'educador. Si a les diferències en les qüestions laborals segons la titularitat de l'empresa afegim altres aspectes estudiats (el nivell de formació i la consideració professional, els quals també marquen diferències entre institucions en les quals predomina l'empresa privada o pública), el resultat fa evident una manca de reconeixement social i laboral de la figura professional de l'educador en els tipus de serveis amb major presència d'entitats privades. Per tant, es podria inferir que els educadors socials que treballen en serveis que depenen d'empreses privades tenen un reconeixement social i laboral inferior als de les entitats públiques.

Si bé els resultats de la variable consideració professional, dels aspectes formatius i dels aspectes laborals ens porten a parlar d'una manca de reconeixement de l'educador socials en alguns àmbits, concretament en els que predominen les empreses privades, per trobar línies d'interpretació d'aquests resultats s'haurà de fer referència a les variables professionals i a l'evolució seguida en la construcció de l'espai professional, els quals es tractaran tot seguit.

8.5- ASPECTES PROFESSIONALS

La primera variable dels aspectes professionals que es tractarà, considerant les dades globals de la recerca, és la referent a les principals **FUNCIONS QUE REALITZEN ELS EDUCADORS SOCIALS**. La conclusió que es desprèn dels resultats és que no hi ha una funció única per tots els educadors, sinó que, tal com es concretarà posteriorment, en cada àmbit professional predomina una diferent.

En la **DISTRIBUCIÓ TEMPORAL DE TASQUES**, destaca que la proporció més gran de temps es dedica a la intervenció i, a més a més, un percentatge temporal bastant elevat dedicat a la planificació i l'avaluació de la intervenció. Si, a més a més, es té present que la **PARTICIPACIÓ dels educadors socials EN LA PROGRAMACIÓ DE LA INTERVENCIÓ** és considerable, es pot dir, de forma general, que la intervenció de l'educador social no està basada en un simple activisme, en un actuar per actuar, sinó que es recolza en una programació prèvia en la qual participa l'educador i que fonamenta i justifica la seva actuació.

Per tant, l'educador social és un professional d'actuació directa amb els destinataris que planifica la seva intervenció i l'avalua, aspectes que reafirmarien la seva professionalitat. Cal afegir que aquesta afirmació es matisarà i concretarà per cada grup d'institucions, ja que hi ha diferències entre aquests respecte a la distribució temporal de tasques i a la participació en la programació de la intervenció.

Els DIFERENTS PROFESSIONALS que treballen en les mateixes institucions que l'educador social són, en major o menor nombre, però de forma generalitzada: assistents socials, psicòlegs i pedagogs. També hi ha altres professionals que intervenen en aquestes institucions, encara que aquests varien substancialment segons l'àmbit professional i el tipus de servei al qual es faci referència. De forma general, l'educador social realitza la seva tasca educativa en serveis en els quals també treballen altres professionals.

Una altra dada que es repeteix en tots els àmbits professionals és que l'educador social és el professional que té una representació més elevada en els diferents serveis i institucions. Aquest major nombre d'educadors socials pot indicar que és un professional que actua directament amb els usuaris, mentre que altres professionals amb una presència menys nombrosa podrien realitzar tasques que impliquin una menor intervenció directa (tasques de direcció, gestió o planificació) o un contacte amb els usuaris més puntual i individualitzat. Cal tenir molt present, però, que el nombre d'educadors varia en funció dels grups d'institucions

Ja s'ha dit que les principals funcions que es realitzen són diferents per cada àmbit professional. Respecte a la resta dels aspectes professionals, tot i haver una certa tendència general, també es donen diferències significatives entre els grups d'institucions. Per aquest motiu, cal especificar les característiques de cada àmbit en els aspectes professionals amb l'objectiu de concretar més els resultats i poder comprendre aquestes diferències, tenint present que aquesta interpretació anirà molt lligada a l'espai professional que ocupa l'educador social en cada grup.

- a) SERVEIS SOCIALS DE BASE I INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA. La funció socialitzadora que principalment es desenvolupa en aquest grup d'institucions i l'elevada participació en la programació de la intervenció, demostren un posicionament clarament educatiu de la figura de l'educador social. D'altra banda, és l'àmbit on hi ha una major presència de pedagogs. En els serveis socials de base destaca la figura de l'assistent social i dels treballadors familiars. Tenint en compte aquestes dades, i amb referència als altres àmbits, es pot dir que els educadors socials d'aquestes institucions són els que presenten uns fonaments professionals més sòlids, possiblement per haver estat un àmbit on hi ha hagut una esforç més elevat dels educadors per tal de construir el seu espai professional.
- b) JUSTÍCIA I DROGODEPENDÈNCIES. El treball que es realitza en aquest àmbit es percep amb funcions resocialitzadores o recuperadores, en un sentit corrector i reeducador. Si considerem que és també en aquestes institucions on treballen

un major nombre de professionals, entre els quals destaquen els psicòlegs i altres relacionats amb disciplines mèdiques, evidenciarà més que el treball educatiu amb aquests col·lectius es realitzi des d'una perspectiva eminentment terapèutica. L'elevat nombre d'educadors i la seva destacada participació en la programació de la intervenció, indicarien que la presència de l'educador social està bastant consolidada i reconeguda. Per tant, a més a més de les actuacions que es realitzen des del camp de la medicina i la psicologia, en aquest àmbit professional es considera i valora la perspectiva educativa que introdueix l'educador social.

- c) **FORMACIÓ D'ADULTS.** Les funcions que desenvolupen principalment són formatives i compensatòries, la qual cosa estaria molt relacionada amb que molts d'aquests educadors socials es consideren mestres i provenen d'una formació de magisteri. Quant a la programació, hi ha un nivell de participació elevat, encara que el temps dedicat sigui molt baix. D'altra banda, hi ha pocs professionals que treballen conjuntament amb l'educador en aquests serveis, la qual cosa fa pensar que l'educador és el principal responsable de la intervenció i de la seva programació. Considerant aquestes característiques, sembla l'educador social té un espai professional clarament definit en aquestes institucions.
- d) **ANIMACIÓ SOCIOCULTURAL.** La funció que es porta a terme en aquest àmbit és principalment dinamitzadora i de promoció sociocultural, les quals coincideixen plenament amb els objectius de l'animació sociocultural. Altres dades indiquen que el percentatge de participació en la programació és elevat, que la intervenció directa té poc pes en la distribució temporal, mentre que la planificació i la gestió de recursos ocupen una part important. En relació amb els professionals que hi ha en aquest serveis, la figura predominant és l'educador social i la resta té una mínima representació. Aquests resultats indiquen un espai professional molt centrat en funcions pròpies de l'educació social, amb un bon nivell de consolidació i en el qual l'educador social és el professional protagonista.
- e) **LLEURE I SERVEIS NO RESIDENCIALS DE GENT GRAN.** En aquest àmbit, la funció lúdica i d'oci, la poca presència d'altres professionals fa pensar en un espai pròpiament de l'educació social, encara que la proporció elevada d'intervenció sense programació explícita indicaria que, alguns cops, la intervenció de l'educador social no es fa des de paràmetres *professionals*. Si també es té en compte que en aquestes institucions hi ha pocs contractes com educador i una elevada precarietat laboral, ens remet altra vegada a un àmbit poc reconegut i en el qual encara manca a l'educador social aprofundir en el procés de construcció del seu espai professional.
- f) **DISMINUÏTS, SALUT MENTAL I RESIDÈNCIES DE GENT GRAN.** Anteriorment s'ha dit que en aquest àmbit es feia patent una manca de consideració de la figura professional, un nivell de formació inferior i una major precarietat laboral. Ara, els resultats dels aspectes professionals corroboren la manca de reconeixement de l'educador social en aquest àmbit: realització de funcions principalment

assistencials⁹¹ (per sobre de funcions educatives i d'integració social), baixa intervenció dels educadors en la programació, nombre elevat de psicòlegs i de professionals relacionats amb la sanitat. Sembla evident, doncs, que la intervenció en aquests serveis està marcada per una perspectiva mèdica o psicològica i que la tasca de l'educador sovint queda relegada a una actuació directa i no a la planificació de la mateixa.

Un cop exposats els resultats i fetes les primeres reflexions, es pot inferir que en les institucions serveis socials de base i infància i adolescència, justícia i drogodependències, formació d'adults i animació sociocultural hi ha un major reconeixement professional de la figura de l'educador social i el seu espai professional està definit bastant clarament. Per contra, en les institucions de lleure i disminuïts, salut mental i residències de gent gran el reconeixement professional és menor i s'uneix a altres aspectes tractats en apartats anteriors en els quals també es reflectia un menor reconeixement social i laboral.

Per tal d'interpretar aquests resultats dels aspectes professionals, s'ha d'al·ludir a la diferent evolució seguida per cada un d'aquests àmbits respecte a la resposta donada a les problemàtiques i necessitats socials dels col·lectius atesos. En les premisses teòriques s'ha apuntat que els diferents antecedents de l'educador social tenen en comú que van sorgir per tal de cobrir demandes i problemàtiques socials, però la forma com s'ha anat donant aquesta resposta ha estat diferent en cada àmbit i, en conseqüència, la construcció de l'espai professional també ha estat desigual. Per aquesta raó, un element al qual s'ha de fer referència és el procés de construcció de l'espai professional.

En els àmbits on els aspectes professionals indiquen una menor valoració de l'educador social, les demandes socials i la reivindicació d'aquests serveis han partit en gran mesura dels propis usuaris o dels seus familiars i s'han centrat en sol·licituds de caire principalment assistencial. Evidentment, hi ha hagut una demanda i defensa dels serveis, encara que, no s'ha produït tant clarament una defensa de la professionalització d'aquests serveis, almenys de la figura de l'educador social. Així, la poca demanda de funcions educatives, més evident en algunes institucions que atenen disminuïts i gent gran, unida a una escassa tradició professional en aquests camps, han suposat que no hi hagués un reconeixement de la tasca de l'educador social i, també, una menor implicació del mateix professional en aquest reconeixement i en la defensa de la professionalització⁹². En conseqüència, la construcció del seu espai professional ha estat menor i, per tant, es podria dir que la professió està menys desenvolupada. En canvi, en la resta d'àmbits l'evolució ha estat diferent. En general, hi ha hagut una implicació elevada dels professionals en la definició de les institucions i en la defensa de l'educador

⁹¹ No s'ha d'oblidar que, en general, la realització de funcions exclusivament assistencials va lligada a uns sous inferiors i una menor exigència de formació, ja que es dona més importància a la vocació personal que a la professionalitat de l'educador.

⁹² S'ha de dir que aquesta afirmació s'ha de situar en una època recent (després de l'arribada de la democràcia), ja que en els inicis dels anys 70, molts dels alumnes del Centre de Formació d'Educadors Especialitzats eren educadors del camp de les disminuïts. Posteriorment, aquesta defensa de la professionalització es va anar esvaint.

social com un dels professionals que ha d'intervenir en aquests serveis⁹³. Per tant, hi ha hagut una gran tasca dels educadors socials en la construcció del seu espai professional dins d'aquests tipus de serveis, la qual s'ha fet evident en la realització de funcions de caire més educatiu i en que la seva tasca es porta a terme des d'una perspectiva més professionalitzada.

D'altra banda, també es pot fer una lectura en funció de la societat, és a dir, considerar quin és el punt de vista de la societat respecte a les problemàtiques que es presenten en aquests àmbits.⁹⁴ Els col·lectius amb els quals s'actua en aquestes segones institucions són grups que socialment poden implicar certa "perillositat"⁹⁵ o conflicte: infants amb problemàtiques de socialització, delinqüents, drogodependents, adults amb mancances formatives i culturals... Aquesta visió ha incidit en cercar solucions per tenir sota control aquest "perill" social i a l'educador se li va demanar una certa garantia de la seva tasca. Per aconseguir-ho, el mateix professional va buscar una major professionalització en la seva intervenció. Respecte als col·lectius atesos en les institucions de lleure i disminuïts, salut mental i residències de gent gran, aquests no tenen aquesta consideració social de "perillosos", sinó que serien persones que, en principi, no presentarien conflictivitat o "risc" per a la societat i es podrien veure més aviat com socialment "poc productius" o que suposen una "molèstia" social. Per aquestes raons, la societat no ha demanat una actuació tant professionalitzada, sinó que la solució ha estat una intervenció de caire assistencial, amb l'objectiu de tenir cura dels usuaris, d'omplir el seu temps de lleure i que d'aquesta forma no "molestin". En aquest sentit, les institucions que ofereixen serveis a aquests col·lectius han estat plantejades com serveis on tenir cura d'ells, on puguin estar durant el seu temps lliure i, fins i tot en alguns casos, com a llocs d'aparcament.

En resum, es pot concloure que la participació dels professionals en la realització de demandes i de propostes de serveis, així com el tipus de problema o dificultat que presenten per a la societat els col·lectius atesos han estat dos elements claus en la construcció de l'espai professional de l'educador social en alguns dels serveis socioeducatius i, en definitiva, de la professionalització de l'educador.

També, s'ha trobat una relació clara entre la titularitat de l'empresa i el reconeixement i el grau de construcció de l'espai professional. Així, en els àmbits en els quals la professionalització de l'educador social i el seu reconeixement és superior, les institucions estan sota la responsabilitat directa de les administracions públiques, les quals han impulsat, organitzat i gestionat els serveis. Mentre que en el cas d'institucions amb un menor reconeixement de l'educador social, on la

⁹³ En alguns d'aquests serveis no es dona una participació dels usuaris ni de les famílies en la realització de demandes i en la defensa dels serveis, per la qual cosa, l'administració ho ha de fer directament.

⁹⁴ Des de la percepció de la societat com a sistema, l'objectiu és defensar allò social. Per tant, aquesta perspectiva no consideraria el problema individual sinó el manteniment de l'estabilitat del sistema social. Amb aquests arguments, la societat pot justificar les solucions donades.

⁹⁵ S'ha de remarcar que totes les qualificacions expressades entre cometes i cursiva són metafòriques i no han de ser enteses en el sentit literal del terme.

demanda ha partit dels usuaris o dels seus familiars i en les quals actuen sobre col·lectius socialment no conflictius l'administració ha cedit la impulsó i la gestió dels serveis a les entitats privades. Cal assenyalar, però, que des dels darrers anys, s'està produint un traspàs de la gestió d'alguns dels serveis que tradicionalment havien impulsat i gestionat les diferents administracions cap a empreses o entitats privades, fruit de l'actual política de privatització de serveis.

Per acabar aquestes reflexions cal afegir que la construcció de l'espai professional de l'educador social no s'ha produït de forma aïllada, sinó que ha estat acompanyada i influenciada en tot moment per altres professionals. En aquest sentit no es pot parlar de l'evolució de l'educador social separatament, sinó d'un procés d'evolució de les institucions en el qual hi ha implicats tot un seguit de professionals que actuen des de perspectives diferents a la de l'educador social. Per aquesta raó, s'explicaria que en determinats àmbits l'educador social sigui una de les figures professionals predominants i amb una gran influència, mentre que en altres àmbits prevalen perspectives provinents d'altres camps professionals: assistencials, psicològiques o mèdiques.

Tenint en compte que moltes relacions i diferències trobades en els aspectes professionals s'han interpretat a partir de les característiques de les institucions i, a més a més, es considera que moltes de les explicacions dels resultats de l'estudi en altres aspectes s'han fet tenint en compte els sis grups d'institucions, podem afirmar que aquests grups d'institucions considerats aglutinarien els diferents perfils professionals de l'educador social i distingirien les diferències més significatives entre els educadors socials de Catalunya. Segons això, i a partir de les interpretacions dels resultats anteriors, es pot arribar a la conclusió de que no hi ha una uniformitat en els aspectes professionals dels sis àmbits professionals i que a partir d'aquestes variables es poden definir sis perfils professionals de l'educador social diferenciats, els quals s'han anat conformant al llarg del seu procés de construcció professional.

Pel que fa a altres aspectes professionals, únicament cal remarcar que les diferències trobades entre les variables referents als USUARIS dels diferents àmbits d'institucions troben la seva interpretació de la manera següent:

- En general, les diferències d'edat i de gènere dels usuaris queden explicades per la pròpia naturalesa del servei, és a dir, pel col·lectiu específic al qual va adreçat el servei.
- Respecte al nombre d'usuaris, destaquen els àmbits d'institucions serveis socials de base i infància i adolescència,⁹⁶ justícia i drogodependències, disminuïts, salut mental i residències de gent gran i formació d'adults, en els quals el nombre d'usuaris ha estat precisat pels educadors i és més baix que en

⁹⁶ Els serveis socials de base serien una excepció, ja que en aquests serveis no hi ha un nombre definit d'usuaris. En realitat, dins d'aquest àmbit professional es diferenciarien dos subgrups, en relació amb el nombre d'usuaris: serveis socials de base (indefinit) i infància i adolescència (definit).

la resta d'àmbits: lleure i animació sociocultural, en els quals hi ha hagut una proporció elevada d'educadors que no han concretat el nombre d'usuaris amb els quals treballen, ja que normalment són serveis oberts als diferents col·lectius i no hi ha restricció en el nombre de persones que els poden utilitzar.

8.6- EXPECTATIVES PROFESSIONALS I DE FUTUR

Amb referència a les **EXPECTATIVES PROFESSIONALS DE FUTUR** dels educadors socials de Catalunya, destaca un gran percentatge que opinen que és la seva professió definitiva o no es plantegen la seva expectativa professional. D'altra banda, els educadors que escullen un canvi de professió coincideixen amb educadors que treballen en empreses privades i que tenen unes condicions laborals més precàries (sou més baix i contractes temporals). L'explicació és evident, el canvi de professió ens suggereix que cerquen una millora en les seves condicions laborals.

Els resultats indiquen que els educadors escullen en major proporció l'**ÀMBIT DE FUTUR PROFESSIONAL** en el qual estan treballant. Encara que, a nivell general, hi ha una clara tendència a escollir els col·lectius d'infància i adolescència i el de gent gran com els dos amb més futur professional per l'educador social.

Per interpretar l'elecció de l'àmbit d'infància i adolescència per part dels educadors, es poden buscar respostes en la situació actual d'aquest col·lectiu. Autors de diferents disciplines (sociòlegs, psiquiatres, filòsofs, pedagogs...) recolzen la idea que en l'actualitat s'està produint una fallida de la funció educativa de la família. El fet que la família se sostregui la responsabilitat de l'educació dels seus fills suposa que els infants i adolescents estiguin patint un seguit de deficiències en el seu procés de socialització primària, amb les repercussions socials negatives que aquest fenomen pot tenir, i que en alguns casos ja està tenint (s'està parlant d'un augment de la violència infantil i juvenil, de problemes de disciplina en centres educatius...). D'altra banda, s'està produint un traspàs de la responsabilitat d'exercir aquestes funcions educatives a l'escola, la qual no pot o no té per què assumir unes funcions de socialització bàsica que, en principi, no serien el seu encàrrec prioritari. Un tercer element en joc són els mitjans de comunicació; a través d'aquests els nois i les noies adquireixen molts coneixements necessaris per la seva socialització, i ho fan amb pocs o sense cap mena de filtre adult.

Davant aquestes circumstàncies, la família hauria de ser qui tornés a prendre la seva responsabilitat en l'educació dels seus fills, però si la família no reprèn aquest protagonisme en la funció socialitzadora dels seus fills, es produirà una nova necessitat social (en alguns casos, actualment, ja és pot parlar de demanda). En aquesta situació, l'educador social pot ser un dels professionals que actui amb aquest col·lectiu per tal de recolzar la seva socialització bàsica i, d'aquesta forma, poder evitar algunes de les problemàtiques socials que els dèficits o mancances en aquesta socialització pot arribar a produir.

Respecte a l'àmbit de gent gran, en l'inici d'aquest apartat ja s'ha dit que el poc nombre d'educadors socials que en l'actualitat hi treballen i les futures demandes d'atenció educativa d'aquest col·lectiu el poden fer en un dels àmbits amb més projecció professional per l'educador social. En aquest sentit, els professionals han coincidit plenament amb aquesta conclusió que ja s'apuntava.

Pel que fa a les QÜESTIONS QUE PODRIEN MILLORAR LA TASCA PROFESSIONAL DE L'EDUCADOR, s'ha donat més importància a l'augment de recursos i a la formació, reciclatge i supervisió.

La primera qüestió, l'augment de recursos econòmics i materials, ha estat apuntada pels educadors a partir del seu coneixement de primera mà de quina és la situació de molts d'aquests serveis i institucions socioeducatives. La interpretació, en primer lloc, aniria lligada a la necessitat d'ampliar l'oferta de serveis, ja que els educadors s'adonen que encara queden demandes socials sense cobrir. D'altra banda, l'actual política de retalls pressupostaris en els serveis socials i educatius s'ha deixat notar en moltes de les institucions en les quals treballen, i aquesta percepció directa de les restriccions econòmiques en els seus àmbits de treball ha pogut influenciar en la resposta que han donat els professionals. Per tant, tenint en compte el que proposen els educadors socials, la millora de la qualitat de la seva tasca hauria de passar per un augment de les institucions i dels serveis que s'ofereixen als ciutadans i per una major dotació econòmica i material d'aquests serveis.⁹⁷

A l'hora de buscar comprendre el perquè de la segona qüestió, la millora mitjançant la formació i la supervisió, s'ha de tenir en compte dos dels resultats apuntats en apartats anterior: el baix nombre d'educadors socials amb estudis específics d'educació social i, en segon lloc, les condicions particulars de la pràctica professional, les quals suposen una gran implicació personal. Així, en primer lloc, els educadors proposarien que se'ls formés i que es contemplés la seva supervisió com dos elements que contribuiran en la seva formació com a professionals en dos sentits: tant una formació específica inicial (per poder disposar d'uns coneixements bàsics per l'exercici professional) com una formació contínua (considerant que l'evolució de la pròpia professió fa necessari un reciclatge). En segon lloc, aquesta formació i supervisió serien les que facilitarien el saber professional necessari per poder afrontar amb més garanties la implicació personal que comporta la professió d'educador social i d'aquesta forma evitar el seu desgast psíquic, personal i professional, i garantir la seva salut mental.

A part d'aquests resultats generals per tot el col·lectiu d'educadors socials, es donen dos resultats específics d'alguns àmbits professionals respecte als aspectes que podríem millorar la seva tasca educativa:

- L'àmbit que dona més importància a la formació i supervisió és el justícia i drogodependències. Aquest resultat es pot interpretar considerant que els

⁹⁷ Cal introduir aquí el concepte d'eficàcia i la idea que un augment de recursos no és garantia de la millora de la qualitat dels serveis.

educadors d'aquest àmbit treballen amb uns col·lectius que presenten unes problemàtiques i unes condicions d'intervenció més dificultoses, per la qual cosa es fa necessària una formació contínua i uns espais de reflexió de l'acció educativa per tal de millorar-la i afavorir la salut mental d'aquests educadors.

- La segona relació que destaca és la que es dona entre els àmbits de lleure i disminuïts, salut mental i residències de gent gran amb la demanda de millors condicions laborals. La interpretació resulta molt clara si es fa referència a les condicions laborals més precàries d'aquests dos grups d'institucions.

8.7- ASPECTES ASSOCIATIUS

Un 91% del total de la mostra opina que hauria d'existir una associació o un col·legi professional d'educadors socials. En canvi, el nombre d'EDUCADORS SOCIALS ASSOCIATS ACTUALMENT és bastant baix, sols ho estan un 15% del total. Aquesta dada global referent a l'associacionisme s'ha de relacionar amb els àmbits professionals, ja que hi ha diferències significatives entre ells. Els àmbits en els quals hi ha un menor percentatge d'educadors associats són: disminuïts, salut mental i residències de gent gran, lleure i formació d'adults.

L'explicació resulta evident si es fa referència a la variable considerar-se educador social, ja que en els àmbits professionals en els quals hi ha una menor proporció d'educadors que es consideren són també els àmbits en els quals hi ha una menor proporció d'educadors associats. Podem trobar també una altra línia interpretativa molt relacionada amb l'anterior.

En els dos primers casos, la interpretació del baix nombre d'educadors que pertanyen a alguna associació s'ha de considerar el procés de construcció de l'espai professional. El grau d'associacionisme d'un col·lectiu és una de les característiques que influeix en el seu procés de professionalització i, a més a més, determinaria la seva consideració com a professió. Així, el baix nivell associatiu dels àmbits de disminuïts, salut mental i residències de gent gran i lleure indicaria que la construcció del seu espai professional no està acabada i corroboraria el que anteriorment s'ha apuntat respecte al poc reconeixement i professionalització d'aquestes institucions, el baix nivell formatiu i la precarietat laboral dels educadors que treballen en aquests àmbits. Contràriament, els àmbits amb un major reconeixement de la figura professional de l'educador social són també aquells en els quals hi ha una major proporció d'educadors associats actualment.

Una excepció a aquesta línia interpretativa seria el baix índex d'associacionisme que es dona en l'àmbit formació d'adults, tot i tenir un elevat reconeixement professional. La comprensió d'aquest fet s'ha de buscar considerant el paral·lisme entre els formadors d'adults i els mestres d'educació escolar, ja que en aquest segon col·lectiu tampoc hi ha gran tradició associativa.

Pel que fa als SERVEIS QUE HAURIA D'OFERIR UNA ASSOCIACIÓ O UN COL·LEGI PROFESSIONAL, destaca que tots els àmbits han escollit com a principals serveis la realització de cursos de formació, jornades, congressos... i la defensa dels interessos laborals i professionals del col·lectiu d'educadors. El primer servei escollit s'ha d'interpretar considerant la mancança d'una formació específica

generalitzada. L'elecció resulta coherent si es té en compte que els educadors socials també proposen la formació i el reciclatge com un dels dos aspectes més importants que pot millorar la seva tasca educativa.

La defensa del col·lectiu es relacionaria directament amb la manca de reconeixement de l'educador social, aspecte sobre el qual una associació o col·legi professional ha d'incidir de forma molt directa.

El principal INTERÈS EN UNA ASSOCIACIÓ que s'ha escollit en tots els àmbits professionals ha estat la millora de la qualitat de l'actuació dels educadors social mitjançant la formació, cursos... Aquesta elecció torna a ser totalment congruent amb els resultats anteriors sobre la millora de la intervenció educativa i els serveis demanats a una associació. Per tant, es pot inferir que els educadors socials estableixen una relació directa entre la formació i la millora de la qualitat professional.

En l'apartat de formació i estudis es feia referència a una gran diversitat en la formació i en la necessitat de regularitzar aquesta formació. En les expectatives professionals i en els aspectes associatius es demostra una conscienciació del col·lectiu d'educadors socials d'aquesta necessitat i proposen que la millora de la qualitat de la seva actuació educativa ha de passar per una formació.

Considerant això, es pot deduir que els educadors fan una demanda de formació continuada, més que d'una formació inicial, i que aquesta formació hauria de ser específica del camp o àmbit professional concret en el qual estan treballant. D'altra banda, els professionals indiquen que una de les principals funcions d'una associació ha de ser la de facilitar la seva formació. Per tant, una qüestió a plantejar és perquè els educadors socials fan aquesta demanda de formació a una associació de professionals i quines són les entitats que realitzen formació pels educadors socials.

Una última reflexió respecte als aspectes associatius és que els educadors proposen entre els principals serveis que ha d'oferir una associació la defensa del col·lectiu, el qual també és el segon interès dels educadors en una associació. Els resultats en els aspectes anteriors mostraven la necessitat de millorar les condicions laborals i professionals dels educadors, en definitiva, indicaven que s'ha de continuar treballant amb la construcció de la professió. Però si aquesta és una de les conclusions que es pot extreure dels resultats de l'estudi, ara, els mateixos professionals responen en el idèntic sentit a l'indicar que una associació o col·legi professionals d'educadors socials ha de treballar en la defensa del col·lectiu i, per tant, en la millora de la professió.

Un cop s'han presentat les reflexions, interpretacions i conclusions d'alguns dels resultats més significatius de l'estudi, en el apartat següent es plantejaran propostes de futur i possibles línies d'actuació que es poden deduir d'aquestes conclusions, sempre tenint present l'objectiu de millorar tant la professió com la qualitat de l'actuació socioeducativa que realitzen els educadors socials a Catalunya.

9-PROPOSTES DE FUTUR I LÍNIES D'ACTUACIÓ

La primera proposta de futur es deriva de la gran varietat i heterogeneïtat existent entre els educadors socials de Catalunya. Aquesta diversitat en el camp de l'educació social implica una enorme riquesa de perspectives i actuacions professionals, la qual, en principi, és un fet positiu. Encara que aquesta manca d'uniformitat suposa que en certs camps les condicions laborals, professionals i de formació no arribin uns nivells que es podrien considerar òptims. Per aquest motiu, algunes de les línies d'actuació preferent en el camp de l'educació social han d'anar adreçada a la normalització i la regulació de la professió. En el sentit de continuar en la seva configuració i desenvolupament, aquesta construcció de l'espai professional de l'educador social ha de contemplar diferents eixos o coordenades d'actuació, les quals, seguint el que es proposava en l'apartat de premisses conceptuals, faran referència al cos de coneixements, la formació, el col·lectiu professional i l'espai professional:

- a) **DISCIPLINA, COS DE CONEIXEMENTS.** Considerant l'educació social com a disciplina unificadora dels diversos cossos de coneixements particulars (conformats i estructurats a partir de les diferents actuacions que es porten a terme en cada àmbit professional), s'ha d'aprofundir en els seus punts de confluència i intentar normalitzar i sistematitzar una disciplina comuna i sòlida que els reuneixi, sense deixar de banda els trets característics i definitoris de cada àmbit concret.

D'altra banda, en relació amb el predomini de models assistencials i mèdics en alguns dels àmbits professionals, l'educador social com a professional de l'educació haurà de defensar la perspectiva educativa de la seva actuació i propugnar models educatius davant professionals que provenen d'altres disciplines. Aquesta afirmació queda justificada si es considera que entre els encàrrecs i objectius de molts dels serveis on treballa l'educador social figura el de la integració social de les persones i col·lectius atesos i els quals estaria plenament inclòs dins de les finalitats de la intervenció en educació social. Per tant, la perspectiva de l'educador social hauria d'aprofitar els recursos assistencials, mèdics o psicològics que ofereixen les institucions per introduir elements educatius en la seva actuació.

- b) **FORMACIÓ.** Ja s'ha indicat que hi ha una gran diversitat de formacions acadèmiques inicials dels educadors socials, per la qual cosa una línia de treball molt important que s'ha d'engegar ha de respondre a l'objectiu d'arribar a una regularització i normalització de la formació d'aquest col·lectiu professional, és a dir, tots els educadors socials haurien de poder arribar a tenir la formació específica en aquest camp educatiu, la diplomatura en educació social. En l'actualitat, únicament un 2,5% dels educadors socials que treballen estan estudiant la diplomatura. Aquesta dada ens ha de fer pensar en buscar alternatives a les actuals vies d'accés a la universitat, les quals resulten molt restrictives pels professionals en actiu.

Una primera solució seria facilitar l'accés dels professionals a la realització de la diplomatura en educació social. Aquest accés es podria afavorir amb la provisió d'un nombre major de places reservades per educadors que estiguin treballant en les vies per les quals accedeixen als estudis o amb la creació d'una nova via d'accés a la diplomatura específica per educadors socials actualment en actiu. Una altra possibilitat de potenciar aquests accés podria ser la creació en les universitats de una matrícula parcial⁹⁸ per aquells educadors socials que estiguin treballant i que, per aquesta motiu, no poden cursar els estudis d'educació social a un ritme normal.

A més a més de facilitar l'accés, s'haurien de realitzar actuacions relacionades directament amb el currículum de la carrera, per exemple:

- * Adequació dels plans d'estudis per aquells educadors que tenen titulacions oficials en estudis relacionats amb l'educació
- * Convalidació d'assignatures per aquells que les hagin cursat en els seus estudis universitaris (de caire educatiu o no) o que hagin realitzats cursos de formació específica o d'especialització.
- * Convalidació de crèdits pràctics pels educadors que tinguin provada una capacitat professional pràctica, donada la seva experiència professional en el camp de l'educació social...

La forma pot ser més o menys innovadora⁹⁹, però el que s'ha de tenir molt present és que si es vol desenvolupar i millorar la professió, un dels puntals bàsics ha de ser que tots els educadors posseeixin una formació adequada i específica en educació social i això implica considerar les possibilitats i disponibilitats dels professionals i facilitar-los aquesta formació.

Un segon aspecte referent a la formació és la diplomatura d'educació social. S'ha de tenir molt present que ha de contemplar una formació teòrica troncal i bàsica que possibiliti una polivalència del professional i que també inclogui certa especialització. D'altra banda, aquesta formació inicial dels educadors socials s'ha de completar amb una formació pràctica i experiencial que apropi d'una forma concreta i real a la pràctica professional i consolidi funcionalment la seva especialització.

Finalment, cal no oblidar la demanda que fan els professionals d'una formació continuada i d'un reciclatge professional. Aquesta és realment necessària i pot ser un dels elements que facilitin que l'educador social es pugui anar adaptant a les noves necessitats i demandes socials, i per altra banda servir per a la seva especialització en altres àmbits professionals i per la seva promoció professional.

c) **COL·LECTIU O COS PROFESSIONAL.** En aquesta coordinada el nou Col·legi d'Educaores i Educadors Socials de Catalunya haurà fer un gran esforç en el desenvolupament i configuració de la professió, ja que, com ha quedat palès en els

⁹⁸ Aquesta possibilitat ja ha estat proposada pel Síndic de la Universitat de Girona.

⁹⁹ Innovadora a Catalunya, ja que en altres països, per exemple França, fa més de 30 anys que s'està facilitant la formació inicial dels professionals en actiu amb plans d'estudis adaptats.

resultats de l'estudi, hi ha encara grans mancances i un bon camí per recórrer fins arribar a una construcció íntegra de la professió. En primer lloc, el Col·legi haurà de treballar pel reconeixement social i professional de l'educador social. Encara que els educadors socials siguin els protagonistes d'aquest procés, s'ha de tenir molt present que hi ha altres instàncies que també influeixen de forma decisiva en aquest reconeixement: les diferents administracions, les institucions que contracten educadors, els altres professionals amb els quals treballa i la societat en general.

Un altre aspecte a tenir molt present és que la col·legiació obligatòria afavorirà el corporativisme, el qual pot ser molt positiu per aquest reconeixement del cos professional i per la identitat professional de l'educador social. Però, alhora pot implicar possibles obstacles si no es té molta cura i s'actua sobre els aspectes negatius propis de qualsevol corporativisme.

D'altra banda, el Col·legi haurà de tenir present la poca tradició associativa entre la majoria d'educadors socials de Catalunya. Aquest aspecte implicarà que s'hagi de potenciar la participació dels col·legiats, normalment molt difícil d'aconseguir. Per afavorir-la, s'hauran de considerar tant els interessos col·lectius com els personals dels educadors socials i no oblidar entre les principals línies d'actuació l'oferta de serveis com l'organització de cursos, jornades... o la defensa individual i col·lectiva dels professionals.

- d) **ESPAI PROFESSIONAL.** L'educador social ha de ser molt conscient que la seva intervenció està lligada a la d'altres professionals els quals parteixen en la seva intervenció d'estratègies i disciplines diferents. Per aquest motiu, s'ha de tenir molt en compte la cooperació amb aquests i la necessitat d'una interdisciplinarietat de les actuacions per tal de no duplicar esforços ni realitzar intervencions divergents que puguin arribar a ser contraproductes.

A més a més, aquest treball conjunt amb altres professionals ajudarà a anar clarificant cada cop més quin és l'espai professional propi de l'educador social dins els equips multiprofessionals. Per facilitar aquesta clarificació, també seria molt interessant realitzar una segona recerca més intensiva i amb un major grau d'aprofundiment sobre els diferents grups d'institucions que s'han evidenciat a partir de les dades recollides en l'estudi. Els seus objectius haurien de ser especificar els encàrrecs institucionals que reben serveis, delimitar les funcions que ha de realitzar l'educador social en la seva actuació i definir els rols que ha de tenir dins dels equips perquè, d'aquesta forma, es pugui reconèixer i concretar el seu espai professional en cada àmbit.

A part d'aquestes línies d'actuació proposades amb l'objectiu d'ajudar a la construcció de la professió, a partir de les conclusions i reflexions més destacades de l'estudi es poden desprendre altres propostes i línies d'actuació futures:

- Donat el poc temps de permanència dels educadors en aquest camp professional, la dinàmica pròpia de la professió i les seves característiques, les quals impliquen una elevada implicació personal, s'ha de tenir molt present que s'han de buscar condicions de treball menys perjudicials i més salubres, les quals passarien per la

seva promoció de la salut mental dels educadors socials; per exemple, facilitant la formació i els espais de supervisió dels equips o dels serveis en els quals treballa.

D'altra banda, cal fer un seriós plantejament de les possibilitats reals de promoció del col·lectiu dins el camp de l'educació social o del treball social. Aquesta promoció professional d'educadors amb una experiència professional consolidada podria materialitzar-se en diferents sentits:

- * Passar a desenvolupar tasques de direcció, coordinació o planificació en el mateix servei.
- * Ocupar càrrecs directament relacionats amb la professió, fora del servei concret i de caire més tècnic.
- * Portar a terme recerques o estudis sobre diferents aspectes pràctics o teòrics de l'educació social.
- * Participar en la formació inicial dels educadors socials o impartir cursos de reciclatge i formació contínua.
- * Possibilitar la mobilitat a altres àmbits professionals d'intervenció

També seria convenient encetar una reflexió profunda entre professionals, administració i entitats que contracten sobre la possibilitat de disposar d'un període de temps sabàtic, el qual anés lligat a la formació, la recerca o la docència del professional.

- Amb referència al gènere, la major presència d'educadores socials i la clara tendència de futur d'una major feminització de la professió ens ha de fer estar alerta per tal de preveure que la professió d'educador social pot arribar a ser una altra professió amb una presència molt elevada de dones. Si es considera necessari que en el procés de socialització la intervenció es porti a terme amb la presència dels dos models de conducta i rols socials bàsics, es justificaria un esforç preventiu davant la possibilitat d'una elevada feminització de la professió. D'altra banda, s'ha de tenir present que, en molts dels àmbits professionals de l'educació social, les actuacions recolzades en el model de parella educativa dona-home han estat refermades i legitimades per la pràctica.

La proposta implicaria realitzar una discriminació positiva envers els educadors socials homes, amb un major èmfasi en aquells àmbits professionals amb una presència femenina molt elevada i en els quals la participació dels dos gèneres és una condició necessària per una correcta socialització. Amb les mateixes premisses, en aquells grups d'institucions amb una presència masculina superior s'hauria de potenciar la presència d'educadores socials.

- Molt relacionada al procés d'unificació i normalització de la professió, hi ha la qüestió de la precarietat laboral en alguns àmbits professional (lleure infantil, juvenil, disminuïts i gent gran) i en institucions privades. Per tant, s'ha de treballar per arribar a unes millores en les condicions laborals en aquests àmbits. En aquest punt, hauran de tenir un paper preponderant els sindicats i les entitats contractants, els quals haurien d'encaminar els seus esforços en unificar la terminologia

utilitzada en els contractes i apropar els diferents convenis laborals o, fins i tot, arribar a un conveni únic del sector de l'educació social¹⁰⁰.

A més a més, el Col·legi d'Educaadores i Educadors Socials de Catalunya, en el procés de desenvolupament i consolidació de la professió, hauria de realitzar una definició de les funcions pròpies de l'educador social i, d'aquesta forma, col·laborar en la regulació i el control de la situació professional tant en institucions públiques com privades.

- El grup d'edat d'infants i joves s'entreu com un dels col·lectius d'intervenció que poden tenir més futur professional per l'educador social. Abans però, s'haurà fer una reflexió profunda sobre les veritables causes d'aquesta problemàtica entre els diferents estaments implicats: famílies, escola, serveis socials, administracions... Entre tots ells, s'haurien de cercar solucions les quals no haurien de passar per respondre directament als efectes, sinó que caldria actuar sobre els orígens del problema. Per exemple, una major implicació dels pares en la funció educativa familiar i en el procés de socialització dels seus fills, donat que ells són els responsables últims de l'educació dels seus fills.

En qualsevol dels casos, si s'ha de produir una actuació de l'educador social, aquesta no ha de comportar un simple control de les situacions problemàtiques, i la resposta a aquesta nova necessitat social ha de sorgir d'un treball interdisciplinari dels professionals implicats i ha de passar per una definició clara i concreta de l'encàrrec que es fa a l'educador social.

- Amb referència a l'altre col·lectiu amb més futur professional, el de gent gran, s'han de cercar intervencions que, tot aprofitant els suports assistencials i mèdics, permetin anar implantant progressivament models educatius amb la finalitat que aquest col·lectiu trobi una integració participativa en la societat actual. En aquest sentit, la utilització del seu temps lliure en tasques de voluntariat social¹⁰¹ o la transmissió de la seva experiència i dels seus coneixements als infants, joves i adults poden ser dues possibles línies d'actuació que afavoreixin la seva participació i la seva revalorització social.

D'altra banda, considerant el que ja s'ha dit sobre el poc nombre d'educadors socials que treballen en aquest camp i que la situació en els aspectes formatius, laborals i professionals és molt més precària que en la resta d'àmbits professionals, una segona línia d'actuació que s'ha de posar en marxa, i en certa mesura ja s'està produint, és la formació especialitzada en aquest camp i la professionalització dels educadors socials que hi treballen, així com la d'aquells que es vulguin dedicar en un futur.

- Respecte a les millores proposades pels educadors, destaca la necessitat d'un augment de recursos per millorar la qualitat de la intervenció, però, per contra, aquest augment de recursos topa directament amb les línies polítiques actuals de

¹⁰⁰ Aquest possible conveni únic del sector pot ser molt difícil d'aconseguir, donades les diferents dependències institucionals i administratives dels educadors socials: ajuntaments, diputacions, departaments de la Generalitat, empreses privades de diferents sectors, treball autònom...

¹⁰¹ Aquesta proposta de voluntariat social ha de tenir molt present que no hauria de servir per cobrir necessitats socials a les quals s'hauria de donar resposta a través de professionals. Si fos així, es pot pensar que l'objectiu d'aquest voluntariat és l'abaratiment de costos del servei.

retalls pressupostaris en els aspectes socials i educatius. Ens trobem davant la dicotomia de prioritzar les polítiques econòmiques o les polítiques socials.

En l'actualitat, és evident la importància que s'està donant, i de vegades sembla l'únic aspecte considerat, a l'ajustament econòmic per tal que el nostre país pugui accedir a la unió monetària de la Unió Europea. Però, a més a més, cal tenir molt present que és imprescindible que de forma paral·lela es portin a terme polítiques socials menys restrictives i que afavoreixin una plena integració social dels col·lectius amb menys recursos personals, socials o econòmics. Per aquesta raó, seria necessari per part de les administracions augmentar els recursos econòmics i materials que s'adrecen als serveis socioeducatius, ja siguin gestionats per institucions públiques o d'iniciativa privada. Sempre tenint present que un simple criteri econòmic no ha de ser el que decideixi optar per un tipus o altre de gestió i que, en qualsevol de les dues opcions, s'haurien d'introduir eines i elements de control de les partides econòmiques i de la qualitat dels serveis ofertats per tal d'optimitzar uns recursos econòmics i materials que semblen minvar cada cop més.

L'última proposta de futur, encara que la primera per la seva importància, està directament relacionada amb la qualitat de la intervenció i fa referència al control i avaluació dels serveis socioeducatius i dels educadors socials. La proposta no és d'un control en un sentit d'inspecció o fiscalització, sinó que ha d'implicar una veritable avaluació de les institucions i dels professionals que hi treballen. Aquesta avaluació ha de ser una forma de demostrar una actitud de transparència dels serveis i una possibilitat de rendir comptes davant l'administració, els usuaris, l'opinió pública i el propi col·lectiu professional tant de la utilització dels diners públics com, especialment, del servei que s'ofereix i de la tasca professional que es realitza. Però, tenint molt present, que aquesta avaluació ha de suposar una responsabilització de totes les parts que intervenen en aquests serveis i que ha d'estar encaminada a una finalitat molt clara: la millora de l'actuació professional de l'educador social i de la qualitat del servei en general. Per aquesta raó, cal fer un gran esforç per potenciar la introducció d'una cultura avaluativa en les institucions on treballen els educadors socials, per tal de fer front als recels i les pors que pot suposar sentir-se avaluat. D'altra banda, cal definir clarament quines han de ser les funcions d'aquesta avaluació per no caure en el parany de quedar-se en un simple tràmit burocràtic-administratiu o amb finalitats purament inspectores i sancionadores.

E- FONTS I BIBLIOGRAFIA

E. 1- BIBLIOGRAFIA

- ANGLADA, A. ; JAUME, A. i BENITO, J.M. (1994): *L'educador social a les illes balears. La figura de l'educador especialitzat*. Palma de Mallorca: Associació Professional d'Educadors Socials de les Illes Balears.
- ARENAS, Josep (1986): *Notas para una tipología de los servicios sociales*. En DOCUMENTACION SOCIAL No.64, "Los servicios sociales"; julio-septiembre 1986.
- ARMENGOL, Carles (1993): *L'educador social i la seva formació*. Barcelona: Claret.
- ARNAL, J. et. al. (1996): *Bases metodològiques de la investigació educativa*. Barcelona: GR92.
- ARNAL, J. et. al. (1992): *Investigación educativa. Fundamentos y metodología*. Barcelona: Labor.
- BERNAL, A. i VELÁZQUEZ, M. (1989): *Técnicas de investigación educativa*. Sevilla: Alfar.
- BESNARD, Pierre (1986): *El Animador Sociocultural*. València: Grup Dissabte.
- BISQUERRA, R. (1989): *Métodos de investigación educativa. Guía práctica*. Barcelona: Ceac.
- BISQUERRA, R. (1987): *Introducción a la estadística aplicada a la investigación educativa*. Barcelona: PPU.
- BODELON SÁNCHEZ, Casimiro: *El educador, pieza clave de los servicios sociales*. Revista ISOC.
- BONAL I FALGÀS, Raimon (1991): *La pedagogia al carrer: Teoria i pràctica de l'educador de carrer*. Barcelona: Claret.
- BONAL I FALGÀS, Raimon (1972): *L'educació especial a Barcelona i la seva província*. Barcelona: Fundació Bofill. Document Ciclostilat.
- BOSCH, J.Lluís C. i TORRENTE, Diego (1993): *Encuestas telefónicas y por correo*. Col.: Cuadernos Metodológicos, 9. Madrid: Centro Investigaciones Sociológicas.
- CARIDE GÓMEZ, J.A. (1989): *La formación del educador social: presupuestos institucionales i curriculares*. En Menores nº13-14, enero-abril 1989. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales.
- CASAS, Pilar (1991): *L'educador social: problemàtica i formació*. Tesi doctoral.
- COCHRAN, William G. (1971): *Técnicas de muestreo*. Mèxic: CECSA. Traducció de la segona edició anglesa de *Sampling techniques*.
- COHEN, Louis i MANION, Lawrence (1990): *Métodos de investigación educativa*. Madrid: La Muralla.
- COLOM, A.J. et al. (1991): *Modelos de intervención socio-educativa*. Madrid: Narcea.
- CEMBRANOS, F. ; MONTESINOS, D. i BUSTELO, M. (1988): *La animación sociocultural: una propuesta metodològica*. Madrid: Editorial Popular.
- COORDINADORA DE ESCUELAS DE EDUCADORES ESPECIALIZADOS (1989): *Futura diplomatura universitaria en educación social*. En Menores nº13-14, enero-abril 1989. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales.
- COORDINADORA ESTATAL DE ASOCIACIONES PROFESIONALES DE EDUCADORES ESPECIALIZADOS (1989): *Perfil profesional y formación del educador especializado*. En Menores nº13-14, enero-abril 1989. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales.

- COSTA CABANILLAS, Miguel i LÓPEZ MÉNDEZ, Ernesto (1991): *Manual para el Educador Social. Habilidades de comunicación en la relación de ayuda*. Madrid: D.G. Protección Jurídica del Menor. Ministerio de Asuntos Sociales. (2 vol.).
- COUSINET, Roge et al. (1980): *La formación del educador*. Barcelona: Planeta.
- DE MIGUEL BADESA, Sara (1995): *Perfil del Animador Sociocultural*. Madrid: Narcea.
- ECHEVERRÍA, J (1995): *Filosofía de la Ciencia*. Madrid: Akal.
- ESCARBAJAL DE HARO, Andrés (1993): "Animación sociocultural y servicios sociales, dos trabajos 'diferentes' para un mismo objetivo". En *Pedagogía Social, Revista Interuniversitaria*, nº8, març 1993. Pàg.: 61-77.
- ESCARBAJAL DE HARO, Andrés (1991): *Educación extraescolar y desarrollo comunitario*. Valencia: Naullibres.
- ESTRIS d'educació en el lleure i animació sociocultural (1993). No.61 abril 1993. Monogràfic: *Educador social: nova professió?*. Barcelona: Escola de l'Esplai de Barcelona - Fundació Pere Tarrés.
- EUSKALHERRIKO ESKAUTAK. MENDIA, R.: *Elementos para la formación de educadores en tiempo libre*. Febrero 1989.
- FERMOSO, Paciano (1994): *Pedagogía social. Fundamentación científica*. Barcelona: Herder.
- FLECHA, Ramón (1990): *Educación de las personas adultas. Propuesta para los años noventa*. Barcelona: El Roure.
- FLECHA, R., LÓPEZ PALMA, F. i SACO, R. (1988): *Dos siglos de educación de adultos*. Barcelona: El Roure.
- GARCIA ROCA, Joaquin i MARTÍNEZ SÁNCHEZ, Amparo (1991): *Pedagogía de la marginación*. Madrid: Editorial Popular.
- GEIßLER, Karlheinz A. i HEGE, Marianne (1997): *Acción socioeducativa. Modelos / Métodos / Técnicas*. Madrid: Narcea
- GUERAU DE ARELLANO, Faustino i TRESCENTS, Adrià (1987): *El educador de calle*. Barcelona: Roselló Impressions.
- HERNÁNDEZ ARISTU, J. (1989): *Buscando la identidad del Educador Especializado*. En *Menores* nº13-14, enero-abril 1989. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales.
- JOLONCH, A. (1993): *Educadors de carrer*. En *Crònica d'ensenyament* nº61, desembre de 1993. Barcelona: Depart.d'Ensenyament.
- LADSOUS, Jacques (1977): *L'éducateur dans l'éducation spécialisée. Fonction et formation*. Éditions ESF. Col.: Pratiques Sociales.
- LÁZARO APARICIO, A. (1989): *Homologación del estatuto profesional del educador especializado a nivel europeo. Prospectiva hacia el año 2000*. En *Menores* nº13-14, enero-abril 1989. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales.
- LÓPEZ-AROSTEGUI, Rafael (1995): "El perfil profesional del educador y la educadora social en Euskadi". Vitoria: Gobierno Vasco.
- MARÍN IBÁÑEZ, R. i PÉREZ SERRANO, G. (1985): *Pedagogía Social y Sociología de la Educación*. Madrid: UNED.
- MARTINELL, Alfons: *Configuración de los antecedentes profesionales del educador especializado-social en Catalunya (1960-90) desde una perspectiva histórica*. Tesis doctoral.

- MARTÍNEZ MARTÍN, M^a. Angeles i GANDÍA BÁRCENA, M^a. José (1993): "El educador social: funciones, perfil y formación". En *Revista PANEL* núm. 13. Burgos: Escuela Universitaria de Burgos. Pàg.: 15-29.
- MARTÍNEZ MUT, Bernardo (1988): *La acción socioeducativa*. Valencia: Naullibres.
- MENA, Jordi (1987): *La animación: un nuevo estilo en servicios sociales*. Barcelona: Intres. Col.: SURCO-2.
- MENA, Jordi i RECASENS, Joan (1991): *Estudi sobre els educadors en d'educació primària en Catalunya*. Barcelona: Intress. Document fotocopiats.
- MORAS, Luis Eduardo i SAGET, Marie Claude (1993): *Hacia la búsqueda de una identidad. Discurso y prácticas de los Educadores Extraescolares*. Montevideo: EPPAL-CFEE.
- MUÑOZ SEDANO, Antonio (Ed.) (1994): *El educador social: profesión y formación universitaria*. Madrid: Editorial Popular.
- NÚÑEZ PÉREZ, V. (1990): *Modelos de educación social en la época contemporánea*. Barcelona: PPU.
- NÚÑEZ PÉREZ, V. (1989): *El "educador especializado" como antecedente histórico del "educador social"*. En *Menores* nº13-14, enero-abril 1989. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales.
- ORCASITAS, J.M. (1987): *El educador especializado en marginación*. EDEJ.
- PEIRÓ i GREGORI, Salvador (Coord.) (1989): *Educación Social Especializada y Animación Sociocultural*. Granada: document policopiats.
- PÉREZ JUSTE, R. (1985): *Estadística descriptiva*. Madrid: UNED.
- PÉREZ JUSTE, R.; JIMENEZ, C. i LOPEZ-BARAJAS, R. (1987): *Pedagogía experimental II*. Madrid: UNED.
- PÉREZ SERRANO, M^a.G. (1990): *Proceso para llevar a cabo una investigación social*, en MARIN IBÁÑEZ, R. i PÉREZ SERRANO, M^a.G. (Eds): "Investigación en animación sociocultural". Madrid: UNED.
- PETRUS, A. (1989): *La formación universitaria del Educador Social*. En *Menores* nº13-14, enero-abril 1989. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales. Pàg.: 39-53.
- QUINTANA CABANAS, Jose M^a. (1993): *Los ámbitos profesionales de la Animación*. Madrid: Narcea.
- QUINTANA CABANAS, José M^a. (1984): *Pedagogía social*. Madrid: Dykinson. (2a. Ed. 1988)
- RIERA i ROMANÍ, Jordi (1996): *Concepte, formació i professionalització de l'educador social, el treballador social i el pedagog social*. Tesi doctoral.
- RODRÍGUEZ OSUNA, J. (1991): *Métodos de muestreo*. Col.: Cuadernos Metodológicos, 1. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas.
- SÁEZ CARRERAS, J. (Coord.) (1993): *El educador social*. Murcia: Universidad de Murcia.
- SARRAMONA, Jaume (ed.) (1992): *La educación no formal*. Barcelona: Ceac.
- SARRAMONA, Jaume (1989): *Fundamentos de educación*. Barcelona: Ceac.
- SOLER MASÓ, Pere (1995): "La animación sociocultural como metodología y sector profesional del educador social". En *Claves de Educación Social* nº 1, noviembre de 1995. Universidad del País Vasco y Federación Estatal de Asociaciones de Educadores Sociales.

- THELLIER, G. i DE TOCA, J. (1986): *Metodologia de l'acció educativa: una eina per l'educador especialitzat*. Girona: Diputació de Girona.
- TRILLA BERNET, Jaume (Coord.) (1997): *La animación sociocultural. Teorías, programas y ámbitos*. Barcelona: Ariel.
- TRILLA BERNET, Jaume (1993): *La educación fuera de la escuela*. Barcelona: Ariel.
- ÚCAR MATÍNEZ, Xavier (1996): "Los estudios de educación social y la animación sociocultural". En *Claves de educación social*. Núm. 2, desembre de 1996. Barcelona.
- ÚCAR MARTÍNEZ, Xavier (1992): *La animación sociocultural*. Barcelona: CEAC.
- VAN DALEN, D.B. i altres (1971): *Manual de técnicas de la investigación educacional*. Buenos Aires: Paidós.

E.2- ACTES, RESUMS I PONÈNCIES DE CONGRESSOS, JORNADES, TAULES RODONES

- I Congreso Estatal del Educador Especializado*. Múrcia, 27-28 i 29 d'abril de 1995. Federación Estatal de Asociaciones Profesionales de Educadores Sociales.
- I Congreso Estatal del Educador Especializado*. Pamplona, 4-5-6-7 i 8 de desembre de 1987. Coordinadora de escuelas y asociaciones de Educadores Especializados.
- Congreso sobre la Educación Social en España*. Madrid, 20-22 de setembre de 1989. Centro de Investigación y Documentación Educativa.
- Congrés europeu d'atenció a la infància*. Barcelona, 19-20 i 21 de novembre de 1992. Departament de Benestar Social.
- Jornades internacionals de serveis socials*. Barcelona, 16 al 20 gener de 1995. Departament de Benestar Social.
- Jornades sobre la formació d'educadors i agents socioculturals*. Barcelona, 11 de maig de 1988. Generalitat de Catalunya, Ministeri de Cultura, Ajuntament de Barcelona, Universitat de Barcelona i Universitat autònoma de Barcelona.

E.3- LEGISLACIÓ

- Decret 27/1987, de 29 de gener, d'ordenació dels Serveis Socials de Catalunya. Departament de Benestar Social.
- Ordre, de 15 de juliol de 1987, de desplegament de les normes d'autorització administrativa de serveis i establiments de serveis socials i de funcionament del Registre d'entitats, serveis i establiments socials, fixades al Decret 27/1987, de 29 de gener. Departament de Benestar Social.
- Resolució, de 17 de juliol de 1987, per la qual s'estableixen les etapes i les condicions bàsiques de realització del Curs de Pedagogia del Lleure i Animació Sociocultural. Direcció General de Joventut.
- Decret 186/1988, d'1 d'agost, pel qual el Departament de Benestar Social assumeix les competències i les funcions relatives a la formació permanent d'adults. Departament de Benestar Social.
- Real Decreto 1420/1991, de 30 de agosto, por el que se establece el título universitario oficial de Diplomado en Educación Social y las directrices generales propias de los planes de estudios conducentes a la obtención de aquel. Ministerio de Educación y Ciencia.

Decret 257/1991, de 25 de novembre, pel qual s'assignen al Departament de Treball les funcions i els serveis transferits a la Generalitat de Catalunya en matèria de gestió de la formació professional ocupacional. Departament de Treball.

Ordre, de 27 de desembre de 1991, per la qual es modifica l'Ordre de 15 de juliol de 1987, de desplegament de les normes d'autorització administrativa de serveis i establiments de serveis socials i de funcionament del Registre d'entitats, serveis i establiments socials, fixades al Decret 27/1987, de 29 de gener. Departament de Benestar Social.

Ordre, de 5 d'abril de 1993, per la qual es modifica l'Ordre de 15 de juliol de 1987, de desplegament de les normes d'autorització administrativa de serveis i establiments de serveis socials i de funcionament del Registre d'entitats, serveis i establiments socials, fixades al Decret 27/1987, de 29 de gener. Departament de Benestar Social.

Llei 4/1994, de 20 d'abril d'administració institucional, de descentralització, de desconcentració i de coordinació dels sistema català de serveis socials. Departament de Benestar Social.

Ordre, de 21 de març de 1994, per la qual es regulen els programes d'ocupació i formació ocupacional del Departament de Treball i es desplega el Decret 45/1989, de 13 de març, modificat pel Decret 204/1990, de 30 de juliol, sobre la integració laboral de treballadors amb especials dificultats, per l'any 1994. Departament de Treball.

Decret legislatiu 14/1994, de 16 de novembre, pel qual s'aprova la refosa de les lleis 12/1983, de 14 de juliol, 26/1985 de 27 de desembre, i 4/1994, de 20 d'abril, en matèria d'assistència i serveis socials. Departament de Benestar Social.

Decret 284/1996, de 23 de juliol, de regulació del Sistema Català de Serveis Socials.

Llei 15/96, de 15 de novembre, de creació del col·legi d'educadores i educadors socials de Catalunya.

E.4- GUIES I DIRECTORIS

Directori de serveis socials per a persones amb disminució. Generalitat de Catalunya; Departament de Benestar Social. (1994).

Directori de centres i aules per a la formació d'adults. Generalitat de Catalunya; Departament de Benestar Social. (1994).

Directori de serveis socials d'atenció a la infància i adolescència. Generalitat de Catalunya; Departament de Benestar Social. (1994).

Els serveis socials: Directori de serveis i establiments per a persones amb disminució. Generalitat de Catalunya; Departament de Benestar Social; Direcció General d'Affers Socials. (1991).

Guia d'associacions i serveis de joventut de Catalunya. Generalitat de Catalunya; Departament de la Presidència; Secretaria General de Joventut.

Guia d'equips d'atenció especialitzada per a infants, adolescents i joves de Catalunya. Generalitat de Catalunya. (1994)

Guia de centres d'atenció a la infància en risc social. Generalitat de Catalunya; Departament de Benestar Social; Direcció General d'Atenció a la Infància (1990).

Guia d'institucions assistencials de Catalunya i les Balears. Servei d'informació de l'obra social de la Caixa de Pensions. (1986).

E.5- ALTRES

- AJUNTAMENT DE BARCELONA (1994): *Memòria de L'àmbit de benestar social. 1993*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- AJUNTAMENT DE BARCELONA: *Organització territorial i participació ciutadana a barcelona*. Ajuntament de Barcelona: Àmbit de Descentralització i Relacions Ciutadanes.
- ASSOCIACIÓ D'EDUCADORS ESPECIALITZATS DE CATALUNYA (1987): *Primera trobada d'educadors especialitzats "Faustino Guerau de Arellano"*. Barcelona: conclusions, document fotocopiàt.
- ASSOCIACIÓ PROFESSIONAL D'ANIMADORS SOCIOCULTURALS DE CATALUNYA (1992): *Formación de Animadores Socioculturales en Catalunya*. Barcelona. Informe fotocopiàt.
- ASSOCIACIÓ PROFESSIONAL D'ANIMADORS SOCIOCULTURALS DE CATALUNYA (1992): Dossier de la jornada *Educació social i formació d'animadors*. Barcelona, 9 de juny de 1992..
- ASSOCIACIÓ PROFESSIONAL D'ANIMADORS SOCIOCULTURALS DE CATALUNYA: *L'animació sociocultural i els animadors*. Barcelona: document fotocopiàt.
- COORDINADORA D'EDUCADORS ESPECIALITZATS DEL VALLÈS ORIENTAL (1990): *Aproximació a la figura de l'educador especialitzat al Vallès Oriental*. Document fotocopiàt.
- COORDINADORA DE ESCUELAS DE EDUCADORES ESPECIALIZADOS: *Aportaciones de la Coordinadora de Escuelas de Educadores al debate sobre la formación del Educador Especializado ante la futura Diplomatura Universitaria en Educación Social*. Comunicat fotocopiàt.
- DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL *II pla d'actuació social: concreció 1993*. Informe al Consell General de Serveis Socials.
- DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL *II pla d'actuació social: concreció 1994*. Informe al Consell General de Serveis Socials.
- DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL (1992): *II Pla d'actuació social. 1992-1995*. Generalitat de Catalunya.
- DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL (1991): *Disposicions generals de serveis socials*. Generalitat de Catalunya.
- DIRECCIÓ GENERAL D'ATENCIÓ A LA INFÀNCIA (1992): *Llibre blanc de legislació d'infància*. Barcelona: Generalitat de Catalunya; Departament de Benestar Social.
- ESCUELA DE EDUCADORES ESPECIALIZADOS, FLOR DE MAIG: *El educador especializado. Perfil profesional*. Barcelona. Document fotocopiàt.
- FEDERACIÓN ESTATAL DE ASOCIACIONES PROFESIONALES DE EDUCADORES ESPECIALIZADOS (1993): *Historia y realidad actual del entorno profesional del educador especializado y, por extensión, del educador social*. Zaragoza. Fotocopiado.
- INSTITUT CATALÀ D'ASSISTÈNCIA I SERVEIS SOCIALS (1988): *Els serveis socials de la generalitat*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- NÚÑEZ PÉREZ, V. (1991): *Metodología de la intervención educativa*. Barcelona: Seminario en la II Escola d'Estiu de Serveis Socials. Document fotocopiàt.
- ORTÍN PÉREZ, B.: *Ambitos de intervención del educador. Consideraciones generales*. Taula rodona, document fotocopiàt.
- UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA. ESCOLA UNIVERSITÀRIA DE MESTRES (1990): *Avantprojecte del currículum de la Diplomatura d'Educació Social*. Barcelona

- UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA. ESCOLA UNIVERSITÀRIA DE MESTRES (1992): *Pla d'estudis diplomatura d'Educació Social*. Barcelona.
- UNIVERSITAT DE BARCELONA. FACULTAT DE PEDAGOGIA (1990): *Proposta de pla d'estudis de la Diplomatura en Educació Social*. Barcelona.
- UNIVERSITAT DE LLEIDA, FACULTAT DE CIÈNCIES DE L'EDUCACIÓ: *Proposta de pla d'estudis de la Diplomatura d'Educació Social*. Lleida.
- UNIVERSITAT RAMÓN LLULL. FACULTAT DE PSICOLOGIA I PEDAGOGIA BLANQUERNA - FUNDACIÓ PERE TARRÉS (1993): *Diplomatura Universitària en Educació Social*. Barcelona.
- VVAA (1987): *El educador especializado*. Madrid: document fotocopiats.
- ZABALZA BERAZA, M.A.: *La formación de les "Educadores Especializados"*. Taula rodona, document fotocopiats.

F- ANNEX

ANNEX 1: QÜESTIONARI

Benvolgut/da Company/a,

L'Associació Professional d'Educadors Socials de Catalunya (APESC) està realitzant una investigació l'objectiu de la qual és l'estudi de la situació actual de la figura professional de l'educador social a Catalunya.

La investigació se centra en la figura de l'educador social definida en el Reial decret 1420/1991, de 30-X-1991, definició que inclou sota el nom d'educador social a tots els professionals que treballem en l'àmbit de l'educació social: animadors socioculturals, educadors especialitzats, educadors d'adults... (en el qüestionari figura educador en referència genèrica a tots ells).

Els resultats d'aquesta investigació serviran per conèixer la nostra situació i poder millorar-la. Per aconseguir-ho, necessitem la teva ajuda responent aquest qüestionari.

INDICACIONS PER OMLIR EL QÜESTIONARI:

- Aquest qüestionari ha estat pensat perquè el responguis molt fàcilment. Respondre'l sols dura de 10 a 15 minuts.
- El qüestionari és TOTALMENT ANÒNIM, per tant et preguem que responguis totes les preguntes.
- La majoria de les preguntes es responen posant una creu en el quadrat corresponent (). Algunes opcions d'aquestes preguntes van seguides d'una línia, si és la teva opció, marca-la i escriu la resposta a sobre.
- Altres preguntes s'han de contestar amb números; posa un sol número en cada quadrat (). Fes-ho també en les ordenacions.
- És MOLT IMPORTANT QUE CONTESTIS TOTES LES PREGUNTES. Si us plau, NO EN DEIXIS CAP.
- En l'últim full pots afegir els comentaris que creguis adients.
- Si tens algun dubte, pots posar-te en contacte amb nosaltres a:

Espai pel telèfon de contacte amb el col·laborador

Via Laietana, 30 4t. J. 08003-Barcelona. Tlf.: 310 20 92

MOLTES GRÀCIES PER LA TEVA COL·LABORACIÓ!

1-SEXE: -Home -Dona

2-EDAT:

3-ESTAT CIVIL: 1-Solter 2-Casat o unió de fet 3-Altres: _____

4-ET CONSIDERES EDUCADOR SOCIAL? -Sí -No

SI HAS CONTESTAT NO, QUIN PROFESSIONAL ET CONSIDERES?: _____

FORMACIÓ I ESTUDIS

5-INDICA LA TITULACIÓ OFICIAL O NIVELL DE FORMACIÓ MÉS ELEVAT QUE TENS:

01-Certificat Escolar

02-Graduat Escolar

03-FP I: _____

04-FP II: _____

05-BUP

06-COU o Batxillerat Superior

07-Diplomat Educació Social

08-Dipl.Treball Social/Assistent Soc.

09-Diplomat Infermeria

10-Diplomat Mestre d'EGB

11-Altres diplomatures (quina?): _____

12-Llicenciat Pedagogia

13-Llicenciat Psicologia

14-Llicenciat Psicopedagogia

15-Altres Llicenciatures: _____

16-Doctorat en _____

17-Altres títol oficial: _____

6-INDICA SI TENS ALTRA TITULACIÓ ESPECÍFICA, ENCARA QUE NO SIGUI OFICIAL:

1-Educador Especialitzat (CFEE, CEM, Flor de Maig, Fundació SERGI...)

2-FP II: tècnic especialista en adaptació social

3-Educador de lleure

4-Animador sociocultural (IMAE, Flor de Maig,...)

5-Educador d'adults

6-Post-grau: _____

7-Màster: _____

8-Altres _____

7-QUIN ESTUDI OFICIAL ESTÀS REALITZANT ACTUALMENT? (els cursos d'adaptació s'inclouen en les llicenciatures):

01-FP, BUP o COU

02-Accès a la Universitat

03-Diplomat Educació Social

04-Dipl.Treball Social/Assistent Soc.

05-Diplomat Infermeria

06-Diplomat Mestre d'EGB

07-Altres diplomatures: _____

08-Llicenciat Pedagogia

09-Llicenciat Psicologia

10-Llicenciat Psicopedagogia

11-Altres Llicenciatures: _____

12-Doctorat en _____

13-Altres estudis: _____

14-Cap estudi oficial

8-INDICA EL NOMBRE D'HORES QUE HAS INVERTIT DURANT EL CURS 1994-95 A FER CURSOS DE FORMACIÓ I/O RECICLATGE, JORNADES, ETC.:

1-Cap

2-Menys de 10

3-10 a 20

4-21 a 40

5-41 a 80

6-81 a 150

7-151 a 300

8-Més de 300

9-ORDENA LES SEGÜENTS ÀREES DE CONEIXEMENT SEGONS LA IMPORTÀNCIA QUE TENEN PER LA TEVA PRÀCTICA PROFESSIONAL (per ordre, de més a menys, de 1 a 4):

-Antropologia

-Pedagogia

-Psicologia

-Sociologia

10-QUIN NIVELL D'ESTUDIS PENSES QUE HA DE TENIR LA FORMACIÓ DE L'EDUCADOR SOCIAL?:

2

- 1-Cap, ha de ser voluntari 2-Nivell de Secundària (FP)
3-de Diplomatura universitària 4-de Llicenciatura universitària

11-COM CREUS QUE HA DE SER EL PLA D'ESTUDIS PER A LA FORMACIÓ DE L'EDUCADOR SOCIAL?:

- 1-Sols un tronc comú, sense cap especialització
2-Un tronc comú de matèries ampli i poques matèries d'especialitat
3-Un tronc comú de matèries petit i moltes matèries d'especialitat
4-No hi ha d'haver un tronc comú, sols especialitats

ASPECTES LABORALS

12-QUANTS ANYS HAS TREBALLAT COM A EDUCADOR, ANIMADOR, ETC.?:

13-INDICA L'EMPRESA EN LA QUAL TREBALLE O PRESTES ELS TEUS SERVEIS EN L'ACTUALITAT:

- 01-Ajuntament 02-Conseil Comarcal
03-Diputació Provincial 04-Dep.de Justícia (Generalitat)
05-Dep.de Benestar Social (Generalitat) 06-Dep.d'Ensenyament (Generalitat)
07-Secr.Gen.de Joventut (Generalitat) 08-Dep.de Cultura (Generalitat)
09-Altres Departaments Generalitat 10-Govern Central
11-Altres Institucions públiques, quina? _____
12-Empresa privada sense ànim de lucre (Entitat d'iniciativa social)
13-Empresa privada amb ànim de lucre (Entitat d'iniciativa mercantil)
14-Cooperativa
15-Altres: _____

14-QUANTS ANYS FA QUE TREBALLE EN AQUESTA EMPRESA?:

15-QUINA PROFESSION O CATEGORIA FIGURA EN EL TEU CONTRACTE LABORAL?:

- 1-Educador 2-Cuidador 3-Monitor
4-Animador 5-Mestre 6-Altra: _____

16-QUIN TIPUS DE CONTRACTE LABORAL TENS ACTUALMENT?:

- 1-Funcionari 2-Funcionari interí 3-Laboral indefinit
4-Laboral temporal 5-Autònom 6-Prestació de serveis
7-Altre _____

17-QUANTES HORES SETMANALS PREVEU EL TEU CONTRACTE LABORAL?: ,

18-QUIN ÉS EL TEU SOU MENSUAL APROXIMAT? (SOU BRUT A LA NÒMINA):

- 1-Menys de 50.000 ptes. 2-De 50.000 a 100.000 ptes.
3-De 100.001 a 150.000 ptes. 4-De 150.001 a 200.000 ptes.
5-De 200.001 a 250.000 ptes. 6-De 250.001 a 300.000 ptes.
7-De 300.001 a 350.000 ptes. 8-Més de 350.000 ptes.

19-PER LA TASCA QUE REALITZES, PENSES QUE EL TEU SOU HAURIA DE SER...

- 1-Més elevat 2-És correcte 3-Més baix

20-MUNICIPI ON TREBALLE: _____ C.P. . COMARCA: _____

21-QUANTS HABITANTS TÉ EL MUNICIPI ON TREBALLEZ?

- 1-Menys de 1.000 habitants
- 2-Entre 1.000 i 5.000 habitants
- 3-Entre 5.001 i 20.000 habitants
- 4-Més de 20.000 habitants

ASPECTES PROFESSIONALS

22-PRINCIPALMENT, QUINA FUNCIÓ CREUS QUE REALITZES EN LA TEVA TASCA? (SOLS UNA):

- 1-Funció assistencial
- 2-Funció compensatòria (dificultats individuals)
- 3-Funció socialitzadora (intencional)
- 4-Funció resocialitzadora o recuperadora
- 5-Funció dinamitzadora, d'orientació, de promoció sociocultural
- 6-Funció lúdica o d'oci
- 7-Altres funcions:_____

23-EN QUIN D'AQUESTS QUATRE NIVELLS D'INTERVENCIÓ INCLOUS LA TEVA TASCA?:

- 1-No faig intervenció educativa directa, sols gestiono recursos
- 2-Intervenció sense una programació explícita o escrita
- 3-Intervenció amb programació explícita, feta per altres professionals
- 4-Intervenció amb programació explícita, participes en la seva elaboració

24-INDICA, APROXIMADAMENT, EL NÚMERO D'HORES SETMANALS QUE DEDIQUES A LES SEGÜENTS TASQUES (Pot haver casos que sigui 0. La suma ha de ser el total d'hores setmanals):

- 1-Observar i recopilar informació, Diagnòstic..... Hores
- 2-Planificar i programar la intervenció directa..... Hores
- 3-Intervenció educativa directa..... Hores
- 4-Gestionar i facilitar recursos..... Hores
- 5-Reunions amb l'equip o altres professionals..... Hores
- 6-Avaluar la intervenció..... Hores
- 7-Reflexionar escrivint sobre la teva pràctica o investigar..... Hores
- 8-Supervisió grupal..... Hores
- 9-Altres:_____..... Hores

25-EN QUIN ÀMBIT REALITZES LA TEVA TASCA EDUCATIVA? (SOLS UN):

- 0-Serveis socials d'atenció primària
- 1-Infants i adolescents
- 2-Adults i gent gran
- 3-Toxicomanies
- 4-Disminuïts psíquics
- 5-Disminuïts físics
- 6-Animació sociocultural
- 7-Lleure
- 8-Altres àmbits:_____

26-ESPECIFICA EL TIPUS D'INSTITUCIÓ, ESTABLIMENT, SERVEI O EQUIP EN EL QUAL TREBALLEZ (SOLS UN):

SERVEIS SOCIALS D'ATENCIÓ PRIMÀRIA:

- 01-Servei Social de Base; UBASP; Educador de carrer.
- 02-Serveis d'Atenció Domiciliària
- 09-Altres _____

(SEGUEIX PREGUNTA 26) ->

INFANTS I ADOLESCENTS:

- 10-EAIA
- 11-Centre Obert
- 12-Pre-Taller
- 13-Centre d'Acolliment
- 14-Centre Residencial d'Acció Educativa
- 15-Aules Taller (Formació Ocupacional per adolescents)
- 16-Servei d'integració familiar (acolliments)
- 17-Centre Educatiu de Justícia
- 18-Centre penitenciari de joves
- 19-DAM / DAI
- 29-Altres _____

ADULTS I GENT GRAN:

- 30-Casal d'avis
- 31-Centre de dia per a gent gran
- 32-Llars-residència per a gent gran
- 33-Escola d'adults
- 34-Centre penitenciari
- 35-Centre penitenciari obert
- 39-Altres _____

TOXICOMANIES:

- 40-Servei d'orientació i diagnòstic per a toxicòmans
- 41-Centre urbà de reinserció de toxicòmans (Centre de dia)
- 42-Centre residencial d'atenció a toxicòmans (Comunitat terapèutica)
- 49-Altres _____

DISMINUÏTS FÍSICS I/O PSÍQUICS:

- 50-Equip de valoració i orientació (EVO)
- 51-Unitat de tractament d'estimulació precoç
- 52-Centre d'atenció especialitzada per a disminuïts (Centre de dia)
- 53-Centre ocupacional per a disminuïts
- 54-Llars-residència per a disminuïts (amb autonomia)
- 55-Residències per a persones disminuïdes (disminuïts greus)
- 56-Servei de transport per a persones disminuïdes
- 57-Servei de suport a la integració laboral de persones amb disminució
- 59-Altres _____

ANIMACIÓ SOCIOCULTURAL I/O LLEURE:

- 60-Casal infantil o casal de joves
- 61-Esplai
- 62-Servei de colònies, casa de colònies
- 63-Alberg de Joventut
- 64-Granja-Escola, Escola de natura
- 65-Centre Cívic
- 66-Ludoteca
- 69-Altres _____

(SEGUEIX PREGUNTA 26) ->

33-QUINES QÜESTIONS PODRIEN MILLORAR LA TEVA INTERVENCIÓ EDUCATIVA? Assenjala per ordre d'importància, de MÉS (1) a MENYS (6):

6

- Augmentar els recursos econòmics i materials
- Supervisió, cursos de formació i reciclatge...
- Canvis legislatius i/o de política social
- Millora de les condicions laborals (contractes, horaris, sous...)
- Augmentar el nombre d'educadors del teu àmbit
- Reconeixement social (acadèmic, d'institucions...)

ASPECTES ASSOCIATIUS

34-CREUS NECESSÀRIA L'EXISTÈNCIA D'UNA ASSOCIACIÓ PROFESSIONAL D'EDUCADORS O D'UN COL·LEGI PROFESSIONAL?: -No -Sí

35-CONEIXES L'EXISTÈNCIA D'ALGUNA ASSOCIACIÓ PROFESSIONAL D'EDUCADORS?:

- No -Sí. Quina/es? _____

36-ACTUALMENT, ETS SOCI D'ALGUNA ASSOCIACIÓ D'EDUCADORS?:

- 1-No, mai no he estat soci de cap.
2-No, però he estat soci de _____
3-Sí, actualment sóc soci de _____

37-ASSENJALA ELS SERVEIS QUE CREUS QUE HAURIA D'OFERIR UNA ASSOCIACIÓ PROFESSIONAL D'EDUCADORS ?

- 1-Organització de cursos de formació i reciclatge, jornades, congressos...
2-Publicació d'una revista o de treballs d'Educació Social
3-Borsa de treball
4-Suport davant de problemes professionals individuals
5-Lloc de reunió per compartir experiències professionals
6-Recursos econòmics per tirar endavant projectes i investigacions
7-Defensa dels interessos professionals i laborals col·lectius
8-Altres serveis _____

38-QUINA QUOTA MENSUAL PAGARIES SI UNA ASSOCIACIÓ T'OFERÍS AQUESTS SERVEIS?:

- 1.000 ptes. -1.250 ptes. -1.500 ptes. -Altres _____ ptes.

39-QUINS SERIEN ELS TEUS INTERESSOS EN UNA ASSOCIACIÓ? (Per ordre de prioritats, de 1 a 6):

- Aconseguir reconeixement professional i acadèmic (homologació, col·legi)
 -Defensar els interessos laborals dels educadors
 -Treballar en aquesta associació (comissions de treball, juntes...)
 -Utilitzar la borsa de treball per trobar feina
 -Compartir experiències amb altres educadors
 -Millorar la qualitat de la meva tasca professional (formació, cursos...)

40-ETS SOCI DE L'APESC?: 1-Sí 2-No, però ho he estat 3-No, mai

**REPASSA EL QÜESTIONARI
PER NO DEIXAR-TE CAP PREGUNTA SENSE CONTESTAR
POTS AFEGIR ELS TEUS COMENTARIS EN EL FULL SEGÜENT**

SI VOLS AFEGIR ALGUNA COSA O FER ALGUN COMENTARI,
SI US PLAU, FES-HO EN AQUEST FULL.

REPASSA EL QÜESTIONARI

PER NO DEIXAR-TE CAP PREGUNTA SENSE CONTESTAR

GRÀCIES PER LA TEVA COL·LABORACIÓ I

AQUEST QÜESTIONARI ÉS ANÒNIM. SI VOLS, POTS DONAR VOLUNTÀRIAMENT LA TEVA ADREÇA PER PODER INFORMAR-TE SOBRE ELS RESULTATS DE LA INVESTIGACIÓ I D'ALTRES QÜESTIONS QUE PODEN SER DEL TEU INTERÈS (JORNADES, CURSOS, BORSA DE TREBALL, ETC.)

Nom: _____	Telèfon: _____
Carrer: _____	Número: _____ Pis: _____
CP: _____ Població: _____	Província: _____

ANNEX 2: NOMBRE D'INSTITUCIONS I SERVEIS, EDUCADORS I MOSTRA.

TIPUS DE SERVEI O INSTITUCIÓ	Nº INSTITUCIONS	Nº EDUCADORS	MOSTRA
Serveis Social de Base. Ed. de Carrer	381	381	42
Altres	58	28	5
ATENCIÓ PRIMÀRIA	439	409	47
Centre obert	70	194	21
Pre-taller	40	93	12
Centre d'Acolliment	10	175	19
Centre Residencial d'Acció Educativa	127	735	76
Aules Taller (Form. Ocupacional Adol.)	37	119	13
Centre educatiu de Justícia	7	174	17
Centre penitenciari de joves	1	7	1
INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA	292	1.497	159
Casal d'Avis	518	32	4
Centre de dia per a gent gran	128	46	6
Llars-residència per a gent gran	734	92	12
GENT GRAN	1.380	170	22
Escola d'adults	273	897	91
Centre penitenciari	8	98	13
Centre penitenciari obert	4	15	2
Altres	15	12	2
ADULTS	300	1.022	108
Servei d'orientació i diagn. per a tox.	41	9	2
Centre urbà de reinserció. Centre de dia	15	18	2
Centre res. d'atenció a tox. Comuni terap	31	77	11
Altres	51	35	4
DROGODEPENDÈNCIES	138	139	19
Unitat de tractament estimulació precoç	28	26	3
Centre d'atenció especialitzada (de dia)	44	176	20
Centre ocupacional per a disminuïts	114	418	46
Llars-residència (amb autonomia)	127	525	58
Residències per a persones dism greus	47	226	26
Servei de suport a la integració laboral	46	157	18
Altres	42	34	5
DISMINUÏTS (i salut mental)	448	1.562	176
Casal de joves / infantil	132	51	5
Esplai	414	8	2
Alberg de joventut	38	6	1
Granja-escola, escola de natura	45	14	2
Centre civíc	160	116	13
Ludoteca	66	161	19
Altres	89	105	12
ANIMACIÓ SOCIOCULTURAL I LLEURE	944	461	54
TOTAL	3.941	5.260	585

ANNEX 3: ÍNDEX DE FIGURES

Figura 1: Passos del procés metodològic.....	20
Figura 2: Procés de selecció de la mostra.....	23
Figura 3: Resultat gràfic de l'anàlisi de cluster	67

ANNEX 4: ÍNDEX DE GRÀFICS

Gràfic 1: Institucions per àmbits professionals	29
Gràfic 2: Institucions per províncies	29
Gràfic 3: Educadors per àmbits professionals	29
Gràfic 4: Educadors per províncies	29
Gràfic 5: Intervals d'edat dels educadors	31
Gràfic 6: Altres consideracions professionals	31
Gràfic 7: Tipus d'estudis oficials actuals	32
Gràfic 8: Hores de formació (reciclatge, cursets, jornades...)	32
Gràfic 9: Intervals d'anys treballats com educador	33
Gràfic 10: Empreses per les quals treballen	33
Gràfic 11: Professi3 del contracte laboral	34
Gràfic 12: Tipus de contracte laboral	34
Gràfic 13: Sou brut mensual (milers de pessetes)	35
Gràfic 14: Funcions que realitzen principalment	35
Gràfic 15: Distribuci3 de tasques en l'horari setmanal	36
Gràfic 16: Nombre d'educadors de l'equip o servei	36
Gràfic 17: Grups d'edat dels usuaris	37
Gràfic 18: Expectatives professionals de futur	37
Gràfic 19: Serveis que hauria d'oferir una associaci3	38
Gràfic 20: Distribuci3 del gènere per àmbits professionals (en %)	41
Gràfic 21: Distribuci3 per funcions de considerar-se educador social	45
Gràfic 22: Distribuci3 per àmbits professionals de considerar-se educador social	46
Gràfic 23: Funci3 que es realitza segons la titularitat de l'empresa	51
Gràfic 24: Titularitat de l'empresa per províncies	54
Gràfic 25: Titularitat de l'empresa per àmbits professionals	58
Gràfic 26: Conèixer o no una associaci3 per àmbits professionals	63